IZHAJA VSAKO SOBOTO ZJUTR[illegible]. OSAMEZNA ŠTEVILKA LIR 15, DIN 5, ZA[illegible]E ŠTEVILKE DVOJNO. CELOLETNA NAROČNINA [illegible]. 700, POLLETNA LIR 360, TRIMESEČNA LIR 190. UREDNIŠTVO IN UPRAVA: TRST, UL. MONTECCHI 6-II — TELEF. 95-919 — DOPISI SE DOSTAVLJAJO UREDNIŠTVU. NEFRANKIRANA PISMA SE NE SPREJEMAJO, ROKOPISI SE NE VRAČAJO. - OGLASI: V ŠIROKOSTI ENEGA STOLPCA ZA VSAK MIL. L. 30. OGLASI SE PLAČAJO VNAPREJ. POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI, SPED. ABB. POST.

DELO

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Titofašisti, indipendentisti, italijanski nacionalisti in imperialisti si prizadevajo ohraniti «statu quo». «Statu quo» v sedanjem trenutku pomenja, da bi Trst predstavljal nevarnost za mir. Zato združimo se v borbi za imenovanje guvernerja, združitev obeh con in umik vseh okupacijskih čet!

Taka rešitev je sedaj najboljša.

Obnovljena izdaja leto II. štev 62. TRST, SOBOTA 25. FEBRUARJA 1950. Cena 20 lir - 5 din

PROTI NESRAMNEMU MEŠETARJENJU MED DE GASPERIJEM IN TITOM

KOMUNISTI ZAHTEVAJO IMENOVANJE GUVERNERJA

Naši svetovalci Gombač, Ferlan in Pogassi razkrinkali manevre in licemerstvo titofašistov in vseh protiljudskih strank - Tito prodaja slovenske interese

Uspehi tržaškega delavskega razreda, ki so se zlasti pokazali v zadnji in doslej najenotnejši stavki, kakor tudi solidarnost vsega prebivalstva z delavstvom v stavki so vzbudili v krogih tržaške reakcije ne glede na politične struje veliko vznemirjenje in skrb. Se prav posebno pa so ti uspehi in enotnost delavskega razreda zaskrbeli anglo-ameriško Vojaško upravo.

Ta uspeh, ki ni le materialen, temveč tudi in predvsem političen, pomenja za okupacijsko oblast v coni A, kakor tudi za njene hlapce najhujši udarec. Ta stavka je končno pokazala vsemu svetu, da se za tržaško delavstvo preko vseh političnih in narodnostnih razlik združiti v borbi proti skupnemu sovražniku t. j. proti izkoriščevalskim razredom za obrambo svojih pravic. Stavka pa je tudi pokazala svetu, na težko gospodarsko stanje v katerem se nahaja tržaško prebivalstvo pod anglo-ameriško okupacijo skoro pet let po končani drugi svetovni vojni.

Da bi odvrnili pozornost tržaškega prebivalstva od perečih vprašanj brezposelnosti, vedno bolj naraščajoče gospodarske krize in bede širokih plasti ljudstva, so predstavniki interesov domačega in tujega kapitala v občinskem svetu smatrali za potrebno da uprizore predpustno burko, ki se je raztegnila na štiri seje občinskega sveta. V tej burki so hoteli obrniti pozornost na vprašanje pripadnosti Trsta in teritorija, kljub temu, da se v zunanji politiki v zadnjem času ni popolnoma nič spremenilo.

V samem mestnem svetu so zadevo sprožili titopendentisti, s svojo resolucijo, v kateri zahtevajo, naj se vzpostavi enotna uprava, sestavljena iz VU in VUJA, ki naj bi odšli vodila enotno ozemlje STO, in naj se odpravijo dosedanja demarkacijska črta med obema conama. Tej resoluciji sta sledili še oni italijanskega bloka in demokristjanov, ki ju je občinski odbor združil v enotno, na katero so pristale vse italijanske iredentistične stranke.

Demokristjani in ostale «italijanske» stranke so seveda zagovarjale svojo resolucijo z znanimi argumenti, da STO ne more živeti brez Italije. Dokazovanje o nujnosti priključitve vsega ozemlja Italiji, kakor tudi prikazovanje titofašističnega terorja v coni B pa je tej gospodi služilo samo za napade proti Komunistični partiji in demokratičnemu pokretu, tako da je bilo jasno, da ne gre več za cono B in njeno protiljudsko oblast temveč le za ofenzivo proti komunistom, kateri se edini dosledno bori proti titofašizmu in ostali svetovni reakciji. S tem so prav Giuntine stranke najbolje potrdile našo trditev, da ne gre za STO in njegovo pripadnost temveč le za manever proti naprednemu gibanju.

Toda ta manever okupatorskih petolizcev je jalovo spodletel ob jasnih argumentih komunističnih svetovalcev.

Tov. Gombač je v svojem dokumentiranem govoru prikazal, kako titofašisti skušajo izriniti iz cone B italijanski življ ter jo končno priključiti k Jugoslaviji. Obenem pa tudi z najbolj okrutnimi metodami slehern odpor internacionalistov, Slovencev in Italijanov, ki se borijo proti titofašizmu in njegovim šovinističnim nasiljem. Navedel je primer komunista Počekaja, katerega so z okrutnim mučenjem ter smrtnimi grožnjami skušali prisiliti, da prizna umor, ki se je zgodil šele po njegovi aretaciji. Prava krivca, provokatorja Ozne Rihter in Novak, sta morala biti navidezno obsojena na smrt. Kasneje sta bila pomiloščena na 30 letno prisilno delo, toda danes živita v izobilju, v neki vili v bližini Kopra.

Nato je navedel samo nekaj primerov od neštetih umorov, ki so jih izvedli oznovci proti komunistom in demokratom. Tako je bil ubit 7. 1.. 1947 Vesnaver Benjamin v Kaldaniji od nekega oficirja zaradi suma «komirformizma»; istega meseca je oznovec Spacapan ubil nekega človeka, ki ga je zamenjal z nekim Pucerjem, katerega je bila iz istih razlogov namenjena krogla. 18. 10. 1949. je neki oznovec streljal na znanega antifašista D'Este Bruna, katerega pa je zgrešil. Stotine in stotine pa je aretiranih pod sumom, da so nasprotniki protiljudskega režima Ozna vprizarja tudi umore nedolžnih vojakov, da bi dobila s tem pretvezo za množične aretacije neljubih elementov. Pod najrazličnejšimi pretvezami in obtožbami preganjajo zlasti italijanski živelj, samo da bi ga prisilili k izselitvi. **Kot vodimo, je nadaljeval tov. Gombač, borbo za narodne pravice Slovencev v coni A, prav tako najbolj ogorčeno protestiramo proti šovinistični politiki jugoslovanskih oblasti v coni B, ki skušajo raznaroditi Italijane.**

Pod pretvezo nacionalizacije razlaščajo lastnike gostiln, barov, pekarn, lekarn in dr., kateri pa avtomatično prehajajo v roke slovanskih elementov, večinoma ljudi iz Jugoslavije. Na ta način prisilijo Italijane na izselitev iz cone in postopno slavizirajo ta del STO. V ta namen se poslužujejo tudi odvzema civilskih nakaznic, prisilnega odvzema stanovanj in zlasti še gospodarskega izkoriščanja delavcev in kmetov. **Glaven namen teh izdajalcev socializma pa je vzbuditi strah in mržnjo do komunizma, katerega s svojim hinavskim zatrjevanjem o «gradnji socializma» skušajo kompromitirati.** z

Tov. Ferlan je s svoje strani prikazal kolonialen režim, ki vlada pod anglo-ameriško okupacijo v coni A. Prepovedi demokratičnih časopisov, insceniranje procesov proti antifašistom in obsodbe na dolga leta ječe, odvzemanje domov demokratičnim, političnim in kulturnim organizacijam so oblike protiljudske politike okupacijske oblasti cone A od leta 1945 do danes. S svojimi nedemokratičnimi ukazi je VU postopoma omejevala demokratične svoboščine v naši coni ter utrjuje režim, ki naj vlada v političnem strateški bazi Trst. Posledica te politike je postopno obubožanje in beda širokih plasti prebivalstva, povečanje kriminalitete, prostitucije in drugih blagoslovov. Po namenih ameriških imperialistov naj Trst ostane ena izmed štiristo in več strateških baz, ki jih imajo ZDA po vsem svetu.

Končno je tov. Pogassi v svojem govoru razkrinkal Titovo in Degasperijevo vlado, ki pod ameriškim pokroviteljstvom pripravljata nesramno kupčijo, po kateri naj bi Jugoslavija dobila cono B in morda del goriške pokrajine, dočim bi prišel Trst in cona A formalno pod Italijo, dejansko pa bi bil še naprej okupiran po angloameriških četah. Navedel je nešteto dokazov za to svojo trditev, med drugimi izjave odgovornih ameriških osebnosti, kakor tudi one predstavnikov Italije in Jugoslavije. Tudi komentarji italijanskega vladnega časopisja, kateremu so sledili tudi tržaški Giornale di Trieste, Voce Libera, L'ora socialista in drugi, so jasno potrdili, da je v teku barantanje za STO od katerega naj ostane cona A zasedena po sedanjih četah, češ da bi sicer predstavljala preveliko izkušnjavo za grabežljivega soseda.

Ako v resnici hočemo, da preneha vedno hujše stanje okupacije našega ozemlja po treh okupacijskih vojskah, je treba da združimo svoje napore ter zahtevamo imenovanje guvernerja. S tem bomo dosegli združitev obeh con in odhod čet, s čimer bomo doživeli olajšanje po dolgih letih vsakovrstnega zatiranja. Ta rešitev, ki je danes edina izvedljiva, pa ne izključuje morebitne druge rešitve, ki bi v kasnejšem času najbolje ustrezala interesom prebivalstva STO in ki bi obenem služila utrdivi miru pri nas in v svetu.

GLOBOK POMEN ZMAGE
tržaškega delavskega razreda

Stavka industrijskih delavcev, ki je trajala 19 dni in je žela vsesplošno odobravanje ter solidarnost slovenskega in italijanskega prebivalstva, se je v ponedeljek 20. t.m. uspešno zaključila. Industrijci so morali pod pritiskom kompaktne delavske akcije zaradi ogorčenja vsega prebivalstva kloniti in sprejeti kompromis, ki predstavlja za tržaški delavski razred veliko zmago.

Danes ko so se delavci vrnili na delo z zavestjo, da je njihova težka, dolgotrajna in odločna borba rodila vidne uspehe, moremo povzeti vrsto zaključkov, ki nam dokazujejo koliko korakov naprej je napravilo delavsko organizirano gibanje v tej dolgi stavki in kakšne sadove bodo mogli delavci pobirati v bližnji in daljni bodočnosti.

Že takoj v začetku stavke je postalo jasno da so se sovražniki tržaškega delavskega razreda oklenilo načelnega stališča, za katerega so bili pripravljeni žrtvovati nekaj več kot onih bornih 60 lir, ki so jih industrijski delavci zahtevali. Že takoj v zacetku je postalo jasno, da se je ustvarila enotna fronta industrijcev, oblasti in titofašistov, ki si je zastavila cilj zloma delavskega odpora, kompromitiranja delavskih organizacij, razpršitve vsake organizirane oblike sindikalnega gibanja in ustvaritve pogojev za moralno in fizično obvladanje vse tržaške delovne sile.

Že takoj v začetku stavke so industrijci s svojim trmoglavim stališčem dokazali da jim ni mar za 60 lir, marveč da so se odločili tvegati vse, samo da si ohranijo pozicije, ki so si jih od leta 1945. dalje pridobili zaradi politike okupacijske oblasti, zločinskih provokacij titovskih agentov in razcepljenosti delavskega razreda, ki po vojni še ni nikoli enotno nastopil za svoje pravice in svoboščine.

Stavka je torej dokazala, da niso delavci tisti, ki postavljajo na kocko neke domnevne politične zahteve ali zahteve določene politične stranke, marveč da so industrijci in njihovi agenti — v prvi vrsti titofašisti — tisti, ki so na vsak način hoteli spremeniti to stavko v borbo na življenje in smrt med tržaškim proletariatom in delovnim ljudstvom na eni strani in sovražniki delavstva na drugi strani.

Industrijci s svojo trmoglavostjo, titofašisti s svojimi pozivi na defetizem, oblast pa s svoje strani s policijsko gonjo so hoteli izzvati med delavci ono ogorčenje in one izpade, ki bi bili dobrodošli za nadaljno omejitev sindikalnih svoboščin in za dobro znano akcijo «spametovanja».

Vse to pa jim ni uspelo. Delavci so vedeli, da se bore za svoje osnovne življenjske pravice in prav tako so razumeli, da morajo zmagati, ako se nočejo izpostavljati poznejšemu izsiljevanju delodajalcev in špekulantov titofašističnega kova. Delavci so vedeli, da ne smejo popustiti in so zato postavili proti «enotnemu» stališču industrijcev svoje načelno stališče obrambe delavskih organizacij, do sedaj pridobljenih pravic, svojega dela in človeka vrednega življenja.

In prav zaradi tega, ker je tržaško delavstvo čutilo, da se bori za pravično stvar, da se bori zase, ne pa za njemu tuje interese, se je v tej stavki pojavila enotnost, ki je Trst še ni videl v svoji povojni zgodovini.

Enotnost tržaškega delavskega razreda v borbi proti industrijcem, proti nepravilnemu stališču oblasti in proti titofašističnim provokacijam, je največja zmaga te stavke, je najbolj pozitiven korak tega zgodovinskega dogodka, ki ga občuduje delavstvo bližnjih držav.

Prav zaradi te zmage načela enotnosti so se sovražniki delavstva od industrijcev do titofašistov tako zaganjali proti stavki in jo skušali orisati kot «sciopero sfasato», kot «moskovsko agitacijo», kot «iredentistično manifestacijo», kot «paktiranje z buržoazijo». Prav ta enotnost je vrgla iz sedla razsodnosti industrijce i titofašiste, ki že niso vedli, kaj bi storili, da bi to enotnost razbili in tako ponovno pahnili vse mesto in delavstvo v bratomorno borbo za ljudstvo popolnoma škodljivo in tujo sfingo nacionalizma in rasizma.

Cim več so se industrijci in titofašisti hudili, čim več so bevskali in rovarili proti tej enotnosti, tem bolj se je strnila enotna fronta delavcev, ker sta bes in histerija teh zakletih sovražnikov delovnega ljudstva dokazala, da so tržaški delavci krenili po pravi poti.

Druga zelo važna zmaga te zgodovinske bitke je bila in je solidarnost vsega prebivalstva s stavkujočimi delavci. Trst še ni videl nekaj takega v svoji burni zgodovini. Trst še ni videl toliko ljudi, strnjenih okrog delavcev, strnjenih okrog njihovih zahtev, okrog njihovih potreb in njihovih težav. Prebivalstvo je na mah razumelo, da delavci niso krivi mestnega zastoja, da niso odgovorni za mučno stanje vsega mesta. Prebivalstvo je začelo dajati, dajati in dajati in s tem dokazalo, da je v industrijcih in njihovih navdihovalcih obsodilo krivec vseh svojih težav.

Tretja zmaga velike industrijske stavke je popolno razbitje vseh načrtov industrijcev, titofašistov in njihovih imperialističnih gospodarjev. Računali so, da bodo izbrisali iz Trsta vsako sled delavskega organiziranega odpora; najbrž so računali, da bodo mogli ustvariti pogoje za kake nove žolte sindikalne organizacije ali pa za uvedbo strogega kontrolnega režima nad delavstvom. Morda so celo računali na zaželeni «nemir», ki bi upravičil kakšne «stroge» ukrepe. Ves čas so industrijci in titofašisti delali za to.

Na vsak način je torej tržaško delavstvo dokazalo da je v tem zadnjem času napravilo velikanske korake naprej in da se ne pusti več vlačiti za nos od nobenega demagoga in ustrahovati od nobenih odkritih ali prikritih groženj policijskega značaja.

Četrto zmago v ponedeljek zaključene zmage pa predstavlja dejstvo, da se je v vsej dolgotrajni borbi industrijskih delavcev čutilo konkretno in moralno povezavo med delavci mesta in delavci vasi, med delavci in kmeti. Ta povezava, to bratstvo sta nam porok, da bo vsaka akcija naših delovnih ljudi uspešna. Ko se doseže enotnost med delavci in ko se utrdi bratstvo in povezavo delavcev s kmeti, pomenja, da ta organizirana fronta, ki zajema pretežno večino prebivalstva in predvsem pa aktivno večino prebivalstva, ne more biti premagana od nobenih industrijskih spletk, od nobenih policijskih «hajk» in prav posebno pa od nobenih razbijaških poskusov najbolj zakletih sovražnikov delavskih interesov, titofašistov.

Povezava in bratstvo med delavci in kmeti pa pomenjata tudi povezavo in bratstvo med Slovenci in Italijani, kar je bilo včeraj, je danes in bo jutri osnovni predpogoj za zmago delovnega ljudstva, za ohranitev doseženih rezultatov in pridobitev novih, boljših življenjskih pogojev.

In prav zaradi enotnosti, solidarnosti in bratstva med vsemi delavci in prebivalci je prišlo do zmage.

Učinek te zmage pa se ne bo omejil na povišanje draginjske doklade industrijskih delavcev, marveč se bo razširil na vse bodoče delavske borbe, ki bodo zmagovite, ako se bodo držale teh načel.

S. K. M.

Sovjetsko-kitajska pogodba je porok za ohranitev miru

Podpis prijateljske in zavezniške pogodbe med Sovjetsko zvezo in Ljudsko republiko Kitajsko je še vedno predmet živahnega komentiranja vseh političnih krogov sveta.

Ta pogodba je eden izmed najvažnejših političnih dogodkov v sodobni svetovni zgodovini, ker predstavlja, kakor sta dejala tov. Višinski in Cu En Laj «sklenitev večnega zaveznistva in prijateljstva med dvema največjima državama na svetu».

Imperialisti si želijo zamolčati to dejstvo, kakor si ga želijo zamolčati titofašisti, ki so tudi ob tej priliki dokazali svojo zlonamernost in svoje lažnivo lice. Pisali so namreč, da je ta pogodba zmaga Kitajske, češ da je ta «vsilila imperialistični Rusiji» pogoje, ki jih ne usebuje nobena druga pogodba med SZ in državami ljudske demokracije. Ta pogoj, naj bi bila obveza o vzajemnem spoštovanju državne suverenosti in o nevmešavanju v notranje zadeve. Že vsemu svetu je znano, da prav ta točka je na najvidnejšem mestu v pogodbah, ki jih sklepa SZ z vsemi državami na svetu.

Pogodba, ki sta jo podpisali Sovjetska zveza in Kitajska je poleg vsega drugega mogočno svarilo vojnim hujskačem in njihovim napadalnim blodnjam. S to pogodbo sta se v večno prijateljstvo združili dve državi, ki skupno štejeta okrog 700 milijonov osvobojenih ljudi. To pomenja, da ena tretjina vsega prebivalstva v svetu živi in dela v svobodi za utrevanje miru.

ALLEN IN TITO SE VLEČETA IZ ZAGATE

Z USTVARJANJEM "NOVE„ TRETJE SILE skušajo titofašisti preslepiti naivneže

SOFIJA — Vlada Združenih držav Amerike je te dni pretrgala diplomatske odnose z Ljudsko republiko Bolgarijo. Ker je videla, da njena provokatorska in grozilna politika proti Bolgariji ni dosegla nobenih rezultatov ker se bolgarsko ljudstvo ne boji takih metod, je torej pretrgala vezi z njo in tako v bistvu potrdila, da so o vohunskem delovanju ameriških diplomatskih krogov na Bolgarskem popolnoma resnične obtožbe. Ta nov korak ZDA proti Bolgariji nam dokazuje, da je vojna histerija ameriških krogov dosegla vrhunec in da so skušali prestrašiti bolgarsko ljudstvo z raznimi ultimatumi, ki naj bi imeli namen poleg grških monarhofašističnih provokacij in titofašističnih diverzantskih tolp odtrgati L. R. Bolgarijo iz družine socialističnih dežel in jo povrniti v kapitalistično suženjstvo.

Preteklo soboto je v Užicu govoril jugoslovanski fašistični diktator, Tito. Skoraj ves svoj govor je posvetil odnosom z zapadom in je hotel nekako opravičiti naklonjenost imperialistov do njegove razbojniške tolpe. Značilno je dejstvo, da je Tito o posojilih iz zapada dejal: «Prosili smo jih v Ameriki ravno pri bankah na katere so se oni (socialistične dežele, op. ur.) sami obrnili toda od katerih niso dobili ničesar, ker tam (v ZDA, op. ur.) se bojijo, da bi ta posojila postala neizterljiva». Vsekakor je Tito v tem stavku priznal, da imperialisti smatrajo posojila Jugoslaviji kot «izterljiva», medtem ko smatrajo posojila socialističnim deželam kot «neizterljiva». Nekaj garancij morajo torej imperialisti le imeti da si tako zamišljajo Jugoslavijo.

Tito je tudi dejal, da ne daje nobenih «političnih koncesij» imperialistom in da «ni v nobenem bloku». Glej, čudo! Takoj za njegovim govorom je jugoslovanski «Dunn», ameriški poslanik v Beogradu Allen je izjavil, da ZDA niso postavile Jugoslaviji nobenega «političnega» pogoja v zameno s posojili in da se ne nameravajo «vmešati» v notranje zadeve Jugoslavije, češ da spoštujejo neodvisnost in suverenost vsake države. Najbrž je to spoštovanje suverenosti in neodvisnosti v duhu «spoštovanje» notranjih zadev Kitajske, Grške in drugih dežel na svetu.

Vsekakor si torej Tito in Allen vzajemno pomagata da bi preslepila svetovno javnost o resničnih vezah med ZDA in Jugoslavijo.

Svetovna javnost pa je predobro poučena o tej «nesebičnosti» ZDA do «notranjih zadev» Jugoslavije in o titovski «tretji sili», ki naj bi pod krinko nepripadnosti kakršnemu koli bloku vlekla vodo na mlin imperialističnih vojnih hujskačev.

Ceprav Tito zatrjuje, da ni v nobenem bloku se torej pobija z lastnimi besedami. Predvsem pa ga pobijajo dejstva, ki zgovorno pričajo, da postaja Jugoslavija po krivdi nenih zločinskih voditeljev člen imperialistične napadalne verige proti Sovjetski zvezi, državam ljudske demokracije in svetovnemu demokratičnemu gibanju.

MILOS KODRIC

UMRL JE Prežihov Voranc

18. februarja t. l. je preminul slovenski pisatelj, Prežihov Voranc - Lovro Kuhar, ki se je rodil leta 1893 v Kotljah na ozemlju jugoslovanske Koroške.

Njegovo življenje je bilo zelo burno, ker se je moral zaradi preganjanja jugoslovanske kraljeve policije zateči v inozemstvo, kjer je dobil veliko izkušenj za svoje pisateljsko delo. Njegovi romani in povesti so mojstrovine realistične struje in so zato želi odobravanje slovenskih bralcev. Spisal je «Jamnico», «Požganico», «Samorastnike», «Od Kotelj do Belih vod»

Temu velikemu pisatelju, ki je še sorazmerno mlad umrl, se danes klanjajo vsi, ki gledajo v njegovih delih napredek v prosveti našega malega naroda. Prežihov Voranc-Lovro Kuhar bo ostal v spominu naših ljudi, ker jih njegova dela bodrijo k še ostrejši borbi proti sovražnikom ljudstva. Ko pa bo jugoslovanska država ponovno postala mati svojih narodov, ne pa dežela, v imenu katere prizadeva peščica tolovajev in morilcev toliko gorja jugoslovanom, bomo Slovenci poiskali resnico o Prežihovu Voranc u. Titofašisti skušajo izrabiti njegovo ime, njegova dela in njegov sloves, da bi prikrili pod tem plaščem svoje protijugoslovanske in protislovenske zločine. Takrat pa, v svobodni Jugoslaviji bodo Slovenci na drugačen način počastili spomin svojega velikega pisatelja.

Prežihovu Voranc-Lovru Kuharju kličejo tržaški Slovenci: Slava!

LONDON — Po poročilih, ki smo jih prejeli do trenutka, ko je šel naš list v tisk, je razvidno, da je na volitvah v Britanski parlament dobila znatno večino laburistična stranka. Na drugem mestu je konservativna, a na tretjem pa liberalna stranka. Komunistična stranka je na četrtem mestu.

Ljudstvu cone B ukraden živež
naj bi titovcem služil kot vaba za delavce

Kako je v resnici potekala "nabiralna akcija„ - Tudi titovci so hoteli špekulirati s pomanjkanjem, v katerem živijo delavci

Poleg gonje proti stavki industrijskih delavcev in kompaktnosti vsega tržaškega delavskega razreda so titofašisti skušali izvesti tudi podlo špekulacijo s težkim gospodarskim stanjem delavskih družin.

Indusrijci in titofašisti so si bili v tem pogledu, kakor v vseh drugih pogledih, zelo blizu. Po eni strani so veleindustrijci skušali «prepričati» delavce in njihove družine, da je borba za 60 lir poviška «neumnost» in da bodo v dolgotrajni stavki zgubili v nekaj dneh, kar bi s poviškom pridobili v več mesecih; po drugi strani pa so titofašisti trdili isto ali skoraj isto.

Industrijci so po eni srani računali, da bodo zlomili odpor delavcev in njihovih družin z lakoto in pomanjkanjem titofašisti pa so s svoje strani računali, da bodo pridobili nekaj ljudi s tem da bodo izkoristili to lakoto in pomanjkanje in da jim bodo nudili nekaj hrane, ki so jo s silo pobrali po coni B.

Eni in drugi so se torej hoteli okoristiti s pomanjkanjem, v katerem živijo delavci.

Dobro pa je, da naši ljudje vedo, kako so titofašisti prišli do živeža, ki ga tako «širokogrudno» in nesebično» ponujajo tržaškim delavcem.

Po vsej coni B so titofašisti hodili od hiše do hiše in zahtevali, naj ljudje «prispevajo» za stavkajoče v coni A. Več ali manj vsi poznamo v kakšnih razmerah živi prebivalstvo cone B in za to si moramo misliti, s kakšnim «navdušenjem» je sprejelo titofašistične agente, ki so nabirali živež in denar. Najbolj zanimivo pa je, da so ljudje morali «prispevati» za stavkajoče, ker so jih drugače nabirali zabeležili in jim grozili v vsemi mogočimi pretnjami. Zaradi tega so si mnogi ljudje iztrgali iz ust hrano in jo dali nabiralcem.

V resnici je bila ta «bira» pravcati rop na račun sestradanega prebivalstva tega dela našega ozemlja. Kljub temu pa je stradanje tako veliko, da so nekateri nabiralcem prav pravilno odgovorili. V vasi Sv. Tomaža pri Kopru so ljudje odgovorili titofašističnim agentom: «Dajte nam nakaznice in pustite nam pridelek!» V Padeni so kmetje dejali: «Plačajte nam olje, ki ga po visokih cenah tihotapite v Trst!» V Izoli so skušali «prepričati» delavce naj «prostovoljno» prispevajo v sklad za stavkajoče. Onega, ki ni prispeval, so psovali z «reakcionarjem in kominformistom». Izolskim ribičem so zaplenili sad njihovega truda pod pretvezo, da bodo poslali ribe tržaškim stavkajočim delavcem.

Medtem ko ponujajo tržaškim delavcem zavoje s sladkorjem in drugim blagom, se je dogodilo, da niso hoteli datti neki porodnici najmanjše količine sladkorja, ki ji je bil prepotreben.

Kako pa razdeljujejo to svojo pomoč? Vsakega ki gre mimo bloka na Skofijah ustavijo in sprašujejo, če je stavkajoči delavec. Prepričujejo ga naj vzame zavoj, mu ponujajo kosilo, vino, škatlje z ribami in drugo. Ako pa se človek ne zmeni za njihova vlačugarska laskanja mu začnejo grositi z zaporom, pretepom itd. Ce pa je kdo, ki sprejema njihov zavoj, mu poleg tega tudi nalijejo dobro količino protisovjetskega in protidelavskega strupa v upanju, da bi ga pridobili za svojo umazano protikomunistično propagando.

Vsakemu, ki ga hočejo prepričati o «izobilju», v katerem se kopljejo prebivalci cone B, razkazujejo gnjate moko, sladkor, klobase, ribe v konzervi, itd. Istočasno pa v coni B so otroci, ki po celè mesec ne vidijo sladkorja, kruha in najbolj potrebnih živil.

Naši delavci niso nasedli na te špekulacije in provokacije titofašistov, ker dobro vedo komu so ta živež ukradli in zakaj ga skušajo uporabiti Z živežem bi se radi prikupili našim ljudjem, kakor reakcionarne stranke kupujejo glasove volivcev. Naši ljudje ne sprejemajo teh daril, ki preveč razburljivo govore o mukah, lakoti, bedi in pomanjkanju delovnega ljudstva cone B in Jugoslavije. Kljub temu pa je prebivalstvo cone B z vsem srcem s tržaškimi delavci. To vedo tudi titofašisti.

KANTON — Po neuradnih vesteh so v teku na otoku Hajnan težki boji med partizanskimi edinicami in nacionalisti.

UDBOVSKE GROŽNJE
Proti tovarišici Rijavec

GORICA — Grožnje, izsiljevanje, teror in policijske metode so odlika titofašistov. Vsakikrat ko jih izneseni argumenti postavljajo ob zid, ne morejo odgoviriti ničesar in zaradi tega se v svoji razjarjenosti in protiljudskem besu poslužujejo grožnji ter terorja.

16. februarja t. l. se je v prisotnosti več oseb med temi je bila tudi znana titofašistična aktivistka Adele Devetak, razvila diskusija med tovarišico Lino-Miro Rijavec, članico federacijskega komiteta KPI in titofašistom Alojzem Codermazzijem (Kodermacom).

V tem razgovoru je omenjeni Codermazzi - Kodermac, eden izmed voditeljev goriške titofašistične podružnice, skušal iznašati ves Dijlasov protisovjetski arzenal, da bi prisilil k molku našo tovarišico. Ponovil je vsa «gesla», ki so naši ljudem dobro znana o «imperializmu ZSSR», «pregnanstvu v Sibiriji» o titovskem socializmu», itd. Ko pa ga je tov.a Rijavec z njenovimi lastnimi besedami postavila ob zid in mu dokazala da je titovska tolpa klika fašistov in najbolj zakletih sovražnikov miru, demokracije in socializma, je titofašist Codermazzi - Kodermac začel žaliti žrtve modenskega pokolja v istem duhu, v katerem jih žalijo demokristjanska trobila in De Gasperi. Dejal je, kar pravijo vsi ameriški listi v italijanščini, da KPI špekulira z imeni teh žrtev in da so bile te žrtve «nepotrebne».

Tovarišica Rijavec ga je mogla tako dodobra razkrinkati kot podlega agenta imperialistov in kot hlapca demokristjanske propagande. Ker so ga argumeni tovarišice Mire postavili ob zid in ker ni mogel več ziniti niti besede, da bi «dokazal» svoje protisovjetske in protikomunistične trditve, ki jih je povzel iz Djilasovega, De Gasperijevega in Trumanovega arzenala, se je razhudil in ji začel groziti.

Tovarišici Miri je dejal: «Ce bo ena sama beseda današnjega razgovora objavljena v kakem listu, Mira pazi na svoje življenje». Stavek «Mira pazi na svoje življenje» je ponovil večkrat.

Kaj je titofašist Codermazzi - Kodermac hotel povedati s temi besedami? Ali je hotel opozoriti, da tovarišici strežejo po življenju? Mislimo da ta dogodek in te besede predobro osvetljujejo «prepričevalne» metode teh zločincev. Vsekakor si oni mislijo da je UDBa njihova največja sila. Toda UDBa jim ne bo pomagala proti ljudskemu ogorčenju in besu. Sedaj vemo, komu je pripisati ako se kaj zlega zgodi tovarišici Miri.

PRVA KONFERENCA TRŽAŠKEGA ODBORA MIRU

Ada Alessandrini bo jutri ob 10. govorila v dvorani DŠZ v ul. Conti 11

Jutri, v nedeljo 26. februarja ob 10. uri bo v dvorani Delavsko športne zveze v ulici Conti št. 11 profesorica Ada Alessandrini, voditeljica krščansko-socialnega gibanja v Italiji in članica Svetovnega odbora partizanov miru govorila o «Miru kot najvišji dobrini, ki jo morajo vsi braniti». Konferenco organizira Tržaški odbor partizanov miru.

Zaradi velevažnosti zborovanja in znanega imena proferice Ade Alessandrini ki je že za časa volivne kampanje bila v Trstu in govorila v imenu partizanov miru, se bo tržaško prebivalstvo v velikem številu udeležilo te manifestacije za mir.

Tudi v Trstu, v tej mali a delikatni točki svetovnega bojišča, kjer se borijo stomilijonske množice miroljubnih ljudi proti peščici vojnih hujskačev in njihovih agentov, mora organiziran sila partizanov miru nujno postaviti ob zid vse agente napadalnega imperializma in pridobiti one množice, ki še stoje ob strani.

Po vsem svetu je danes borba proti vojni in za ohranitev miru zavzela značaj organiziranega odpora proti pripravam za novo vojno. Iz propagandne faze so danes množice prešle na fazo organizacije odborov miru v vsakem kraju, kjer živi človek ki si želi mir in mirno življenje. Svetovni odbor miru je pred časom izdal poziv vsem narodom, naj predložijo svojim vladam in predstavniškim organom 5 temeljnih točk, s katerimi se zavezujejo da ne bodo sprožili vojne in ne bodo pomagali pri pripravah na novo klanje.

Na tej podlagi se je po vsem svetu začela akcija partizanov miru.

Vidne uspehe žanje francoska vojska partizanov miru. Pred tedni so se vsi francoski pristaniški delavci obvezali, da ne bodo izkrcavali orožja, ki ga vlada ZDA pošilja za ponovno oborožitev francoske vojske. Poleg tega so pristaniški delavci Nice in Marseilla preprečili odhod morilnega orožja, ki je bil namenjen «umazani vojni» francoskega imperializma proti junaškemu vietnamskemu ljudstvu. Prav francoskih tovarn obvezali, da ne tako so se delavci večjega števila bodo proizvajali orožja ki bi služilo za nova pustošenja v svetu. Zaradi tega organiziranega odpora proti vojnim pripravam skuša francoska vlada izvajati ustrahovalne ukrepe proti delavstvu.

V Italiji so se prav tako pristaniški in tovarniški delavci obvezali da se bodo izkrcavali in proizvajali da ne bodo izkrcavali in proizvajali orožja. Poleg tega pa se uspešno vajali orožja. Poleg pa se uspešno nadaljuje akcija za podpis petih točk. V vsakem občinskem svetu in drugih predstavniških organih partizani miru predlagajo svetovalcem ali predstavnikom podpis petih točk. Do sedaj je preko tisoč občinskih svetov podpisalo resolucije, ki vsebujejo vseh pet točk Svetovnega odbora partizanov miru. Značilno je, da so te resolucije podpisali demokristjani republikanci, saragatovci ,romitovci, socialisti in komunisti. Ko se bo akcija končala, se bodo vse te resolucije stekle v italijanski parlament kjer bo postavljeno vprašanje petih točk.

Tudi v ostalem svetu se pospešuje akcija partizanov miru proti vojnim hujskačem.

KAPITALISTIČNI SISTEM IN VOJNA STA NELOČLJIVA

KANIBAL

Skril in zabunkal se je v Ottavi v skrbno zastraženem delu velikega stanovanjskega bloka

čigar okna so zamrežena, a obiskovalce spremljajo uniformirane straže».

Ta človek uživa vnaprej že «dobo hiperbliskovite vojne». To bo razdobje, «ko bodo razmahi med dogodki postali silno krajši, medtem ko bo ozemlje, ki bo uničeno v enem samem trenutku mnogo širše in se bo pojavila možnost izgube cele generacije zaradi kemičnih (plinov) bioloških (bacilov) ali atomskih napadov».

Ves srečen si melje roke: «perspektive množičnega iztrebljanja ljudi so sijajne».

Ta gnusni portret kanibala je prikazal svojim čitalcem ilustrirani kanadski tednik «Standard». Morda kdo misli, da je nestvor, o katerem je govora, zaprt v dobro zastraženo kletko v Ottavi.

Vendar se oni, ki tako misli moti. Nihče ne misli niti najmanj, da bi rešili ljudi pred grožnjami tega zločinca. Straže niso proti njemu, nego za to, da čuvajo njegovo življenje! Nestvor je svoboden! Ime mu je Omond McKillop Solandt in je ravnatelj znanastvenih raziskovanj kanadskega ministrstva za obrambo. On na leto dobiva 25 milijonov dolarjev za uresničenje svojih ljudožrskih načrtov. Sedem institutov dela pod njegovo kontrolo ter študira «vprašanja kemične in biološke vojne».

To pomeni, da tam v Kanadi delajo v «institutih na tem, da pripravijo uničujoče bacile tifusa, kolere, antraxa, kuge itd ... Solandt je zadovoljen z napredovanjem svojega dela; on govori:

«Upati moremo, da bomo dosegli sijajne uspehe, ki bodo odobreni in uporabljeni od naših velikih zaveznikov».

Vsi poznajo «tega velikega zaveznika»: to so Združene države. Solandt je ves srečen. O njem pišejo, da «pozna več sredstev za iztrebljanje ljudi kot kateri koli drugi prebivalec Kanade»!

Tisk vojnih hujskačev dela reklamo Solandtu. Iz tega kanibala je naredil svojega junaka!

x x x

Le malo več kot deset let je minulo, odkar je Hitler sprožil v Evropi drugo svetovno vojno. S tem da so še vrgli nad Poljsko, so nemški fašisti zažgali svetovni požar, v plamenih katerega so propadle na desetine milijonov človeških življen ter, neprecenljive kulturne in materialne vrednosti.

Proračun žrtev, ki jih je človeštvo utrpelo v tej vojni pa je treba začeti mnogo pred 1. septembrom 1939. Kapitalistični svet je začel drseti v vojno dolgo pred prvim strelom na nemško-poljski meji. Že dolgo pred 1939. letom so se fašisti okoristili strpnosti vodilnih ljudi dežel «zapadne demokracije», že dolgo prej so fašistični napadalci dokončali pripravljalne bitke za svoje podvige. Angleški, francoski in ameriški «pomirjevalci» fašizma so se se bahali na vse grlo, da so rešili mir, a že so se raztegnile sovražnosti, na silnih prostranstvih Daljnega vzhoda in Afrike, kjer so potegnile v svoj metež več kot pol milijarde človeških bitij.

Kakor vsaka vojna, ki se je rodila iz imperialističnih interesov, je bila tudi vojna, ki so jo sprožili fašistični napadalci, strašen zločin proti človeštvu. ZSSR je pravočasno opozorila na nevarnost za mir, ki je izvirala iz fašističnega bloka držav. Sovjetska vlada je opozorila Anglijo, Francijo in Združene države na nevarnosti, ki izhajajo iz politike dobrikanja napadalcu. Ona je delala neumorno na tem, da se ustanovi enotna fronta dežel, ki hočejo ohraniti svobodo, da bi tako privedla k pameti sovražnika miru. A kaj je brigalo vladajoče razrede in osebnosti zapadnih velesil, ki so bili zaslepljeni s sovraštvom do dežele socializma, da so fašisti spravljali v nevarnost življenjske interese vsega človeštva. Oni niso niti skrivali svojih simpatij do «pakta proti kominternu», ki so ga sklenile sile osi, čeprav je bil ta pakt le očividna krinka priprav za novo vojno proti miroljubnim narodom. Do poslednjega trenutka so plačanj politiki upali, da bodo lahko obrnili hitlerjevski napad proti vzhodu in zadovoljili fašistične apetite na škodo Sovjetske zveze. **Ko so plameni požara že lizali zidove njihove hiše, so še upali, da se bo obrnil veter in da bo požar zagrabil sosedovo hišo . . .**

Narodi so drago plačali zločinsko politiko vodilnih oseb zapdnih sil. Hitlerjevske tolpe so zasedle večino evropskih držav. Ko so se polastili zapadnih predelov Evrope, **so** prišli fašistični zavojevalci pred prag Anglije. Hitlerjevci pa so dobro vedeli, da njihove zmage nimajo nobenega pomena, dokler obstaja Sovjetska zveza, trdnjava miru, svobode in neodvisnosti narodov. Od dneva svojega nastanka in pojave na mednarodnem polju, je predstavljala sovjetska država nevarnost za napadalce; ona jim je jemala gotovost, da bodo ostali nekaznovani. S svojim zločinskim napadom na Sovjetsko zvezo so poskušali hitlerjevci zlomiti in odstraniti najresnejšo oviro, ki jim je stala na poti za dosego svetovnega gospodstva.

Znano je kako se je končal ta poskus nemških imperialistov. Od trenutka, ko je padla na tehtnico vsa vojaška in gospodarska moč ZSSR, se je položaj izpremenil v korist sil miru in demokracije. Sovjetski narodi so prevzeli vso težo vojne proti fašističnemu zavojevalcu. V tej borbi je sovjetska armada pobila glavne sile hitlerjevske Nemčije, ki so imele za seboj vire vse zasedene Evrope. Šele ko je postalo jasno, **da je Sovjetska zveza v stanju zadati z lastnimi silami popolen poraz hitlerjevski Nemčiji, ko so se zapadni zavezniki ustrašili, da bi prepozno prišli k zmagoslavju, šele takrat so začeli vojne operacije v Evropi. A še takrat so gledali, da ne vežejo nase znatnejših sovražnikovih sil.**

Vkljub številnim poskusom, ki so bili narejeni po vojni in med katerimi se odlikujejo titovci, da bi se potvorila zgodovina druge svetovne vojne, je vendar danes za milijone ljudi neizpodbitno dokazana odločilna vloga Sovjetske zveze. V splošni kampanje, da ZSSR ni imela odločilne vloge v vojni, so titovci zavzeli odgovarjajoče mesto in trdijo, da se je Jugoslavija osvobodila z lastnimi silami.

Velika osvobodilna misija Sovjetske zveze je silno dvignila njen mednarodni ugled in vpliv, ljubezen in spoštovanje, ki ga gojijo do nje delovne množice vsega sveta. Tudi proti temu ugledu ZSSR vodi svetovni imperialistični tabor ogorčeno in gnusno kampanjo, a v njej imajo titovci avantgardno vlogo s svojimi klevetami o imperializmu Sovjetske zveze.

ZSSR je imela odločilno vlogo v zmagi nad fašističnimi okupatorji. Po vojni se nesebično bori, da novi snubci na svetovno gospodstvo ne bi oropali narodov njihovih pridobitev. Danes zavzema borba Sovjetske zveze v korist miru še toliko večjo važnost, ker ponovno teži nad svetom grožnja novega svetovnega klanja.

Malo več ko deset let je preši od začetka druge svetovne vojne in niti pet let se ni preši od njenega konca in že se ponovno pripravljajo na napad sile, ki so postavile na noge fašistično zver in ki so ji nabrusile zobe. Se enkrat vidimo, da dobiva potrditev teza marksizma leninizma, ki jo je izrazil Stalin:

«Vojna je za kapitalistične dežele prav tako prirodno in zakonito stanje kakor izkoriščanje delavskega razreda».

Anglo-ameriški imperialisti nesramno grozijo z bakljo novega svetovnega požara. Pobrali so zastavo napadalnosti, ki je padla hitlerjevcem iz rok, ter črpajo iz «ideološke» zakladnice fašizma in za kamuflažo uporabljajo njegove metode.

Stalin je marca 1939 dejal:

«V današnji dobi ni mogoče odstraniti z enim samim mahom vseh ovir in se prevaliti v vojno, ne da bi sovraznik računal na razne pogodbe in javno mnenje. Buržoazni politiki vedo to zelo dobro».

Predno sprožijo novo vojno morajo napadalci obdelati javno mnenje, ga prevarati in zavesti v zmoto. V tem pogledu se v poslednjih desetih letih stvari niso izpremenile Kot nekoč se je tudi danes treba posluževati v ta namen klevet, nesramno obtoževati Sovjetsko zvezo, da ima napadalne namene (titovci so v tem prednja straža imperializma), čeprav je ZSSR najmočnejša opora miru. Nadalje, ali niso Atlantski pakt, Zapadna unija itd, le nova izdaja «pakta proti kominternu», «osi Rim-Berlin», ali pa «trikota Rim-Berlin-Tokijo»? Kako ponavljajo stare primere, postaja vse bolj očitno. Vendar je tudi očitno, da ne postajajo stari načrti s tem, da dobijo nova imena, da so vključena nova glavna mesta, nič bolj zapeljivi v očeh množic, v očeh javnega mnenja.

ŽEBLJARSKA

OTON ŽUPANČIČ

Od štirih do ene,
od štirih do ene
so zarje rumene,
so trate zelene,
od štire do ene
Vodà nam kolesa, mehove nam žene;

nad nakli smo sključeni
vsi fantje, možje in dekleta in žene
od štirih do ene
že vsi smo izmučeni:
vodà nam kolesa, mehove nam žene;

od štirih do ene,
od štirih do ene.
Pol treh, pol treh —
spet puha nam meh!
Zareči žeblji so nam v očeh,
do osmih zvečer žeblji, žeblji v očeh.

Od štirih do ene
vodà nam kolesa, mehove nam žene;

od osmih do treh
žareči žeblji, žeblji v očeh . . .
Smo jih v polje sejali?
Po polju nam naši žeblji cvetó,
poglej v nebo:
vanj smo jih kovali
od štirih do ene, do osmih od treh
da nam bodo tudi ponoči v očeh . . .
Pa ondan sem pred zrcalom postal
o, kakor da sem po sebi koval!
O, kakor da delam ves božji dan greh
od štirih do ene, do osmih od treh
Od štirih do ene,
od štirih do ene
vodà nam kolesa, mehove nam žene;

do osmih od treh
žareči žeblji, žeblji v očeh . . .

Intrige in nasilje nad Indonezijci ne bodo rešile imperialistov in njihovih hlapcev

Ni preteklo mnogo dni, odkar je v Indoneziji izbruhnil svojevrsten «upor». Prav zaradi svojevrstnosti je ta «upor» takoj navezal nase pozornost javnega mnenja širom sveta. Vodilna osebnost upora pred javnostjo je kapetan Westerling.

Po vseh časopisih čitamo vprašanje in najrazličnejše odgovore o tem, kdo je ta Westerling, koga predstavlja, kdo se skriva za njegovim hrbtom in kake namene ima. Če se natančneje pozanimamo za preteklost Westerlinga, za tisto kar je ta «upor» takoj navezal nase pozornost javnega mnenja širom sveta. Vodilna osebnost upora pred javnostjo je kapetan Westerling.

Po vseh časopisih čitamo vprašanje in najrazličnejše odgovore o tem, kdo je ta Westerling, koga predstavlja, kdo se skriva za njegovim hrbtom in kake namene ima. Če se natančneje pozanimamo za preteklost Westerlinga, za tisto kar je ta «upor» takoj navezal nase pozornost javnega mnenja širom sveta. Vodilna osebnost upora pred javnostjo je kapetan Westerling.

Holandski imperializem se je poslužil vseh mogočih načinov borbe proti indonezijskemu ljudstvu. Armada 150.000 mož, ki so jo pripeljali iz Nizozemske mu ni zadoščala, da bi strl odpor prebivalstva, ki šteje 70 milijonov ljudi. Zato so nizozemski imperialisti brez sramu vključili v svoje čete oddelke SS-ovcev. Vendar niti SS-ovci, niti nizozemske kolonialne čete niso mogle streti odpora, zato so po stari kolonialni navadi poskušali zanetiti sovraštvo med raznimi narodi Indonezije. Med najbolj zaostalimi plemeni so holandske vojaške oblasti oborožile in opremile oddelke, ki so jih poslale proti indonezijskim partizanom. Prav te oddelke je nekoč vodil Westerling, kjer se je odlikoval kot pravi krvnik in organizator pokoljev na otokih: Java, Celebes, Borneo in Bali. Že v preteklosti je bil torej Westerling diplomirani agent nizozemskih imperialistov, ki so ga pošiljali na «posebne misije» tja, kjer je bilo treba organizirati sovraštvo med narodi in plemenskimi skupinami. Jasno je, da si po taki zločinski preteklosti ne zasluži drugega nego vešala in da tudi v svojih sedanjih pustolovščinah predstavlja določeno imperialistično skupino.

Če hočemo vedeti, kaj se dogaja v Indoneziji nam mora biti položaj raznih političnih skupin v vprašanju njene neodvisnosti.

Osnovna sila borbe za neodvisnost Indonezije je indonezijsko ljudstvo, ki ga dosledno zastopa in vodi njegova komunistična partija, a njej ob strani druge levičarske organizacije, ki so povezane v Narodni fronti. Večina naprednih organizacij in seveda v prvi vrsti komunistična partija so v ilegali. V ilegalo so prišle te organizacije (tudi v predelih, ki niso bili zasedeni od nizozemskih čet) po zaslugi strank nacionalistične buržoazije, ki so izdajalsko in zahrbtno dale aretirati veliko število voditeljev in aktivistov naprednih organizacij in jih postrelile, desetine tisočev pa vrgle v zapore in koncentracijska taborišča. Indonezijski narodi, komunisti in dosledni demokati so vodili borbo proti japonskim osvajalcem, pozneje proti angleškim kolonialnim četam, ki jih je poslala laburistična vlada in končno proti nizozemskim osvajalcem in njihovim hlapcem. Ta borba danes se nadaljuje in zajema vedno širše plasti naroda. Danes postaja ta borba posebno nevarna za tuje imperialiste, ker so z zmago kitajske ljudske armade silno narastle možnosti za demokratične in svobodoljubne sile v Indoneziji.

Drugi politični faktor v Indoneziji je tamkajšnja buržoazija. Odkar je bila Indonezija osvobojena izpod Japonske okupacije je domača buržoazija sprevidela, da ne more sama obdržati oblasti v deželi. Najprej je dovolila vstop v deželo angleškim okupacijskim četam. Povezala se je z anglo-ameriškimi imperialisti in skupno z njimi spletkarila proti svojemu ljudstvu in njegovi svobodi. Ko so morale angleške čete pod pritiskom javnega mnenja zapustiti Indonezijo, se je povezala nacionalistična buržoazija tudi z nizozemskimi okupatorji ter sodeluje z njimi v borbi proti ljudstvu, ker se boji svobode, ki bi naredila konec tudi njenemu izkoriščanju. Ta indonezijska buržoazija je izdala in prodala svobodno indonezijsko republiko, ki je bila ustanovljena s porazom Japoncev. V zameno za pomoč, ki jo prejema od anglo-ameriških in pozneje tudi nizozemskih imperialistov, je pristala na vedno bolj ponižujoče predloge kolonialnih izkoriščevalcev. Poslednji kompromis med raznimi imperialističnimi skupinami in to buržoazijo je takozvani Haški sporazum, kjer je bila ustanovljena «svobodna» Indonezijska unija. Nedvomno je tudi ta oblika «svobode v samem imenu» in ne v dejanjih neprijetna prav posebno nizozemskim imperialistom, ki bi se je radi znebili. Po nekaterih vesteh je to tisto ozadje, ki je povzročilo nastop Westerlinga. Haški sporazum in Indonezijska republika so bili skrpucani na pobudo ameriških imperialistov, ki se boje težkih posledic zmage kitajskega demokratičnega gibanja na osvobodilno borbo v kolonijah.

Tretji politični faktor, ki igra svojo vlogo v Indoneziji je končno tuji imperializem. Tuji imperialisti so vsi proti svobodi indonezijske republike. Ni potrebno niti izgubljati besed za stališče nizozemskih kolonialnih izkoriščevalcev, a isto je tudi stališče ameriških imperialistov. Njihova enotnost v boju proti svobodi. Indonezijske republike je popolna: kot omenjeno imajo v tej borbi tudi podporo indonezijske buržoazije, ki se jim je pridružila iz strahu pred lastnim narodom. V dokaz temu to popolno soglasnost imperialistov v borbi proti indonezijskemu ljudstvu naj navedemo le, da so nizozemske čete, stopile na položaje, ki so jim ga prepustile angleške čete. Nizozemska vojska je popolnoma opremljena z ameriškim orožjem (ameriški so bombniki, B-29, ameriški so lovci, tanki, topovi itd.). Nizozemska prejema v okviru Marshallovega načrta nekaj kot milijon dolarjev dnevno in prej milijon dolarjev dnevno so stroški za preskrbo okupacijske vojske v Indoneziji.

Med imperialističnimi skupinami pa so tudi velika nasprotja. Oboji, ki tvorijo Indonezijo so znani po silnih prirodnih bogastvih. Nekoč je zavzemal nizozemski kapital prvo mesto v investicijah. Danes se vse bolj širi ameriški kapital na tem področju in izpodriva nizozemskega. S pomočjo buržoaznih nacionalističnih voditeljev Sukarna, Hatte, Karira in drugih so se ameriški trusti polastili petrolejskih vrelcev rop dežele. Družba Rockefeller ima danes v Indoneziji stotine petrolejski virov in desetine rafinerij. Po koncu druge svetovne vojne je družba Standard Oil Co. razdila dve čistilnici na Sumatri in tri na Javi. Njena podružnica Socony Vacuum Oil Co. ima 5 petrolejskih čistilnic na Sumatri in Javi.

Preko milijon hektarjev kavčukovih plantaž pripada ameriškemu monopolom. Goodrich Rubber Co. in druge so se polastile silnih plantaž kavčuka na Sumatri in Javi.

Ameriški trusti kontrolirajo tudi izvodnjo v rudnikih kositra na otokih Banka in Billiton, ki so nekoč pripadali holandski družbi Dutch Tin Co. Ameriški monopoli so dobili gospodujoče položaje v industriji nikla, svinca, sladkorja, čaja, kave, itd.

Združene države hočejo narediti iz Indonezije svoje oporišče v južno-vzhodni Aziji. Zato gradijo letališča, delajo fotografske snemanja ozemlja iz zraka, da bi tako izdelali svoje strateške načrte.

Trenutno cenijo celotno vrednost tujih kapitalov, ki so vloženi v Indoneziji na 2,5 milijarde dolarjev. Od tega odpade več kot ena milijarda na ZDA.

Med ameriškim, angleškim in nizozemskim kapitalom se vodi ogorčena borba za vire surovin na področju Indonezije in seveda tudi ogorčena konkurenčna borba za tržišča. Po drugih vesteh, ki so prišla iz Indonezije je Westerling predstavnik nizozemskih imperialistov v borbi proti ameriškim za razdelitev bogastev (ki pripadajo pravzaprav vseh pravicah samo indonezijskemu ljudstvu).

Končno je poslednja možnost, da bi de Westerlinga ta, da so imperialisti uvideli, da ne morejo privoliti Indoneziji niti tiste omejene «svobode» indonezijske buržoazije in da so zato organizirali «upor» Westerlinga.

Dejstvo je, da predstavlja Westerlingov «upor», ki je bil izveden z nizozemskimi «dezerterji in najrekrutiranimi iz nizozemskih vojaških sil» dišč korak nazaj tudi v primerjavi s tisto farso, ki ji je ime «Indonezijska unija». Westerling je avtor najbolj krvavih pokoljev in predstavlja lanko njegova oblast samo najbolj nazadnjaško kolonialno vladanje do. To so bili razlogi, da je Sovjetska zveza prav v teh dneh uradno priznala vlado Indonezijske unije. S tem je hotela poudariti, da predstavlja dosedanja rešitev vedno napredek z Westerlingom in prehitela imperialiste, ki so hotli postaviti svet pred izgotovljeno dejstvo nove še bolj nazadnjaške vlade.

Delavske plače v Jugoslaviji prinašajo samo bedo in lakoto

Potrošniki «posebnih magazinov» porabijo eno tretino celotne potrošnje življenskih potrebščin - «Vrhovi» titovskega ustroja porabijo letno okrog 54.000 ton mesa - vse ostalo prebivalstvo pa komaj 36.000 ton.

V prvem delu tega pregleda, ki je bil objavljen v prejšnji številki našega lista, smo predvsem razpravljali o velikih razlikah v plačah delavcev in nižjih uradnikov ter elementih, ki tvorijo elito titovske kaste. V današnjem delu pa hočemo v grobih obrisih pregledati kričečo raziko, ki jo je uvedla ista titovska kasta pri razdeljevanju hrane. Da se ne bomo na dolgo zavlačevali bomo začeli kaj s razdeljevanju mesa, ki je za navadne zemljane v Jugoslaviji, zelo dragocena in redka posebnost

Potrošniki «posebnih magazinov» v Jugoslaviji porabijo najmanj eno tretino od celotne potrošnje mesa v državi (v prvem članku smo navedli, da je ten potrošnikov približno 200.000). Mesa čestokrat ni v «garantirani preskrbi». To potrjujejo celo sami titovci in celo v svojem glasilu «Ljudski pravici», in vendar je znano, da je bila že od nekaj Jugoslavija med državami, ki ne potrebujejo mesa od zunaj. Kmetje mali in večji pa morajo strogo v določenem roku oddajati obvezno predpisano stevilo klavne živine. To tudi potrjuje, da je v Jugoslaviji mesa dovolj. Dognati je treba le vzrok radi katerega mesa ni v prosti prodaji in niti v takozvani «garantirani preskrbi» za delavce in navadne uradnike ter niti za boltike.

Ne pretiravamo, če trdimo, da prejemajo privilegirane družine titove kaste, ki imajo pravico do «posebnih magazinov», po pol kilograma mesa dnevno. Povprečno bi to znašalo nekaj več kot enajst kg. na vsako osebo na mesec (vštevši namreč tudi šunko, salamo in slanino).

Leta 1948 so razprodali v posebnih magazinih 27.000 ton mesa. Poleg omenjene količine jo bilo porabljenih še 3500 ton v približno 100 propagandistično-turističnih in udbovskih restavracijah (kjer se mastno hranijo tudi tisti tržaški izletniki, katere zvabijo babičevci od časa do časa v Slovenijo!); približno toliko tudi od podoficirjev UDBe, milice, KNOJa in Armije (za katere ni prostora v posebnih magazinih!). Tako vidimo, da požrejo vrhovi titovskega vojaško-policijskega in birokratskega ustroja okrog 34.000 ton mesa na leto.

Navadni vojaki — v Jugoslaviji, s komaj 15 milijonov prebivalci, je 850.000 vojakov! — porabijo letno približno 20.000 ton mesa. Tako pridemo do zaključka, da titovska banda odtrga od ust priprostega delovnega ljudstva do 54.000 ton mesa na leto.

Po podatkih, ki jih je poročal na neki konferenci šarlatan Kidrič, je razvidno, da je bilo nakazano nepoljedelskemu ljudstvu 90.000 ton mesa letno. Po teh podatkih — v slučaju, da bi bili točni, je razvidno, da ni za delavce in navadne uradnike ter za vse ostalo prebivalstvo ostalo vec nego 36.000 ton mesa za vse leto. Torej nekaj vec kot ena tretina celotne potrosnje.

Za navadne prebivalce, ki živijo v večjih mestih — ten je približno 4,4 milijone — za tiste, ki živijo v pasivnih krajih ter za one, ki živijo v deželah, ki so bile opustošene po vojni (skupno okrog 4 milijone), pride na mesec povprečno komaj po en kg mesa na osebo. Seveda je vprašanje, če ga sploh dobijo, kajti tudi to je odvisno od titovske administracije za katero že vsi vedo, da redno posluje le izjemoma. Zato pa večkrat mesa ne delijo redno niti enkrat na mesec, marveč le vsake tri ali štiri mesece.

Jugoslovansko delovno ljudstvo dobro ve, kaj je vzrok temu, da mesa ne manjka, kot ga ni manjkalo niti v predvojni Jugoslaviji, ni niti mesa v prodaji. Ve tudi, da a ve, da ga jedo le tisti, ki ukazujejo ubogemu trpinu-delavcu in pa seveda kulaki ter drugi bogataši. Zato Beograjčani — n.b., da je v Beogradu preskrba mnogo bolj redna, kot v ostalih krajih, zaradi propagande — pravijo tistim, ki imajo pravico do posebnih magazinov «kulturbundovci». To namreč zato, ker so za časa vojne, ko je bilo veliko pomanjkanje, imeli tam prav take «posebne magazine» nemškutarji-folksdojčerji, katerim so pravili tudi «kulturbundovci».

Kidričevsko-dijasovska propaganda poskuša trditi, da je prebivalstvo mest v glavnim doseglo že leta 1948 predvojno raven, v gotovih ozirih (katerih? Menda v gladu!) pa da jo je že prekoračilo!!! In evo kaj pravi Kidrič v svojem šarlatanskem poročilu:

«V primeri s predvojno potrošnjo smo prekoračili potrošnjo kruha za 4,45 odst. sladkorja za 41,15 odst., tekstilij pa za 11,40 odst.».

Odvec bi bil vsak komentar k takim bedastocam. Prepričani smo, da sleherni čitatelj — in tudi oni od Primorskega dnevnika — dobro ve, da to ni res, on je torej velikanska laž. To potrjuje na stotisoče paketov iz vsen delov sveta, ki vsak dan romajo v ubogo — po zaslugi titovcev in njihove politike, sestradano Jugoslavijo.

Pa oglejmo si še nadaljnje poročilo laznjivca Kidriča, v katerem pravi, da so v primeru s točko 100 iz leta 1939 dosegli leta 1948 v potrošnji maščobe točko 93,83; mesa 87,99 in obutve pa točko 95.

In vendar prav dobro vemo, da je na tisoče delavskih družin, ki jedo hrano brez masti, da o mesu sploh ne govorimo, ter da se obuvajo v take čevlje, ki bi jih bili nekoč že zdavnaj zmetali na smetišče.

Dobro je znano, da delavci ne prejemajo niti ene tretine tistega blaga, ki jim je po zakonu nakazano. To potrjuje tudi dejstvo, da so prisiljeni kupovati vse tisto, česar ne prejemejo «v garantirani preskrbi» na črni borzi in pri kulakih. Povsem je razumljivo, da morajo to blago plačati od štiri do desetkrat dražje.

Zdaj si lahko ustvarimo slike, kakšne so v resnici delavske plače. Vzemimo n.pr. slučaj, da je neka gospodinja prejela 75 odst. «garantirane preskrbe» ter, da je njen mož delavec z živilsko nakaznico kategorije R2, ona sama da ima nakaznico R3, da imata enega otroka izpod 7 let starosti, ki ima nakaznico D2 ter da živi v družini tudi en starec z nakaznico G1. Poglejmo, kaj prejemajo na mesec potom «garantirane preskrbe»:

Štiričlanska delavska družina dobi	dnevno kruha gramov	mesečno gramov maščobe	mesečno gramov mesa	mesečno gramov sladkorja	Skupno kalorij za vso družino
Če delata mož in žena	1300	2465	5325	2287	3803
Če dela samo mož	1200	2275	5025	2137	3548

Delavcu, ki pripada kategoriji R2 (Glej zadnje Delo str. 2), je potrebno dnevno 3500 kalorij (kar je izpod 2800 kalorij je mnogo premalo bodisi za delavca ali za delavko!). V gornjem primeru vidimo, da «garantirana preskrba» zadostuje le za enega člana družine. Če je zaposlen samo mož, zasluži največ 3500 din mesečno, oba z ženo pa zaslužita do 6000 din. Za stanovanje placujejo 500 din., a za garantirano preskrbo od 7 do 800 din. V prvem slučaju jim preostane od 2300 do 2400 din, v drugem pa 4800/4900 din. S to vsoto pa morajo kupiti na prostem tržišču vse ostale potrebščine a po naslednjih cenah:

10 kg.	moke	po	70 - 80	din. kg.	-	700 - 800	din.
2 „	masti	„	400 - 500	„ „	-	800 - 1000	„
1 „	slanine	„	400 - 500	„ „	-	400 - 500	„
5 „	mesa	„	150 - 200	„ „	-	750 - 1000	„
4 „	sira	„	75 - 100	„ „	-	300 - 400	„
30 kom.	jajc	„	15 - 80	„ komad	-	450 - 600	„
15 lit.	mleka	„	25 - 30	„ lit.	-	375 - 450	„
Mesečni stroški na „prostem trgu" . . .						3775 - 4750	din.

V gornjem primeru vidimo, da ne preostaja denarja za kurivo, niti za vse ostale druge potrebščine. O obleki in obutvi sploh ne govorimo.

To so dokazi, ki na dovolj jasen način potrjujejo v kako bednem stanju se nahajajo jugoslovanski delavci. To so dokazi, da vlada v Jugoslaviji še vedno strašna beda in pomanjkanje, seveda le po zaslugi elitnih vrhov titove kaste, ki pa živi v pravem blagostanju in izobilici To so dokazi, ki na dovolj jasen način potrjujejo, da stoji pred delavnim ljudstvom Jugoslavije velika in neizprosna borba za uresničitev dokončnega in pravega osvobojenja izpod vseh vrst zatiranja in zasužnjevanja.

Imperialistične intrige in napad na Jemen

Že štiri mesece zavzema «spor» med Anglijo in Jemenom pozornost javnega mnenja v deželah Bližnjega vzhoda. Okolnosti in značilnosti tega spora so vsestransko zanimive.

Majhna fevdalna državica, Jemen, ki se nahaja na jugu arabskega polotoka, je bila 1949. leta predmet ostrega pritiska s strani Anglije. Izrinjen od ameriškega kapitala iz svojih kolonij na Bližnjem vzhodu, se je vrgel angleški imperializem na maloštevilne točke, ki so še o hranile nek ostanek neodvisnosti. Med temi je bil Jemen, ki je že dolgo interesiral britanske oblasti, bodisi zaradi svojih neizkoriščenih bogastev na petroleju, bodisi zaradi svojega strateško važnega zemljepisnega položaja.

Ko so obupali, da bi prišli do svojega cilja s pritiskom na Seika ul-Islam Ahmeda, vladarja Jemena, so angleški imperialisti prešli k vojnim podvigom. Septembra 1949, so bombardirali številna mesta, ubili mnogo prebivalcev ter povzročili prebivalstvu Jemena veliko materialno škodo.

Vlada Jemena je odločno protestirala proti temu napadu. Ona je zahtevala od angleške vlade odškodnino za povzročeno škodo in je tudi sporočila svoj namen, da bo vložila na Varnostni svet OZN pritožbo proti Angliji.

Angleške oblasti so podvzele vse, da bi prisilile vlado Jemena, da opusti te svoje namene. Liga arabskih dežel, ki je voljno orodje angleške kolonialne politike na Bližnjem vzhodu, je bila hitro poklicana na pomoč Misija, ki je bila pooblaščena od jemenske vlade, da protestira pri Organizaciji združenih narodov, je naletela na hladno brezbrižnost delegatov, ki tvorijo Ligo arabskih dežel. Predstavniki Jemena so dobili nasvet, naj se z Anglijo «prijateljsko» sporazumejo.

Ker ni dobil nikake podpore pri arabskih državah je moral Jemen opustiti svoje namene, da se pritoži pri Organizaciji združenih narodov.

Angleške oblasti so smatrale, da je incident zaključen ter so aktivno pristopile h kolonizaciji dežele. Koncem novembra so predstavniki angleške petrolejske družbe, podružnice Irak Petroleum Company vdrli na ozemlje Jemena in začeli z raziskovalnimi deli na področju Habova

Samovoljnost te angleške družbe, ki so jo podpirali oblasti v Adenu, je izzvala nove proteste s strani Jemena. Vlada te dežele je telegrafirala svoji delegaciji pri glavni skupščini OZN, da mora biti pripravljena, da sporoči svoje pritožbe proti Angliji. Angleška diplomacija pa se je zatekla še enkrat svojim metodam obljub in pritiska. V polovici decembra so se vršila v Kairu pogajanja med predstvaniki Jemena in Anglije. Tekom teh pogajanj je angleški delegat Troutbeck pokazal v celoti cilje angleških kolonialistov s tem, da je zahteval od predstavnika Jemena, da mu odstopi področje Habova. Ta pa je v imenu svoje vlade te zahteve odbil.

Dogodki sami nam dokazujejo, da ne gre med Anglijo in Jemenom za «spor». Gre za napad, za nesramno in grobo kršitev neodvisnosti in suverenitete s strani Anglije proti državi Jemen, ki je član Organizacije združenih narodov. Gre končno za dejstvo, da vrši Anglija na državo, ki je članica OZN, pritisk, ki mu ga ni primere in to v cilju, da prepreči tej državi, da se posluži svojih zakonitih pravic, ki so ji zajamčene po pravilih te mednarodne organizacije.

Ta nasilja proti majhnemu narodu so se dogajala v trenutku, ko so predstavniki Anglije, Združenih držav in drugih imperialističnih sil spuščali s tribune Organizacije združenih narodov medene govore o «svobodi», «demokraciji» in «neodvisnosti» in ko je bilo v Washingtonu silno mnogo govora, da je treba pomagati «zaostalim narodom».

Jemen je žrtev anglo-ameriške imperialistične borbe za petrolej, tržišča in vplivna področja na Bližnjem vzhodu. Egipčanski časopis «Al Misri» je sporočil, da je prišlo do sporazuma med imperialisti Združenih držav in Anglije. Na osnovi tega sporazuma je bil omogočen angleški napad proti Jemenu.

Ta časopis je pisal:

«Združene države so pooblastile Anglijo, da razširi svoja vplivna področja na škodo Jemena. V zameno mora Anglija odstopiti Združenim državam določene privilegije, ki jih ima na Bližnjem vzhodu».

Samovolja in nasilja angleških oblasti proti Jemenu so dvignila in širijo upravičeno ogorčenje širokih ljudskih množic v deželah Bližnjega vzhoda. Javno mnenje teh dežel smatra postopanje Anglije kot primer napadalnosti. Delovne množice proglašajo vedno bolj odločno svojo voljo borbe za svobodo in neodvisnost Jemena.

23. FEBRUAR - 32. OBLETNICA USTANOVITVE RDEČE ARMADE

RDEČA ARMADA JE OSNOVA MIRU IN SOCIALIZMA

Sovjetsko armado sta jo ustanovila Lenin in Stalin za borbo proti tujim intervencionistom in zavojevalcem, ki so hoteli razkosati sovjetsko deželo in jo oropati njene neodvisnosti. V 29. letih svojega obstoja je Sovjetska armada prehodila slavno pot.

23. februarja 1918. so oddelki mlade Rdeče armade potolkli nemške zavojevalce blizu Pskova in Narve ter je bil zato ta dan proglašen kot rojstni dan Sovjetske armade. V letih 1918.-1921. je sovjetska armada branila v ogorčeni borbi proti združenim silam tujih zavojevalcev in domačih kontrarevolucionarjev čast, svobodo in neodvisnost svoje domovine, bramila je pravico narodov dežele, da izgradijo svoje življenje po načelih socializma.

Tekom dveh desetletij je nato Sovjetska armada čuvala mirno in konstruktivno delo narodov ZSSR.

Vem razdobju sta bila zgrajena socialistična industrija in kolektivno kolhozno poljedelstvo; znanost in kultura so razcvetele in bratstvo med sovjetskimi narodi se je utrdilo.

Sovjetska vlada, Komunistična partia in Stalin so vedno videli nevarnost vojaškega napada imperialističnih napadalcev na miroljubno Sovjetsko zvezo; dosledno so vodili politiko miru ter pripravili vse, kar je bilo potrebno, da uničijo vsakega napadalca.

V razdobju mirne izgradnje in silnega industrijskega napredka je sovjetska vlada izvedla temeljite tehnične spremembre v opremi in oborožitvi armade ter posvetila veliko pažnje vzgoji in izpopolnitvi oficirskih kadrov. Vojaške šole in akademije so pod vodstvom najboljših sinov sovjetskih narodov — delavcev, kmetov in inteligence — zgradili izvrstne komandante.

Nalogo zgraditi prvovrstno razredno armado z moderno oborožitvijo, izkušenimi komandanti in moštvom z visoko moralo ter borbenostjo je bila vedno v središču vse pozornosti sovjetske vlade.

Poznejši dogodki so dokazali, da so bili sovjetki narodi pripravljeni odbiti vsak napad. 1938. leto so japonski napadalci prekoračili meje Sovjetske zveze na Daljnem vzhodu v bližini jezera Hasan ter poskušali odtrgati dele sovjetskega ozemlja. Japonci so doživeli popoln polom s porazom, ki jim ga je zadala sovjetska armada. Vendar so japonski napadalci 1939. leta naredili nov poskus, da uresničijo svoje osvajalne načrte ter sprožili napad skozi ozemlje ljudske republike Mongolije. Sovjetska armada jim je dala primeren odgovor, jih porazila in pognala v beg.

V začetku druge svetovne vojne, ko je fašistična Nemčija napadla Poljsko, je sovjetska armada razširila svoje varstvo na bratske narode Zapadne Ukrajine in Zapadne Belorusije ter jih osvobodila starega in novega suženjstva.

Oborožene sile Sovjetske zveze so pokazale neobičajno spretnost, sposobnost in heroizem v vojni s finsko (1939-1940). To vojno so izzvale napadalne sile finske reakcije.

Bitke proti japonskim napadalcem in finskim belogardistom so pokazale, da je sovjetska armada, ke se je rodila iz Oktobrske revolucije, trden branilec sovjetske dežele. Moč Rdeče armade je bila predvsem v tem da je izšla iz sovjetkih narodov in Boljševiške partije ter da je bila vzgojena v največji zvestobi do velikih idealov socializma. To predstavlja njeno moč(to je vir množičnega heroizma sovjetski vojakov in oficirjev.

Sovjetska armada in sovjetski narodi so prestali najtežjo preizkušnjo za časa velike domovinske vojne. 22. junija 1941, je hitlerjevska Nemčija zahrbtno napadla. Sovjetsko zvezo ter nizkotno in nesramno prekršila nenapadalno pogodbo.

Na poziv tov. Stalina so vstali Sovjetska armada in vsi sovjetski narodi v obrambo svoje domovine, v obrambo interesov vseh svobodoljubnih narodov sveta, Sovjetska zveza in njene junaške oborožene sile so bile tista sila, ki je uničila Hitlerjev vojni stroj ter gorostasni fašistični načrt svetovnega gospodstva.

Že prve mesece so sovjetske čete ubičale bajko o nepremagljivosti hitlerjevskih armad. Pozimi 1941-1942. leta so zadale težke udarce hitlerjevcem pri Rostovu in Tihvinu. V zgodovinski bitki pri Moskvi so sovjetske čete potolkle glavnino nemških sil, oddaljile nevarnost od glavnega mesta države in zmagale v prvi veliki bitki zadnje svetovne vojne.

Izkoriščajoč pomanjkanje druge fronte so Nemci podvzeli poleti 1942. leta veliko ofenzivo. Njihov napad na področju Stalingrada je imel namen, da obkoli Moskvo iz vzhoda, da jo odreže od gospodarskih virov in privede do njenega padca. Pod Stalinovim vodstvom je sovjetska armada ponovno in uspešno odbila sovražnika ter mu zadala uničujoč udarec.

Po bitki pri Stalingradu si Nemci niso več opomogli. Rdeča armada je vzela iniciativo v svoje roke in je ni več opustila do konca vojne.

Kot posledica skrbno in mojstrsko vodenih operacij v širokem obsegu je sovjetska armada očistila ozemlje ZSSR od nemških zavojevalcev in vrgla iz stroja fašistične vazale — Rumunijo, Bolgarijo, Finsko in Madžarsko — ter prinesla pomoč za osvoboditev izpod nacističnega jarma zavezniškim silam Poljske, Jugoslavije in Češkoslovaške,

Berlinske operacije sovjetske armade, ki so privedle vojno proti hitlerjevski Nemčiji k zmagovitemu koncu, so predstavljale neprekosljiv primer vojaške znanosti.

Poleti 1945. leta je ZSSR zvesta zavezniški pogodbi objavila vojno imperialistični Japonski. Ker so si nabrale bogatih izkušenj v premični vojni, so sovjetske čete izvedle sijajne ofenzivne operacije v Mandžuriji. Južnem Sahalinu, Severni Koreji in na Kurilskih otokih. Z uničenjem milijonske Kvantunške armade Japoncev je sovjetska armada pospešila konec druge svetovne vojne.

Vojaška sposobnost sovjetske armade počiva na sovjetski vojaški znanosti. Temelji te znanosti so bili postavljeni od voditeljev velike Oktobrske revolucije, Vladimirja Iljiča Lenina in Josipa Stalina.

Tov. Stalin je razvil in poglobil sovjetsko vojaško znanost ter v njej vzgojil maršale in generale, oficirje in moštvo Rdeče armade, Tekom težkih let vojne je odločno vodil sovjetsko armado in vse sovjetske narode k zmagi.

Sovjetska armada in država sta zmagali v borbi svetovne zgodovinske važnosti, ker je sovjetsko armado vodil veliki vojaški genij Stalin, ker je sovjetska armada izhajala in temeljila na mogočnih osnovah sovjetskih narodov, ker so bili borci — komunisti hrbtenica mnogo — narodne sovjetske armade.

Po izgonu fašističnih napadalcev in njihovem porazu so se sovjetski narodi povrnili k mirni izgradnji in so pred kratkim dokončali petletni načrt ter dosegli silne, za kapitalistični svet nečuvene uspehe in napredek. Sovjetska armada je izpolnila svojo zgodovinsko nalogo in je izšla iz vojne močnejša nego kdaj koli prej. Tudi danes je ta armada na straži mirne izgradnje svoje domovine pred tujimi napadalci. Ona je najtrdnejša osnova miru v svetu pred vsemi vojnimi hujskači. Ona je opora miroljubnim, svobodoljubnim in zatiranim narodom vsega sveta, ki gledajo nanjo z zaupanjem. Tudi ljudstvo našega ozemlja in jugoslovanski narodi dobro poznajo vlogo sovjetske armade iz lastnih izkušenj, ker je bila ona opora za osvoboditev izpod fašističnega jarma. Titovski izdajalci poskušajo po novodilih svojih imperialističnih gospodarjev zmetati golide gnoja na Rdečo armado in njen ugled. Gnoj, ki ga mečejo ne more doseči Rdeče armade. V poldrugem letu po resoluciji IU so titovci tisti, ki so se pred očmi lastnih narodov in narodov vsega sveta popolnoma pogreznili v imperialistično gnojnico vojnih pustolovščin in fašizma.

Iz doživetij tržaških sindikalistov na Češkoslovaškem

Češkoslovaška na poti v socializem

Mladina Gottwaldova se pripravlja na telovadno prireditev

Češkoslovaška republika je bila že pred drugo svetovno vojno najbolj industrijalizirana država v sredinje-vzhodni Evropi. Druga svetovna vojna, nemška okupacija in njene posledice so sicer zaustavile za nekaj časa nadaljnji razvoj industrijalizacije, vendar pa ne za dolgo, kajti ljudska oblast se je kaj po izgonu nacistov iz države s pravim zaletom oprijela zboljšanja stare in gradnje nove industrije. Tako je danes brez dvoma Češkoslovaška republika najbolj industrijalizirana država izmed vseh držav ljudske demokracije.

Zaman je bilo in je, vse bojkotiranje s strani zapadnih velesil, zlasti pa ZDA. Mlada ljudska demokracija je z uspehom premostila vse ovire, na katere je naletela i pri industrijalizaciji dežele i pri gradnji socializma.

Kljub novemu in celo velikemu zaletu ne trpi delovno ljudstvo nobenega pritiska ter se ne izčrpuje, kot se to dogaja zlasti v Jugoslaviji. To se ne dogaja na Češkem zato, ker tam vladajo ljudje, ki so ostali zvesti delavskim nacelom in se niso preobrazili v novo vladajoco kasto. Češkoslovaški delavci delajo z veseljem, ker vedo, da bodo oni sami deležni sadov svojega dela. Delajo brez skrbi, ker jim ni treba skrbeti za to: kaj bodo jedli, kje bodo kupili, kako bodo plačali. Tam je za delavce preskrbljeno z vsemi potrebščinami po zelo nizki ceni.

Za tiste pa, ki ne nudijo skupnosti nobene koristi in se vedno sanjarijo o pretekli dobi, ko so živeli na račun izkoriščanih delavcev in kovarijo proti državi in proti ljudski oblasti pa seveda ni preskrbljeno tako, kot za delavce. Tisti ljudje-pijavke lahko kupijo vse potrebščine na prostem trgu, a seveda po znatno višjih cenah. Od tu izvirajo razne klevete, ki se širijo zlasti na zapadu čes: na Češkem, kjer je bilo nekoč vsega v izobilju, je danes beda in pomanjkanje, itd.

Da se na Češkem dobro godi delavcem, je razvidno že iz dejstva, da nismo nikjer opazili nobenega godrnjanja ali cmeravosti. Pač pa smo povsod naleteli na dobro voljo in na veselje. Prepričali smo se na lastne oči, ko smo videli, kako čedno so oblečeni vsi delavci od navadnega strugarja pa do najboli specializiranega mehanika. Pri nas so tako oblečeni kvečjemu le višji bančni uradniki.

Preteklo leto je bilo mnogo govora o «preganjanju cerkve» na Češkoslovaškem. Te vesti je širil zlasti Vatikan s svojo zlonamerno protikomunistično propagando. Seveda so istovrstne tendenciozne vesti širili s pravim užitkom tudi zapadni imperialisti ki so vse prej, kot pa «vneti katoličani». Mnogo hrupa se je dvigalo v zvezi z «zaporomo» praškega nadškofa Berana.

Vsak naveden demokrat in vsak pameten človek je bil prepričan, da je namišljeno preganjanje cerkve na Češkoslovaškem le gola laž. Posamezni duhovniki ali redovniki, so sicer bili celo obsojeni na zaporne kazni. To pa se je zgodilo zato, ker na Češkoslovaškem so pred zakonom vsi državljani enaki in torej tudi duhovniki. Nedopustno pa bi bilo, če bi nekdo — ki bi morda nosil duhovski plašč — lahko počenjal, kar bi hotel v škodo države in delavskega razreda in bi ne bil zaradi tega kaznovan. In baš to je bilo mnogokrat vzrok, da se je toliko govorilo o namišljenem preganjanju cerkve.

Za časa našega bivanja na Češkoslovaškem smo se želeli prepričati tudi o tem vprašanju. In prepričali smo se, da ni nikjer nobenega preganjanja cerkve. Videli smo, da se je ljudstvo v velikem številu udeležilo nedeljske maše. Obiskali smo tudi cerkve in slišali duhovnike pridigati. (Svojčas je namreč sovražna propaganda trdila, da je Češkoslovaška vlada prepovedala pridiganje).

Po vsej pravici lahko trdimo, da je versko vprašanje na Češkoslovaškem že rešeno, četudi visoka cerkvena hierarhija poskuša še vedno trobiti na svoj rog.

Predsednik Gottwald je v svoji novoletni poslanici poudaril v zvezi z verskim vprašanjem med drugim tudi naslednje:

«Versko vprašanje, ki je vzbujalo veliko pozornost pri naših zapadnih sovražnikih, je bilo rešeno, potem ko so visoki cerkveni dostojanstveniki odklonili sporazum, kljub nostranji reakciji, ki je poskušala ustvariti iz tega vprašanja orožje, s katerim naj bi se zadalo udarec v hrbet našemu režimu ljudske demokracije».

Ljudski duhovniki pa, ki živijo in delajo z ljudstvom, so prijatelji ljudske demokracije.

«Ves čas našega bivanja na Češkoslovaškem smo imeli priliko podrobneje spoznati in se na lastne oči prepričati, da so tam za delovne ljudi najboljše razmere, take, kakršne bi zaman iskali kjerkoli v kapitalističnih deželah».

Konec

Artilerijski pozdrav na predvečer obletnice RA v Moskvi

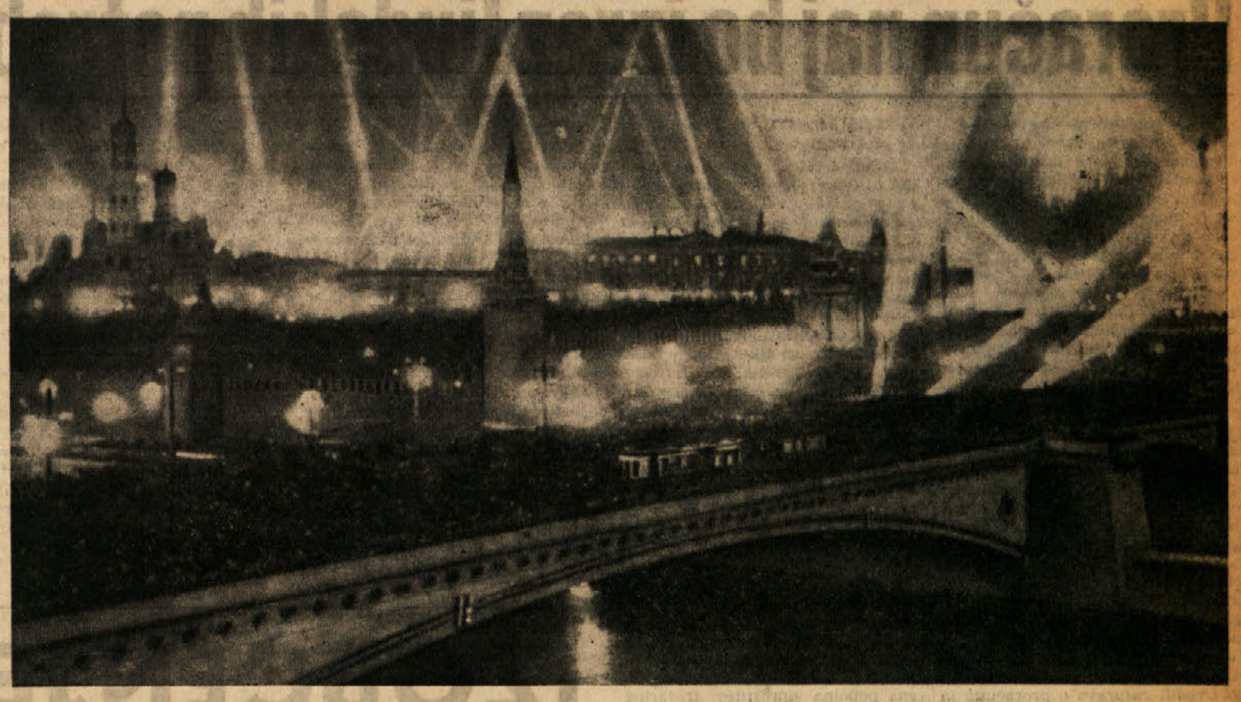

Dva svetova - dve liniji gospodarskega razvoja

Ob priliki objave bilance ZSSR za 1949. leto

Poročilo centralnega stastističnega urada pri ministrskem svetu ZSSR o proračunu poslovnega leta 1949 je nov dokaz velike sile sovjetskega socialističnega sistema, dokaz o neprimerni in očividni nadmoči in prednosti pred kapitalističnim sistemom. Dejstva najbolj prepričljivo govore.

Kaj pa govore dejstva in številke poročila centralnega statističnega urada?

Najprej dokazujejo še enkrat, da imajo državni načrti za razvoj narodnega gospodarstva Sovjetske zveze, ki predvidevajo zelo visok tempo (za kapitalistične dežele nezaslišano brzino) v gospodarskem razvoju, silno akcijsko moč. Primer 1949. leta je posebno nazoren v tem pogledu. Ker je sovjetska vlada uresničila že tekom 1949. leta številne ukrepe za izboljšanje industrijskega dela, je mogla dvigniti tekom leta letni proizvodni načrt. In prav ta ZVISANI načrt je bil izvršen od celokupne industrije za 103%. Dežela sovjetov je prejela preko svojega načrta znatno količino najrazličnejših industrijskih proizvodov: kovin premoga, petroleja, orodnih in drugih strojev, avtomobilov, proizvodov široke potrošnje (mesa, masla, sladkorja, čaja, tkanin, obutve itd.).

Rezultati 1949. leta kažejo tudi, da se planirano sovjetsko gospodarstvo sistematično razvija po zakonih razširjene socialistične reprodukcije; iz tromesečja v tromesečje, iz leta v leto opazujemo znatno napredovanje industrijske proizvednje, sovjetskega poljedelstva, transportov in velikih del narodnega gospodarstva. Tako je bilo pred vojno. Tako je bilo v letih pred povojno petletko. Tako so se stvari razvijale tudi v letu 1949.

V letu 1949. je celokupna industrijska proizvodnja ZSSR narasla za 20 odst. v primeri s 1948. letom in za 41 odst. v primeri s predvojno dobo (1940). Koncem 1949. leta je industrijska proizvodnja presegla raven, ki je bila določena po petletnem načrtu za 1950. leto.

Celotna poljedelska proizvodnja je presegla v 1949. letu predvojno raven. Zetev žitaric je znašala 7,6 miljard pudov ter je presegla predvojno raven in dosegla skoraj številke, ki so bile določene po petletnem načretu za 1950. leto. Celokupno število živine na kolhozih je znatno narastlo: za 27 odst. pri kravah, za 78 odst. pri svinjah itd. znatno naraslo: za 27 odst. pri krapredvojna raven.

Vsota velikih del narodnega gospodarstva je napredovala za 20%. Tekom štirih povojnih let (1946-1949.) je bilo obnovljenih ali na novo zgrajenih in stavljenih v pogon 5.200 državna in kolhozna podjetja.

Same po sebi dajejo te številke jasno sliko velikanskega napredka socialističnega gospodarstva Sovjetske zveze, sliko moči in poleta njenega napredka. Nadalje dovoljuje bilanca 1949. leta, da presodimo veličino tehničnega napredka, ki označuje brez izjeme vse veje narodnega gospodarstva ZSSR. Naj nam zadošča omeniti, da je sovjetska industrija samo v 1949. letu vzpostavila serijsko proizvodnjo za preko 300 mehanizmov in strojev velike pridobitne vrednosti in nove konstrukcije, ki bodo igrale veliko vlogo. Uvedba in razvoj novih izboljšanih delovnih metod, so v sovjetskem narodnem gospodarstvu stvari, pri katerih se dejansko udeležuje vse ljudstvo. To je razvidno posebno iz dejstva da je bilo predloženih samo v 1949. letu preko iznajdb in racionalizirajočih predlogov s strani delavcev, inženirjev in tehnikov. Te iznajdbe so bile tudi uvedene v industrijo.

Rezultati 1949. leta dokazujejo tudi drugo dejstvo: tehnični napredek Sovjetske zveze se ne omenjuje samo na industrijo in transporte; ta napredek obsega tudi poljedelstvo, katerega oprema se razvija v pospešenem tempu vzporedno z razvojem socialistične industrije. V prvih letih po Oktobrski revoluciji je sanjal Vladimir Iljič Lenin o časih, ko bo oblast sovjetov lahko dobavljala 100.000 traktorjev poljedelstvu dežele. Sedaj pa je samo v 1949. letu sovjetska država dobavila poljedelstvu 150.000 traktorjev, 29.000 kombajnov (kombiniranih strojev za žetev in mlačvo), 64.000 kamjonov in preko 1.600.000 vlačilnih in poljedelskih strojev.

Končno kažejo rezultati 1949. leta, da v socialistični deželi sovjetov privede napredek proizvajalnih sil, napredek industrijske in poljedelske proizvodnje **do porasta dohodkov ljudstva, do zvišanja blagostanja vseh sovjetskih narodov in vsake sovjetske družine ter vsakega posameznega delavca. Stalni napredek materialne življenjske in kulturne ravni ljudske množic je osnovni zakon razvoja socialistične družbe. Bilanca 1949. leta dokazuje velik napredek narodnih dohodkov v Sovjetski zvezi; ti dohodki so porastli za 17 odst. v primeri s 1948. letom in za 36 odst v primeri s predvojno dobo. V istem času ko so porastli narodni dohodki kot celota, so znatno porastli dohodki ljudstva. Dohodki delavcev in uradnikov (cenjeni po ljudeh, ki delajo) so porastli za 12 odst. in dohodki kmetov za 14 odst. v primeri s 1948. letom. V primeri z letom 1949. so porastli za 24 odnosno 30 odst.**

Velike in raznovrstne so materialne prednosti socializma, ki jih uživa prebivalstvo Sovjetske zveze. Ne gre samo za porast delavskih in uradniških plač in za porast dohodkov posamičnih ali kolhoznih kmetov. Gre tudi za doklade in izplačila v okviru socialnega skrbstva delavcev in namščencev, za plačane dopuste, pokojnine, brezplačna mesta v sanatorijih in okrevališčih ali domih oddiha, za brezplačno zdravstveno zaščito in mnogo drugih prednosti, katerih stroške nosi država. Samo v 1949. letu se je prebivalstvo okoristilo teh prednosti in doklad za vsoto 110 milijard rubljev, kar trikrat presega predvojno višino iz leta 1940.

Tudi mnoga druga dejstva dokazujejo napredek ljudskega blagostanja. V 1949. letu je porastla prodaja živil med ljudstvom za 17 odst. in prodaja industrijskih proizvodov za 25 odst. v primeri z letom 1948.

Število nameščencev in delavcev v narodnem gospodarstvu Sovjetske zveze je narastlo za 1,800.000. 723.000 mladih ljudi je končalo strokovne, industrijske šole ter bilo nameščenih v industrijo in promet.

To je v glavnem bilanca napredka socialističnega gospodarstva Sovjetske zveze v letu 1949. Ali se je čuditi, če poskuša tisk kapitalističnih monopolov prikriti te čudovite rezultate? Že sama primerjava številk, ki se tičejo gospodarstva katere koli kapitalistične dežele (vključno Združene države in Anglija), predstavlja sama po sebi težko obsodbo kapitalističnega sistema. Primerjava rezultatov 1949. leta zgovorno in ponovno potrjuje daljnovidne zaključke, ki jih je izrekel Stalin:

«Kapitalistični sistem je nestalen in mu manjka trdnosti, njegova doba se je končala ter mora odstopiti mesto drugemu višjemu sistemu gospodarstva — sovjetskemu socialističnemu sistemu. Socialistični sistem je edini, ki se ne boji kriz in more premostiti težave, ki so nerešljive za kapitalizem».

In v resnici s kakimi rezultati se lahko ponaša najbogatejša dežela kapitalističnega sveta — Združene države Amerike?

Proizvodnja Združenih držav je padla v razdobju enega leta za 22 odst. v razdobju enega leta, od oktobra 1948. do oktobra 1949.

Po priznanjih Bele hiše so se tekom zadnjega leta investicije v industriji znižale za 15 odst. in v transportih za 27 odst. V poslednjem letu so se znižali dohodki prebivalstva. Tako so se znižali samo dohodki farmerjev za 2 milijardi 800 milijonov dolarjev (bruto). Znižali so se prihranki prebivalstva in sicer v enem letu za 3 milijarde 100 milijonov dolarjev.

Na vseh gospodarskih področjih vidimo torej padec, znižanje, redukcijo, propad. So pa tudi številke, ki naraščajo. A to so številke brezposelnih, številke javnih in privatnih dolgov, stroškov za oborožitev, nadprofitov monopolov. V enem letu je celo po uradnih podatkih narastlo število popolnoma brezposelnih za 64%.

Tudi v deželah Zapadne Evrope ni stanje nič boljše. Naj navedemo samo dva primera:

1) Že dvajset let je minilo, a kapitalistične dežele zapada so ostale na stopnji industrijske proizvodnje iz 1929. leta. V razdobju istih dvajset let, v katerih je Sovjetska zveza doživela najtežjo vojno in razrušenja, kar jih pozna zgodovina, pa se je v ZSSR dvignila industrijska proizvodnja za devet krat.

2. V Sovjetski zvezi je dokončno odstranjena brezposelnost. Poročilo o bilanci za 1949. leto ugotavlja malobesedno: «V 1949. letu kot v preteklih letih ni bilo brezposelnosti». V istem času je število brezposelnih preseglo v kapitalističnih državah 40 milijonov delno ali popolnoma brezposelnih.

VSI "ZA NARODOV BLAGOR,,

Policija pravi, da dela „za narodov blagor", titovci prav tako kot policija

Radio Koper je govoril: „Stavka ni stavka, če policija ne pretepa delavcev"

ČLANEK TOV. VITTORIA VIDALIJA

Zmaga delavskega razreda

19 dnevna stavka industrijskih delavcev ki se je končala pretekli ponedeljek, ima svoje začetke v agitaciji delavcev že izza 12. decembra preteklega leta. Po preteku enega meseca, in sicer 16. januarja, so delavci na osnovi enotnega nastopa sindikalnih organizacij dosegli mezdno izboljšanje, ki so ga zahtevali. To je bil prvi uspeh, ki je hrabril za nadaljevanje agitacije, za dosego poviška draginjske doklade. S tem bi se tržaški delavci izenačili z delavci Torina, Genove in Milana. Slo je za skromno povišanje za komaj 60 lir dnevno.

Vpričo nesramnega odbijanja skupine velikih industrijcev je bil izveden referendum, na katerem se je videlo, da je 85 odst. delavcev za stavko. Stavkovni odbor, ki je bil sestavljen iz predstavnikov obeh sindikatov, je 1. februarja proglasil stavko industrijskih delavcev, ki je že od prvega dneva imela podporo, simpatijo in solidarnost ostalih delavskih strok in celotnega prebivalstva.

V dneh 14. in 15. februarja je bilo vse gospodarsko življenje Trsta paralizirano s splošno stavko, ki je bila popolna, strnjena in je izražala solidarnost z industrijskimi delavci. Se nikoli ni naše mesto videlo tako popolnega vzdržanja z dela.

Zveza malih industrijcev je popustila in podpisala sporazum, s katerim je priznala svojim nameščencem pravico do poviška 56 lir. To je bilo potrdilo da je skromna zahteva delavcev upravičena.

Veliki industrijci so, opirajoč se na Confindustrijo in ZVU, odgovorili Stavkovnemu odboru s smešnimi in ponižujočimi predlogi, ki so dokazali pomanjkanje vsake dobre volje rešiti spor.

Po preteku 48 ur splošne stavke je stavkovni odbor odločil, da se vrnejo na delo vsi oni delavci, katerih podjetja so podpisala sporazum Zveze malih industrijcev, a v ostalih podjetjih naj se stavka nadaljuje.

Po približnih računih je stavka stala samo v plačah in mezdah preko 700 milijonov lir.

Ali je bila stavka upravičena? Za potrditev zadošča da si prečitamo plačilne liste, ki so jih delavci pritrjevali na zidove mesta in ki jih je policija divje iskala in trgala: 22 - 24 - 26 tisoč lir mesečne plače v mestu, kjer znašajo povprečni stroški za eno družino 60.000 lir.

Gospodarji in titovci so že od prvega dne govorili, da je stavka politična. Prvi so zatrjevali da so organizatorji komunisti, drugi so govorili, da so to kominformisti, kar je nedvomno eno in isto. Eni so izjavljali, da gre za prevratno manifestacijo, drugi so trdili, da gre za iredentistično - kominformistično manifestacijo. Iste «teze» je pozneje zastopal v drugi obliki tudi «Corriere di Trieste», glasilo titovske klike v italijanskem jeziku. Anglo - ameriška vojaška uprava je že od prvega dne poskušala braniti «pravico do dela»; obljubila je svojo zaščito ter je podpirala in končno poskušala vsiliti stavkokaštvo.

Samo kratka bilanca te stavke kaže, da gre za pozitivno bilanco. Stavka industrijskih delavcev je bila strnjena. Delavci in uradniki so stopili v stavko enotni in disciplinirani, čeprav so vedeli, da bo borba trda. Ostale stroke delavcev in uradnikov se niso pomišljale dati svoje popolne solidarnosti, ko je Stavkovni odbor odločil splošno stavko. Vsi so odgovorili, razen posameznih stavkokazov, enoglasno. Tekom dveh dni so delavci in uradniki, kmetje, študenti, strokovnjaki, možje in žene v skupnem poletu, ki je osupnil tudi največje optimiste, manifestirali svojo obsodbo proti industrijcem in tudi proti zatiralnim ukrepom Vojaške uprave. Akcijska enotnost obeh sindikalnih organizacij ni samo mobilizirala članov obeh organizacij, nego tudi neorganizirane delavce ki predstavljajo znatno množico. Ta akcijska enotnost je pokrenila in združila tudi vse prebivalstvo v krasni samonikli manifestaciji solidarnosti. Maloštevilni provokatorji, ki so poskušali razbiti manifestacijo so prejeli pravilni odgovor in so bili prisljeni k molku. Titovci, ki so poskušali špekulirati na ta način, da so nudili živež, ki so ga ukradli izstradanemu prebivalstvu, so bili dokončno postavljeni na sramotni steber ljudskega zaničevanja.

Materialna pomoč je bila organizirana v Trstu tudi s strani trgovcev. Zborovanja, povorke, spontane manifestacije na trgih in ulicah, organizirana borba proti stavkokaštvu prezir in samozavest, s katero so bila sprejeta izsiljevanja VU, to so bile značilnosti, ki dajejo pravo sliko borbenosti stavkujočih in ljudstva. Laskanja, grožnje, ukazi po radiju, niso pomagali in stavkokaštvo je ostalo omejeno na skupino podležev in ljudi ki se nezavedajo, kaj delajo.

Tekom te agitacije so imeli delavci priliko bolje spoznati velike «domoljubne» industrijce in vsi meščani so imeli možnost ugotoviti, kako je Trst kolonija tujega imperializma. Vsi so imeli priliko spoznati prijatelje in sovražnike.

Titovci so izjavili da je stavka kominformistični manever. Nekateri industrijci so poskušali podtakniti, da gre «za dolgo roko Moskve». «Messaggero Veneto» je pisal, da je stavka igra Vidalija. Inozemski tisk, ki vidi v vsaki stavki komunistično manifestacijo, je pisal običajne neumnosti. Vse to je laž!

Komunisti so izvršili svojo dolžnost. To so delali in bodo delali! Partija jim je rekla, naj bodo aktivni, naj delajo za enotnost in strnjenost stavkajočih naj organizirajo borbo proti stavkokaštvu, naj utrdijo sindikalno enotnost, naj delajo temeljito na tem, da organizirajo skupno z drugimi materialno in moralno solidarnost s stavkajočimi. Skrb komunistov je bila, da ne zanemarijo teh nalog, da preprečijo provokacije. Nobenih špekulacij ni bilo, nobenih tajnih načrtov, nobenih manevrov. Partija je dala iskren, brezpogojen, paopoln doprinos v vseh pogledih borbe, da bi očuvala enotnost, da bi dosegla zmago.

Industrijci niso imeli nikakega namena, da popustijo. Vojaška uprava je bila gotova, da je mogoče zlomiti stavko z utrujenostjo, pritiskom in stavkokaštvom.

Samo vpričo enotnosti delavcev in uradnikov so bili prisiljeni odpreti pogajanja. Tekom vse noči so se sindikalni predstavniki borili z delodajalci. Sklenjeni sporazum je kompromis, pod sedanjimi pogoji pa je to ugoden kompromis za stavkajoče. Oni izhajajo iz te borbe z visokim čelom bolj enotni kot kdaj koli prej

Nedavna stavka tržaških delavcev bo šla v zgodovino kot ena najlepših borb, ki je bila bojevana pod silno težkimi in zapletenimi pogoji. Iz te stavke je po tolikih letih razkolov, sovraštev in nezaupanj še bolj razvidno, kaj pomeni enotnost delavskega razreda.

Delodajalci so hoteli streti sindikalno organizacijo, ponižati delavski razred in se maščevati nad ljudsko solidarnostjo.

Izgubili so bitko tudi zato, ker niso dosegli teh ciljev.

Konec te borbe je izhodišče za nove pridobitve na fronti dela in nove korake napram enotnosti sindikatov in delavskega razreda.

Zato pozdravljamo to zmago in gledamo v bodočnost z optimizmom.

Predlogi komunistične skupine v tržaškem občinskem svetu

Proračun naj bo izraz ljudskih potreb

Nad tri mesece je trajala v tržaškem občinskem svetu zivahna in mestoma zelo ostra diskusija o proračunu za leto 1950. Čeprav na zadnji ni dosegla zelenega namena, to je temeljite spremembe proračuna v korist revnim slojem, vendar ni bila brezplodna. Predvsem je enkrat za vselej razgalila stranke večine to je demokristjane, saragatiane (tkzv. «socialiste»), republikance in liberale kot neposlušnih podrepnike kapitalizma v cigar interesu je bil predvsem sestavljen proračun.

Občinski odbor kot celota pa se je pokazal v svoji pravi luči kot skupina ljudi ki branijo le položaje svojih strank ter interese njihovih gospodarjev, ne pa interese občine in tržaškega prebivalstva. Ni si mogoče na drug način razlagati njihove zahrbtnosti in hinavščine s katero so predložili proračunsko poročilo, iz katerega so namenoma izpustili vse podatke o predvidenih javnih delih ter o kreditih s strani Vojaške uprave. Na ta način in z uslijenim postopkom diskušije so brez potrebe zaviekli in izrodili razpravo o proračunu in preprečili predlaganje in stvarno utemeljevanje mnogih predlogov za spremembo proračuna.

Manevri občinskega odbora

Sele po zaključenih intervencijah vseh svetovalcev je občinski odbor izigral pravo karto ter povedal, da se javna dela in zadevni krediti sploh ne tičejo proračuna, temveč da tvorijo popolnoma ločeno postavko občinske uprave. Na ta način so postavili občinski svet v težaven položaj, da so morale posamezne skupine ponovno predložiti po vsem nove predloge k proračunu, utesnjene v okvir že itak mnogo prenizkih kreditov S tem je občinski odbor dejansko odvzel občinskemu svetu sleherno možnost samostojnega odločenja o proračunu ter omejil njegovo delo le na spreminjanje vsot pri posameznih postavkah, to je zviševanje ene postavke na račun druge.

Večina skupin v svetu zato sploh ni predložila nobenih predlogov ali pa se je omejila le na priporočila občinskemu odboru. Edino komunistična skupina je kljub pomanjkanju podatkov in časa pripravila celo vrsto stvarnih izpreminjevalnih predlogov, po katerih bi se v okviru predloženega proračuna prenesel del bremen od revnih slojev na imovitejše, in ki bi vpoštevali krije vsaj najnujnejših potreb prebivalstva.

Najvažnejši in najdalekoseznejši so bili nedvomno predlogi, s katerimi je komunistična skupina zahtevala temeljito spremembo občinskih trošarin in pristojbin, po katerih naj bi se olajšalo breme širokim slojem potrošnikov, katero breme naj bi šlo na rame bogatim slojem povečano trošarino na luksuzne predmete. Tako so predlagali znatno znižanje trošarine večinoma 50 odstotno, na predmete široke potrošnje kot so meso, maščobe, posušene ribe, vino, plin in elektriko. Tako je bila predlagana znižana trošarina na sveže goveje meso od 7,80 na 8,50 lir na kg., kar predstavlja znižanje za 77 odstotkov. Pri ostalem mesu, svinjskem konjskem in ovčjem je bilo predlagano znižanje za 50 odstotkov, kar pomenja lir 21,50 - 14,50 odn. 15,00 manj pri kg. kot doslej. Istotako je bilo predlagano znižanje trašarine za slanino in mast od 22,50 na 11,25 lir za kg., ter od 7,50 na 3,75 lir za kg. slanikov in polenovke. 50 odstotno znižanje je bilo predlagano tudi pri trošarinah na navadna vina, naravni in koncentrirani mošt in na vinsko grozdje. Občinska trošarina naj bi se znižala za polovico tudi na svetilni plin, to je od 1,25 na 0,625 lir na kubični meter, ter na električni tok.

Da bi občinska uprava nadoknadila znižanje gornjih trošarin, je komunistična skupina predlagala zvišanje trošarine na zlahne ribe in sicer na 4 kratno dosedanjo visino, obenem pa predlagala uvedbo cele vrste novih trošarin na luksuzne predmete. Trošarina na te predmete bi znašala večinoma 10 procentov nakupne cene. Med te predmete spadajo zlasti tikerji, mineralne vode, sodavica, sirupi, konservirano sadje, kozulni in luksuzni izdelki, dragocene kovine in kamni, kvalitetne ure, papirnati izdelki, kristal, steklo in porcelan, svileni izdelki, tini klobuki, ter razni luksuzni gospodinjski predmeti. Z uvedbo teh novih trošarin, ki doslej sploh še ne obstajajo, bi mogli kriti nastali primanjkljaj v proračunu zaradi znižanja trošarine na predmete široke potrošnje.

V korist kmetom je bilo še posebej predlagano znižanje trošarine na vino domače proizvodnje na polovico od one ki jo plačajo uvožena vina. Obenem je bila predlagana popolna oprostitev trošarine na prašiče za domačo uporabo.

V korist potrošnikov je bila predlagana tudi zvišana glavna pristojbina na zaklano živino. S tem bi občina prisilila uvoznike živine, da bi klali v mestni klavnici s čimer bi imeli zagotovljeno zdravo meso, poleg tega pa bi občina imela od zakola lepe dohodke, kateri gredo sedaj v žepe privatnikov. Z ozirom na razmeroma visoke pogrebne pristojbine je bilo predlagano, da se morajo dvigniti dohodki občine 10 kratno odnosno da se znižajo te pristojbine.

Šole, vrtci in šport

Na šolskem in kulturnem polju je bilo predlagano s strani komunistov ustanovitev treh novih otroških vrtcev in sicer na Kolonkovcu slovenskega, v Rocolu slovenskega in italijanskega ter v mestu (bližini javnega vrta) slovenskega in italijanskega. Predlagano je bilo dalje, da se vse slovenske vrtnarice, ki imajo za to zakonite pogoje, stalno namestijo.

Dokler ne bi bilo zgrajeno novo ljudsko gledališče naj se da prosvetnim društvom, ki goje ljudsko kulturo v slovenskem ali italijanskem jeziku, na razpolago primerna občinska dvorana v sredi mesta za njihove kulturne prireditve. Ce pa občina ne bi imela take dvorane na razpolago pa naj jo zanje najame od zasebnikov ali drugih javnih ustanov. Istočasno so komunisti priporočili, naj občinski odbor čem prej najde način in potrebna sredstva za zgraditev ljudskega gledališča. Obenem pa so pozvali občinsko upravo naj pri predvidenem zidanju šol in vrtcev da prednost onim okrajem, ki so najbolj potrebni in sicer Rocol šola in vrtec, Skoljet šola in vrtec ter središče mesta poslopje za slovenski in italijanski vrtec.

Na športnem področju so predlagali, da se uvede popolna enakopravnost pri podeljevanju vseh mestnih igrišč zlasti stadija pri Sv. Ani in telovadnice v ulici della Valle. Na ta način naj bo dovoljeno tudi klubom, včlanjenim v ZDTV (Ueef), da morejo kot ostali uporabljati vsa mestna igrišča. V mestnih otroških zabaviščih naj se po možnosti omogoči tem klubom športne vaje. Doseže naj se dalje, derekvizicija športnega igrišča na Kolonji, ki je zasedeno po okupacijskih četah. Končno je bilo predlagano, da se z malenkostnimi stroški preurede nekatera občinska zemljišča v športna in otroška igrišča.

Toda tudi ti predlogi «v okviru predloženega proračuna» so naleteli na gluha ušesa v občinskem odboru. Odborniki so se predvsem izgovarjali, da ni točno določena vsota vsake posamezne postavke dohodkov in izdatkov, zaradi česar bi proračun ne dosegel ravnovesja. Pri predlogu o stalni nastavitvi slovenskih vrtnaric so dobili izgovor, da še ni ustaljeno število slovenskih otrok zaradi česar ni mogoče napraviti staleža za vrtnarice. Pri tem je tem spremembam kriv prav sam, je g. Sciolis previdno zamolcal, da ko je premestil slovenski vrtec iz Rojana na Greto. Za ostale predloge so izjavili večinoma, češ da niso izvedljivi v kratkem času, ali pa da ne vejo kakšen finančni učinek bi imeli. Le prav redke predloge pa so sprejeli na znanje kot «priporočila», katere bodo upoštevali morda prihodnje leto. S tem je štiriperesna giunta jasno dokazala, da ji niso mar interesi tržaškega prebivalstva in občine temveč le njihovi strankarski interesi ter koristi velike gospode.

V ISTRI SO KRADLI RIBE ZATO, DA BI Z NJIMI V TRSTU DELALI PROPAGANDO

Žalostna slika XX. stoletja

STANOVANJE ITALIJANSKE KOLONSKE DRUŽINE V PODZEMSKI VOTLINI, POLEG LJUDI BIVAJO V NJEM TUDI DOMACE ZIVALI. SCELBOVA POLICIJA PA STRELJA NA TISTE KOLONE, KI SI POSKUSAJO IZBOLJSATI SVOJE RAZMERE

IZOBČENJE IZ CERKVE je že staro orožje papežev

Pred davnimi stoletji je Vatikan proglašal za heretike napredne borce in izumitelje, danes pa grozi z izobčenjem celo množicam demokratov

Ko je rimski cesar Konstantin s svojim ediktom, ki ga je izdal v Milanu leta 313, priznal krščansko vero, je cerkev svobodno zadihala. Po tristo letih svojega podtalnega delovanja in skrivanja po katakombah, ki je zahtevalo na milijone mučencev, je cerkev le prišla do svojega cilja. Toda že s tem korakom se je prava vera oddaljila od prvotnega Kristusovega nauka. Njeni vrhovni, voditelji so napravili odklon od bratske ljubezni in enakopravnosti pred Bogom, torej od naukov ki jih je oznanjal Kristus. Konstantin je kapituliral pred krščanstvom zato, ker se je ustvarila vsepovsod velika premoč baze, ki je stremela za tem, da odkrito prestopi v krščansko vero in se otrese suženjstva. Cerkveni poglavarji, so spričo kapitulanstva cesarja, prišli do veljave in pozneje celo do premoči. In že tedaj so rimski škofje segali po orožju izobčenja. Že takrat je nastopala policija v imenu Kristusovem. Tipičen primer izobčenja iz te dobe imamo v Afriki, kjer so bili izobčeni tako imenovani donatisti, ki so nasprotovali pomiloščenju tistih duhovnikov, ki so sodelovali v bojih z napadalci. Rimski škof je donatiste izobčil, cesar Konstantin pa jih je spodil z dežele. Ze nekj let po izobčenju donatistov, je sledilo izobčenje Arija, ki se ni povsem strinjal z nauki rimske cerkve.

Kmalu po smrti Konstantina so se začela prerekanja v zvezi s «Petrovim stolom» v Rimu. Vrstili so se papeži in protipapeži. Cestokrat je prišlo pri tem do najostudnejših pokoljev. Ze za časa papeža Damaza in antipapeža Ursina je tekla kri v rimskih bazilikah . . .

Spočetka je rimski škof poskušal dobiti nekako nadoblast nad vsemi cerkvami v Italiji, pozneje pa se je smatral za prvega patrijarha v tedanjem rimskem cesarstvu. In to je rimski škof dosegel z nekim cesarskim ediktom leta 445. Prav s tem ediktom je bilo konec v cerkveni organizaciji vsake demokratične ureditve. Tako je bila uvedena papeška diktatura. Papeškega prestola so se polastile razne rimske plemenitaške rodbine. Papeža niso več volili verniki ali predstavniki raznih cerkva, ampak je o tem čestokrat odločala krvava borba med dvema tekmecama. Pogostoma sta se oklicala dva človeka za papeža. Drug drugega je izobčil in borba se je nadaljevala toliko časa, dokler ni eden izmed tekmecev obležal mrtev . . .

V srednjem veku je o izvolitvi papeža odločalo bogastvo. Kdor je imel več denarja in je lažje več plačal, ta je bil izvoljen. Milijoni vernikov pa niso o tem ničesar odločali. Cestokrat se je dogodilo, da so izvolili za papeža ljudi, ki jim je bila vera in cerkev deveta briga. Očetu je na papeškem prestolu sledil sin, ali obratno. Nekoč pa je zasedla celo neka bogata ženska po imenu Ivana.

Ob neki priliki je rekel Kristus svojim učencem: «Ni mogoče služiti hkrati Bogu in mamomu». (Mamon je namreč denar). In vendar so prav rimski papeži kaj kmalu začeli oboževati denar. Namesto lastnosti, s katerimi so bili navdihnjeni prvi kristjani, ki so živeli v katakombah, so bili že od tedaj dalje rimski papeži polni napuha ter vseh ostalih poglavitnih človeških napak. Postali so pravi nasledniki nekdanjih poganskih verskih poglavarjev in so si nadeli naslov «pontifex maximum». Sedež papežev je tako postal pravcati vladarski dvor z vsemi pritiklinami. Uvedeno je bilo poljubljanje papeževih nog in od tedaj papeža nosijo ob vseh svečanostih na nosilnici. Kristus je umival noge svojim apostolom, njegovega namestnika pa je treba nositi v zlati nosilnici . . . Vsi važnejši cerkveni obredi so postali tako prava komedija . . . in niso ničesar drugega nego nadaljevanje nekdanjih poganskih ceremonij.

Papeški dvor že izza davnih stoletij pozna pojedine, kakršnih niso poznali dvori mnogih kraljev in drugih oblastinikov. Neki pisatelj je za časa vladanja papeža Julija II. opisal ene izmed neštetih pojedin. V svojem pismu navaja naslednje:

«Nemogoče je opisati vse podrobnosti obreda. V velikih sobanah so bile neskončno dolge mize, preobložene z najdragocenejšimi jedili v zlatih in srebrnih posodah. Med pojedino so dvorjanske, lepe dame, skoraj nage plesale ali bolje rečene zabavale presite in pijane goste. In papež je bil zadovoljen takih pojedin . . . !».

Vprašali bi: Od kod so prihajala sredstva za take pojedine, za tako razkošje?

Prihajala so iz takozvanega «premoženja sv. Petra ali Petrovega novčiča».

Ker pa ta sredstva niso bila dovolj velika, da bi krila vse stroške je papež razpisal «prodajanje odpustkov».

Leta 1517. je rimski duhovnik Ivan Tetzel vodil veliko kampanjo za zbiranje denarja v korist «Sv. Petra». Vsakdo, ki je tedaj prispeval, je prejel odpustek od rimskega papeža; to se pravi, da mu je papež obljubil, da ko bo umrl, mu ne bo treba iti v vice, marveč bo takoj zveličan. Za tiste, ki so že prej umrli, je bilo tudi preskrbljeno

Tetzel je dejal: «Čim spustite denar v nabiralno skrinjico, zleti duša rajnkega v nebesa».

Da bi te dohodke še bolj povečali, so rimski papeži oklicali «sveta leta». Sveto ali jubilejno leto je bilo spočetka vsako stoto leto, pozneje vsako petdeseto in naposled je sveto vsako petindvajseto leto. Vsi tisti verniki, ali bolje rečeno turisti, ki pridejo to leto v Rim in obiščejo Vatikan, zadobe odpustke časnih in večnih kazni . . . In kdo lahko gre v Rim, zlasti iz oddaljenejših krajev? Le premožni ljudje. Torej le-ti se, po pravilih papežev namreč, morejo zveličati . . . a siromaki . . . ?

Sv. Brigida, ki je bila po rodu iz Svedske in ki je leta 1373. umrla v Rimu, je zapisala:

«Papež je morilec duš, uničuje čredo božjo; hujši je nego Juda Iškariot, krivičnejši od Pilata, zlobnejši od Luciferja. Deset božjih zapovedi je spremenil v enega samega: Dajte denarja! Rim je pravo peklensko žrelo, v katerem vlada hudič».

Preteklo leto je rimski papež izobčil iz katoliške cerkve tudi vsa levičarska gibanja in vse komuniste. Ce bi bila to doba starega ali srednjega veka, bi brezdvoma poskušal vse izobčence (koliko desetin milijonov jih je?) pobiti ali sežgati na grmadih, njih imovino pa si prisvojiti. Tako bi znatno narasla «premoženje sv. Petra» . . . Hitler in Mussolini sta bila tudi brezbožnika in sta pobila na milijone nedolžnih ljudi. Njiju papež ni izobčil. To se pravi, da je odobraval njuno početje . . . Tiste pa, ki se borijo za socialno preureditev človeške družbe na pravični osnovi prave bratske ljubezni in enakopravnosti, izobčuje. Vendar pa je dovolj jasno, da sedanji papež ne dela ničesar novega, ampak samo nadaljuje tisto, kar so nevredni nasledniki Galilejskega ribiča započeli pred davnimi stoletji. Vsa izobčenja pa so bila, so in bodo zaman!

«POLEMIKA» med titofašisti in belčki

Zelo so se spremenili odnosi med belčki in titofašisti. Po eni strani so belčki uvedli v svojem glasilu rubriko, v kateri objavljajo vesti iz Jugoslavije v obliki slavospevov sedanjemu terorističnemu režimu; po drugi strani pa se jezno norčujejo na titofašiste zaradi njihovega stališča glede tržaškega vprašanja in prav posebno ker «si se vedno polnijo usta s komunistično frazeologijo».

Zaradi tega je nastala med obema nacionalističnima strujema neka blaga polemika, ki je dobila značaj «prijateljskega kreganja».

«Demokracija» je postavila vprašanje titofašističnega stališča do STO, pozvala je titofašistične svetovalce v občinskih svetih, naj se «uprejo» Babićevim in beograjskim «predlogom za razkosanje Tržaškega ozemlja», milo začivkala o «narodnem ponosu», o «slovenstvu», o «slovenskih koreninah» in zahtevala odgovor. Milostno se je oglasil sam titofašistični prvak v Trstu, Branko Babič, «inteligentni» raznašalec beograjskih direktiv manjšim hijerarhom v Trstu. Branko Babič se ni zadrl nad svojimi belimi somišljeniki, kakor je bilo to pred časom običajno, marveč je stopil v polemiko, zabrundal svojo pesem in «gentlemansko» podal odgovor, ki je bil vse prej kot razjasnilen.

Naši ljudje se vprašujejo na kakšne strune igrajo ti imperialistični hlapci, ki igrajo v načrtih vojnih hujskačev isto vlogo z razliko, da eni — titofašisti — uživajo večje simpatije gospodarja, drugi pa — belčki — kljub svoji veliki trumanski gorečnosti ne morejo doseči, da bi postali «ljubljenčki» dolarskega mogočnika.

Ta blaga polemika med belimi in črnimi nacionalisti je zelo značilna. Vsa ta polemika temelji na neki skupni osnovi. Ta skupna osnova, ki veže «belčke» in titofašiste je protikomunizem in protisovjetizem. V tem skupnem objemu ju vežeta hlapčevstvo do imperializma in skupni interesi protidemokratičnega bloka.

Vsak človek, vsak demokrat in tudi vsak «belček» ali titofašist naj

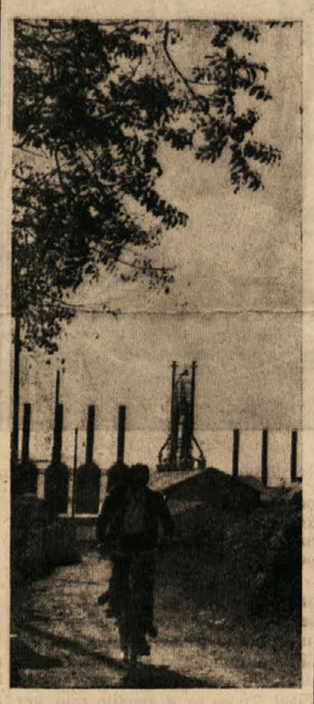

POD SKEDNJEM

čita protisovjetske in protikomunistične članke «Demokracije» ali «Primorskega dnevnika» in ne bo mogel najti nobene razlike. Morda neka ralika le obstaja: namreč ta, da je «miljenec» ameriškega imperializma, titofašizem najbolj vneti sovražnik komunizma in Sovjetske zveze in da v tem svojem sovraštvu celo prekaša svoje «bele» prednike, ki so proti komunizmu napregli vse svoje sile že pod nacistično okupacijo.

Skupno osnovo torej smo našli, a — bodo rekli naši ljudje — je le nekaj razlike med «belčki» in titofašisti, ker opazujemo, da se od časa do časa «špikajo» in «napadajo». To je tudi res.

Imperializem ne potrebuje enakih hlapcev. Imperializem potrebuje bele črne, žolte, oranžaste, v rdeče prepleskane hlapce. Vsak od teh hlapcev ima svojo določeno vlogo v protiljudskem vojnohujskaškem orkestru. Ne samo to. Vsak hlapec ima lastne interese, ki jih ščiti pred demokratičnim gibanjem in jih mora celo ščititi pred «sobratom», ki je prav tako kakor on imperialistični hlapec.

«Belčki» branijo neke svoje določene koristi, titofašisti pa druge. Belčki predvsem branijo svoje stare, tradicionalne, okorele, sentimentalne, «koreninske» koristi malega, srednjega, velikega trgovca, industrijca, odvetnikov, intelektualcev, ki še niso razumeli, da se kolo zgodovine giblje dalje in da se ne bo ustavilo zaradi njihovih naporov v korist razredu in družbi, ki ne more rešiti svojih notranjih in zunanjih protislovij, ako se ne spusti v nova klanja, v nove roparske pohode, v novo izžemanje ljudstva, itd. Belčki torej branijo «svojo» dvatisočletno «kulturo», ki ni vredna pečenega groša, ker se vrti okrog sebe in okrog njihovih oseb. Belčki branijo svojo leno mentaliteto, svoj leni svet, kjer je že vse «zapisano» in kjer ne more biti več nič novega, ker je že dal od sebe vse, kar je v sebi nosil dobrega in se sedaj oprijemlje svoje «slave», ki proizvaja samo zlo, materialno ter moralno bedo.

Titofašisti pa so kakor oni črnoborzijanec, ki je začel «karijero» s prodajo tobaka iz čik, ki jih je pobiral po tranvajih in se je z raznimi zvijačami, uspelimi sleparijami in prevarami dokopal do miljonov. Za človek nima kulture in si je izposoja od koder koli, samo da bi izgledal kar ni bil, in ni nikoli ne bo bil.

Titofašisti so ona vrsta ljudi, ki so si prisvojili nekaj, kar ni njihovega, kar je trenutno njihovo in bo jutri ponovno padlo v roke drugim. Zato titofašisti branijo z vsemi svojimi sredstvi svoje «nekulturno» bogastvo. Branijo ga tako da se ne odpovedo niti najmizkotnejšim sredstvom. Titofašisti branijo svojo novo generalsko, policijsko, birokratsko bogastvo. Istocasno branijo tudi staro, tradicionalno, v stoletnih sleparijah in pokoljih nakopičeno bogastvo. Zato so dvakrat hlapci. Zato so hlapci hlapcev.

Ker vedo, da branijo «nekulturno» bogastvo, ker vedo, da branijo nekaj, kar ni njihovega in so prišli do stolčka samo zaradi svojega «netradicionalnega» zločinstva, zaradi tega imajo prednost pred vsemi hlapci.

Iz tega našela izhaja torej nasprotje med «belčki» in titofašisti, kljub temu da so si i eni i drugi na jasnem, da jih veže skupna protikomunistična, protisovjetska, protinapredna osnova.

Toda tudi to še ni dovolj. «Belčki» čutijo, da so njihove delnice pri skupnem gospodarju padle v korist novemu hlapčevskemu tekmecu, titofašistu. Zato postajajo jezno riti, a istočasno kleveetlavni. Zato vidimo, da skušajo slediti vsem drugim reakcionarnim skupinam v petju hvalnic «titovskemu junaštvu» in «titovski Jugoslaviji». Istočasno pa jih zbadajo, ker vedo, da nimajo toliko prednosti, kakor titofašisti.

Je še nek drugi razlog, da se «belčki» in titofašisti od časa do časa zaganjajo eden proti drugemu. Imperialistom bi bili hlapci, ki se med seboj strinjajo, nepotrebni, ker bi ljudstvo takoj opazilo podlo prevaro. Zato «dajte se», «Belčki» se zaganjajo v titofašiste in jih imenujejo «komuniste». Tako so titofašistom napravili veliko uslugo, ker jih «smatrajo za komuniste», ko že vrabci na strehi vedo, da titofašisti niso bili, niso in ne bodo bili nikoli komunisti. Skušajo pač obnoviti titofašistom kožo nedolžnega jagnjeta.

Titofašisti pa od časa do časa polemizirajo z «belčki», da ne bi izgubili svojih množic, ki ne smejo vedeti, da so titofašisti potencialni zavezniki belčkov, ker bi jim mrena padla izpred oči in bi se stolp zrušil v oblakih prezira in gnusa. Tako pa delajo protiuslugo «belčkom», ki se bojijo, da bi jim kdo očital, da so zavezniki titofašistov, kar sta dovolj jasno dokazala gospoda Vesel in Agneletto, ki sta hitela s preklicom, ko je «Il Lavoratore» objavil nek članek, v katerem je bilo napisano, da so se belčki in titofašisti znašli v Steverjanu na Goriškem na isti liniji.

«Belčki» in titofašisti so torej hlapci imperializma, so zavezniki v protikomunistični in protisovjetski gonji, toda vsak na svoji liniji. Eni in drugi pa so sovražniki ljudstva in njegovih interesov in jih zato naše slovensko ljudstvo prezira kot take kljub temu da se gospod Agneletto hahlja o nekem «nazadržnem poletu» SDZ. Smeha pa nič koliko . . .

SISKOVIC KAREL - MITKO

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Več naših bralcev nam v tem zadnjem času pише, zakaj ne bi uvedli rubriko odgovorov na vprašanja, ki jih postavljajo v svojih pismih. Vec je balcev, ki nam dokazuje, da je taka rubrika potrebna vsakemu listu, ki ima široko mrežo prijateljev in da zaradi tega mora vzpostaviti tudi neke neposredne stike s številnimi bralci, ki bi radi dobili odgovore na razna vprašanja, ki jih list ne more obravnavati iz enega ali drugega razloga.

Tem našin bralcem, ki so nam pisali v tem smislu, nimamo kaj reči. Nasprotno, zahvaliti se jim moramo, da so načeli vprašanje, o katerem je naše uredništvo večkrat razpravljalo. Žal, pa do sedaj nismo prišli do nobenega zaključka. In to je nepravilno. Vsekakor pa je dobro, da so nas bralci opozorili na uvedbo te rubrike, ki naj bo zanimiva, vsesplošna, lahka in predvsem razumljiva.

Naše uredništvo je torej sprejelo predloge časopisne baze — imenujmo tako bralce in prijatelje — in bo s prihodnjo številko uvedlo rubriko: «Pisma uredništvu».

Vsekakor pa je potrebno le eno: da se nasvet, ki so nam ga dali bralci, spremeni v sodelovanje za oživitev rubrike, ker bo drugače sama od sebe umrla in se ne bodo izpolnile niti naše želje niti želje bralcev. Potrebno je torej, da se vpostavi ono tesno in stalno sodelovanje med listom in bralci, ki bo omogočalo ne samo življenje novi rubriki, marveč bo tudi korak naprej h kritičnemu presojanju vsebine in estetike lista kar je nujno potrebno za vsebinsko in kvantitetno zboljšanje lista, ki ne sme ostati vedno na isti ravni, marveč mora vedno težiti k odpravljanju napak, k odpravljanju nezanimivosti, dolgočasja. Potrebni so torej ti stiki da postane naš list ne samo glasilo političnih in socialnih teženj slovenskega prebivalstva na Tržaškem in Goriškem, marveč tudi sredstvo za vsestransko izobraževanje naših ljudi.

Prepričani smo, da bodo v začetku postavljali vprašanja vsaj oni, ki so nas nekako kritizirali, ker se nismo uvedli take rubrike. Računamo na to in upamo, da ta iniciativa ne bo izumrla, ker so naši bralci številni in si vsak more postaviti vprašanje, ki ga zanima.

Tako, dragi bralci in prijatelji, na svidenje. Pričakujemo vaša pisma, katerim bomo nemudoma odgovorili.

VANJKA

A. P. ČEHOV

Vanjka Zukov, devetletni dečko je prišel pred tremi meseci k čevljarju Aljahinu, kamor so ga dali v uk. Na božični večer ni legel v počitku. Počakal je, da sta šla mojster in pomočnik v cerkev, nato je vzel iz mojstrove omare črnilnik, peresnik z zarjavelim peresom, razgrnil je pred seboj pomečkan list papirja in pričel pisati. Preden je zapisal prve besede, se se nekajkrat plaho ozrl na okna in vrata, ostrani pogledal potemnelo sveto podobo, okoli katere so se bile na beh straneh police s kopiti, in pretrgano vzdihnil. Papir je ležal na klopi in Vanjka je pred klopjo klečal.

«Ljubi dedek Konstantin Makarija, je pisal Vanjka, «lej pišem ti pismo. Voščim ti srečen božič in ti želim vsega dobrega od Gospoda Boga. Nimam ne očeta ne mamice, samo ti si mi še ostal.»

Vanjka je pogledal v temno okno, v katerem je trepetal odblesk njegove svečke in si je živo predstavljal svojega dedka Konstantina Makarija, ki služi kot gozdni čuvaj pri gospodi Živarjevih. Dedek je naglhen, suhljat, toda nenavadno živahen in ljubek starček, star svojih let in šestdeset let, večno nasmehljanega obraza in motnih oči. Ponevi spi v kuhinji za služinčad ali kramlja s kuharicami, ponoči hodi, navit v širok kožuh, okoli hiše in po dvorišču in udarja od svojo čuvajsko deščico.

Za njim koračita s spuščeno glavo stara Koštanka in pes Lisko, ki ga tako imenuje zaradi barve in zaradi tega ker ima život razpoegnjen kakor listca. Tale Lisko je nenavadno zaljiv in prikupen, nako se prikuplja domačim kakor tujim, zato nima veljave. Pod svojo nazljivostjo in mirom srkiva pravcato jezuitsko potuhnjenost. Nihče ne zna tako spretno prihuliti, kadar je treba popasti za nogo, se plaziti v klet ali kmetu ukrasti kokoš. Ze večkrat so mu prebili nadnje noge, dvakrat so ga obesili, vsak teden ga neusmiljeno prepo, pa je vendar ostal živ.

Zdajle stoji dedek zagotovo na pragu, pogleduje v rdečkasta okna vaške cerkve, postopa v klobučevinastih škornjih in kramlja s služinadjo. Deščico ima privezano za pas. Z rokami ploska, se grbanči zadi mraza in se starčevsko hohoče, ko vščipne zdaj sobarico, zdaj kuharico.

«Ali ne bi ponjuhali malo njuhanca?» vpraša in ponudi ženskam juhalnik.

Ženske se usekavajo in kihajo. Dedku pa se srce kar topi od ljubeznivosti da hlipa od smeha in vzklika:

«Drži, ne daj se!»

Tudi obema psema ponuja njuhanec. Koštanka kiha, odmika goce in se užaljeno sklanja ob stran. Lisko pa iz uslužnosti ne kiha in mahlja z repom. Vreme je prekrasno. Ozračje je tiho, vedro, jasno in sveže, da lahko vidiš vso vas z belimi strehami s prameni dima, ki se vije iz dimnikov, drevje posrebreno z ivjem in snegom. Vse nebo je posuto z zvezdami, ki veselo trepečejo, in tako razločno se vidi botrova slama, kakor da so jo za praznike umili in podgrnili s snegom. . .

Vanjka vzdihne, pomoči pero in nadaljuje svoje pisanje.

«Ampak včeraj sem jih izkupil. Mojster me je zvlekel za lase na dvorišče in me pretepel z knettro, ker sem zibal njegovega otroka v zibelki in slučajno zaspal. Nedavno mi je gospodinja naročila, naj očistim suho ribo, pa sem pričel pri repu in tedaj mi je vzela ribo in mi pričela z njeno glavo riti v obraz. Pomočniki me zasmehujejo, pošiljajo me v krčmo po žganje in mi naročajo, naj pri mojstru kradem kumarice, on pa me tepe kjer le more. Pa tudi hrana ni za nič. Zjutraj mi dajo kruha, opoldne kašo in zvečer spet kruh. Kar pa se čaja in juhe tiče, ju mojster in njegovi sami požrò. Spati moram v veži in kadar se dete joče, sploh ne morem spati, marveč moram zibati. Ljubi dedek, stori to božjo milost in me odvedi odtod domov na vas. Meni tu ni življenja. Klanjem se ti do zemlje in vselej bom Boga hvalil, samo spravi me odtod, sicer bom umrl. . .»

Vanjka je skrivil ustne, si pomel oči s svojo črno pestjo in zahlipal:

«Njuhanec ti bom drobil,» je nadaljeval, «Boga bom prosil in če se kaj zgodi, me pretepi kakor vola v zelniku. Ce pomišljaš, da tam ne bo dela zame, bom v božjem imenu prosil knjigovodjo, naj mu čistim škornje, ali pa pojdem namesto Fadjke za pastirja. Ljubi dedek, tega ni moči več strpeti, tu je kakor v ječi. Rad bi jo peš mahnil v vas, pa nimam obutve in se bojim mraza. Ko pa zrastem, bom skrbel zate in ne bom nikomur dopustil, da bi se vbadal vate. Ko pa boš umrl, bom molil za pokoj tvoje duše prav tako kakor za mamico Pelagijo.»

«Ampak Moskva je veliko mesto. Vse hiše so gosposke in je tunogo konj, ovac pa ni, in psi niso napačni. Otroci tod se ne nosijo kakor pri nas in tudi ne puste nikogar v zbor, da bi jim prepeval. In nekoč sem videl v izložbi neke trgovine, da tam prodajajo trnke skupaj s plutovino in za vsakršno ribo. So pa zelo dragi in je med njimi celo tak trnek, da bi lahko vzdržal soma, težkega 40 kg. Pa sem tudi videl trgovine, v katerih prodajao vsakovrstne puške, kakršne so tiste gospodarje, ampak vsaka velja kakšnih sto rubljev. Po mesnicah pa vidiš fazane in jerebice in zajce, ampak prodajalci ne povedo, kje jih love.»

«Ljubi dedek, ko bo pri naši gospodi božično drevo z darili, vzemi še zame pozlačen oreh in ga skrij v zeleno skrinjico. Poprosi zanj gospodično Olgo Ignjatijevo, reci — za Vanjko.»

Vanjka je vzdihnil in zadrhtel in spet ustavil pogled na oknu. Spomnil se je, da je po jelko za gospoda vselej šel dedek v gozd in vzel s seboj njega vnuka. Veselo je bilo tisti čas! Dedek je kašljal, mraz je kašljal in je po njunem zgledu kašljal tudi Vanjka. Preden je odsekal jelko, je dedek po navadi pokadil pipico, potem je dolgo njuhal tobak in se smejal prezeblemu Vanjku. . . Mlade jelke posute z ivjem, so stale negibno in čakale, katera izmed njih bo umrla. Kamor koli si pogledal, povsod je čez zamete kakor strela šinil zajec. Dedek ni vzdržal, da ne bi vzklinil:

«Drži, drži. . . Drži ga! Oh ta kosasti vražič!»

Posekano jelko je dedek nato odnesel v gosposko graščino in tam so jo pričeli krasiti. Bolj kakor vsi drugi si je pri tem dala opravka gospodična Olga Ignjatijevna. Ko je še živela Vanjkova mati Peladija in služila za sobarico pri gospodi, je Olga Ignjatijevna pitala Vanjko s sladkorčki in ker ni imela kaj opraviti, ga je naučila brati, pisati, računati do sto in ga celo navadila plesati četvorko. Ko pa je Pelagija umrla, so sirotega Vanjko presadili v kuhinjo za služinčad, k dedku, iz kuhinje pa k čevljarju Aljahinu v Moskvo. . . .

«Pridi, ljubi dedek,» je nadaljeval Vanjka. «V Kristusovem imenu te rotim, odvedi me odtod. Usmili se mene sirotka nesrečnega, ker me vsi pretepajo in so strašno hudi z menoj, mene pa mori žalost, da ti ne morem dopovedati, in se venomer jočem. Oni dan me je mojster tako udaril s kopitom po glavi, da sem se kar zvrnil in komaj prišel k sebi. Bridko je moje življenje, hujše kakor pasje. . . Pa mi še pozdravi Aljošo in hudega Jegorja in kočijaža, moje harmonike pa nikar nikomur ne daj. Ostanem tvoj vnuk Ivan Zukov. Ljubi moj dedek, pridi!»

Vanjka je dvakrat preganil popisani list, ga vtaknil v ovoj, ki ga je bil prejšnji dan kupil za kopejko. Malce je pomislil, pomočil pero in napisal naslov:

«Dedku na vasi.»

Nato se je počehljal, se malce pomislil in pripisal:

«Konstantinu Makariču.»

Zadovoljen, ker ga niso motili pri pisanju, si je posadil čepico na glavo in, ne da bi se ognil s suknjičem, kar tako v srajci stekel na ulico.

Mesarski fantje, ki jih je bil prejšnji dan povpraševal o tem, so mu povedali, da je treba pismo oddati v poštne nabiralnike, odkoder jih potem razneso po vsej deželi na poštnih trojkah, s pijanimi kočijaži. Vanjka je stekel k prvemu poštnemu nabiralniku in vrgel dragoceno pismo v odprtino.

Zaziban od sladkih nadej je kmalu nato trdo zaspal. Sanjal je o peči. Na peči sedi dedek, spustil je bose noge in prebira pismo kuharicam. Okoli peči pa hodi Lisko in mahlja z repom.

KAJ JE ATOMSKA ENERGIJA?

ELEMENTI, KI SESTAVLJAJO VESOLJSTVO - PROTONI, ELEKTRONI IN NEUTRONI - ATOMSKO JEDRO

Odkritja, ki se tičejo atomske energije, so tesno povezana z dialektično materialistično teorijo, ki je napravila velikanski korak naprej, ko je nemški fizik Planck odkril in dokazal, da je v fiziki mogoče doseči kvalitativne spremembe samo preko kvantitativnih dodatkov (in tudi preko kvantitativnega odvzemanja). V bistvu je Planck v fiziki uveljavil načelo ki sta ga že Marx in Engels uveljavila v poznanju človeške družbe. Planckova teorija, ki se je v nekem smislu kosala z Darwinovimi teorijami o razvoju bitij, je zadajala udarec idealističnemu pojmovanju, po katerem naj se na svetu ne bi nobena stvar spreminjala in naj bi ostala statično po «načelu» ustvarjenosti iz ničesar v oni obliki, ki je imela več ali manj otipljiva.

Bilo je neizogibno torej, da se je fizika usmerila po načelu, ki ga je izrekel in dokazal Planck. Veliko število znanstvenikov je takoj zavzelo vrsto raziskovanj, ki so privedla do odkritja atomske energije in do možnosti, da se jo uporabi v korist človeku.

Materializem v fiziki se je že pokazal pred dva tisoč leti z Demokritom. Toda materializem, s katerim so si zamišljali svet, je bil poenačen. V podrobnosti so si zamišljali materijo (snov) kot skupino atomov, ki pa so jih smatrali za delčke brez sile, energije in spremenljive v svoji sestavi.

Samo okrog 1900. leta in malo kasneje se je začela razširjati misel, da se more spremeniti atome enega elementa v atome drugih elementov. Lenin je to vprašanje v svoji knjigi «Materializem in empiriticizem» sijajno postavil ne samo iz materialističnega in marksističnega stališča, marveč predvsem iz znanstvenega stališča. Ta so odkrili pojave radioaktivnosti, ki je posebna lastnost določenih elementov narave (radia, torija, aktinija in plutonija itd.) v izločevanju malih delov, nasičenih z energijo. Dolgo izločevanje teh delčkov je imelo kot posledico preobrazbo teh elementov v druge elemente. S tem so se dejansko uresničevale sanje srednjeveških alkimistov. Vsa «atomska» teorija temelji na tem pojavu.

Poleg zaradi svoje posebnosti in lastnosti dobro poznanih in označenih raznih elementov sestavlja vesolje, materijo ne samo naše zemlje, marveč vesoljstva. Razlika med temi elementi je, da njihovi atomi so drugače sestavljeni in se razlikujejo od elementa do elementa.

Vsak atom ima enako število «protonov» (ki so pozitivnega znaka) in «elektronov» (ki so negativnega značaja). Pozitivni protoni in «nevtroni» (brez električnega naboja) sestavljajo jedro atoma, medtem ko elektroni ostajajo «na periferiji» in se vrte z velikansko naglico (napravijo milijone in milijone kilometrov na sekundo) okoli tega jedra Vsi 92 elementi, ki sestavljajo vesoljstvo, imajo vsak različno število protonov. Število elektronov je vedno enako številu protonov tako da ne more obstajati atom s številom protonov in elektronov, ki bi se razlikovalo. Število neutronov pa nima tolike zvezde in se more razlikovati, ne da bi v najmanjši meri spremenilo kemične lastnosti atomov.

Elemente razdeljujemo v točni preglednici na podlagi števila protonov (in elektronov), ki sestavljajo atome. 92 elementi se začenjajo z vodikom (ki je najlažji element), ki ima en proton in en elektron; nato imamo helij z dvema protonoma in dvema eketronoma, litij s tremi protoni in elektroni, berilij s štirimi in tako dalje do uranija, ki jih ima 82 ter do najtežjega elementov: uranija z 92, neptunija s 93 in plutonija s 94 protoni in elektroni (poznanih elementov je 92 in ne 94, ker sta elementa s 85 in 87 protoni še nepoznana). Atom, sestavljena iz dveh protonov in dveh elektronov. Namesto atoma berilija je dobil dva atoma helija. Najvažnejše odkritje tega poskusa pa je bilo, da je skupna teža dveh atomov heliją nižja od teže atoma berilija in vodika, medtem ko sta se oba atoma litija odbijala z velikansko silo eden daleč od drugega: ta energija ni bila drugo kot del materije litijskega atoma, ki se je spremenila v energijo!

Da si ustvarimo pojem o izgledu atomov, moramo pomisliti, da so jedra in elektroni tako mali, da si moramo predstavljati razdaljo ki jih loči v odnosu z njihovo velikostjo, kot razdaljo med zemljo in soncem. Na ta način ne grešimo, ako trdimo, da predstavlja vsak atom nek neizmerno mali planetarni sistem kot je sončni, okrog katerega se vrti naša zemlja.

Jedra niso samo neizmerno mala, marveč tudi neizemrno strnjena, tako da posedujejo velikansko silo, ki drži tesno skupaj protone in neutrone. Naravno je torej, da bi mogel človek razpolagati z velikanskim virom energije, ako bi zagospodaril nad silo, ki veže jedra atomov. Po tej poti so torej pred nekako tridesetimi leti krenili mnogi znanstveniki vseh dežel.

Predvsem so si mislili, da je treba spremeniti atom določenega elementa v atom drugega elementa, skušajoč razčleniti jedro, ki vsebuje energijo. Prvi poskus take vrste ni rodil praktičnih pozitivnih rezultatov, ampak je pokazal energijo ki se jo more iztrgati atomu. Z zamotanimi poizkusi je angleškemu učenjaku Cockroftu uspelo dodati atomu litija (tri protoni in elektroni) atom vodika (1 proton in elektron). Prepričan je bil, da bo iz tega izšel atom berilija (4 protoni in elektroni). Prišlo pa je do popolnoma nasprotnega rezultata: atom litija se je v resnici spojil z atomom vodika, toda razbil se je na dva dela in sta nastala dva

Zmerilo se je tudi količino pridobljene energije: po Einsteinu se je ujemala obsegu uničene materije, pomnožene s kvadratom svetlobne hitrosti t. j. s 300.000 krat 300.000. Tako se je dosegla grozna energija. Ako bi na ta način uničili vsako leto 5 ton zemeljske materije, bi mogli razpolagati z energijo ki bi zadostovala za pogon vseh industrij sveta. Vse to ni nič, ako pomislimo, da zemlja tehta v tonah številko, ki se piše: 6 z 21. ničlami! Treba bi bilo nekaj tisoč let, da bi se teža zemlje zmanjšala v neznatni količini.

Na vsak način pa je proces za pridobitev atomske energije zelo drag, nevaren za življenje učenjakov in zelo težak, ker so za razčlenitev atomskega jedra potrebni «nevtralni» delčki t. j. pravcati neutroni, ki jih je zelo težko pridobiti. To pa zaradi tega ker proton, n. pr. ne more priti do atomskega jedra, ker ga «na periferiji» ustavijo negativni elektroni, ki ga ujamejo in se z njim spojijo.

FRANC BORISEVIC

(Nadaljevanje sledi)

I. PAVLOV: VEČER NA VOLGI

nastanek zemlje

MOJZES - KOPERNIK - NEWTON

Spominjam se slike: iz morja moli osamljen otok, pokrit ves in ves z visokim baldahinom. Otok je pač otok: jezera, reke, ravnine, gorovja... Baldahin pa nosijo stirje stebri, eden teh je zataknjen v najvišji vrh maroškega gorovja Atlasa. Raz baldahinove strebe vise na nitih (morda so vrvi?) veselo sonce, dolgočasni mesec ter bolj ali manj svetle zvezde tudi niti (ali vrvi) so daljše ali krajše. No, tako so si predstavljali svet stari Egipčani! Bil jim je ploskev, ki je je na robeh konec. Pokrit je bil z nebom, katerega je — seveda v zabavo in korist človeku! — viselo nebroj nebesnih teles, kakor vise o božiču bonbončki na vejah razsvetljene jelke.

Tudi **Mojzes**, to je «iz vode potegnjeni», sin judovske matere, je videl svet nekako enako. Duhovno in verjetno tudi telesno močno nadkriljujoč svoje sodobnike (kakor ga je upodobil slavni Michelangelo), je bil mož podkovan z vsemi zakladi egiptovske in vzhodne modrosti svojega časa; po osvoboditvi svojega rodu iz egiptovskega suženjstva, je mogel zaradi visokega ugleda, ki ga je užival med rojaki, ustvariti kult, veljaven pri Judih še danes, po 3000 letih; kult, iz katerega je pred se ne 2000 leti izšla krscanska vera; kult, po katerem je Jehova Elohim edini in vsemogočni bog, obdarjen z vsemi dobrimi in zlemi lastnostmi tedanjega primitivnega človeka, ustvarii» ves svet in vse ostalo z golo besedo «Bodi!», in to točno v sestih dneh, da je mogel sedmi dan počivati.

V 2. stoletju pred našim štetjem je deloval v Aleksandriji, znanem središču znanosti in umetnosti starega veka, Grk **Hipparchos** iz Niceje. Niso mu bili na razpolago niti najenostavnejši daljnogledi, kaj šele moderne zvezdarne. Kljub temu je skušal dognati pot Sonca in Meseca okoli zemlje ter njihovo velikost; sestavil je celo seznam zvezd — stalnic — vse seveda, v kolikor je mogel videti s prostim očesom.

Bolj se je znal uveljaviti Egipčan **Clavdij Ptolemej**, ki je tudi deloval (v 2. stol. po n.št.) v Aleksandriji. Izpopolnil je Hipparchove in izsledke izdelal preglednico (tabelo) za izrašunanje sončnega in luninega premera.

Osnova obema imenovanima učenjakoma, ki sta postavila prve temelje zvezdoznanstvu (astronomiji), pa je mojzijanski nauk o stvarjenju sveta. «Ptolemejev sistem» je trdil, da je Zemlja nepremično središče «stvarstva», to je vsemirja (universum), čigar skranjna meja je obzorje (firmament), ki se zavrti v 24 urah enkrat okoli Zemlje; na nebesnem obodu so pritrjene zvezde stalnice, medtem ko so premičnice (planeti) pritrjene na lastnih kristalno prozornih obodih, ki se premikajo sami zase neodvisno drug od drugega.

Ta preprosti sistem seveda nikakor ni mogel zadovoljevati velikih duhov. Ptolomejev ugled pa je bil tolikšen, da je popolnoma zatemnjeval vse domneve drugih grških zvezdoslovcev (astronomov), ki so že tedaj smarali, da je središče vsemirja ne naša Zemlja, temveč Sonce, kakor tudi da se vrti Zemlja okoli Sonca, ne pa obratno. Uveljavitvi Ptolemejevega

Nikolaj Kopernik

sistema in zatretju vsakega drugega nauka je zelo pripomoglo krščanstvo, ker se je Ptolemejev nauk povsem skladal z mojzijanskim naukom o stvarstvu, ki je bil osnova krščanski veri Tudi se je prava astronomija kmalu izprevrgla v astrologijo, ki je ozvezdja vpregla v vražarstvo. V zvezi s tem ne smemo pozabiti besed cerkvenega očeta Evzebija iz 4. stol., da kristjani «ne omalovažujemo znanja iz nevednosti, temveč iz zaničevanja njegovega povsem nekoristnega dela...». Svet, ki so ga vladali taki nazori, seveda nikakor ni bil primeren za znanstvena raziskovanja in še celo taka, ki bi nasprotovala verskim dogmam in ogrožala njihove temelje.

Ne bomo se torej čudili, da je Mojzes-Ptolemejev zakon veljal dolga stoletja kot edini — vse tja do Kopernika.

Nikolaj Kopernik (1473-1517), rodom Čeh, je bil seveda duhovskega stanu, saj ostalo človeštvo tedaj ni imelo dostopa v šole. Že kot dijak se je posebna zanimal za matematiko in astronomijo. Misli nekaterih starogrških mislecev o vrtenju Zemlje okoli same sebe in okoli «osrednjega ognja» (=Sonca!) so mu dale spoznati nesmiselnost Mojzes-Ptolemejevega sistema, kakor tudi dejstva, da se da popolnoma

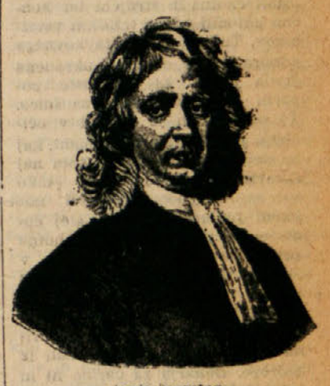

Izak Newton

naravno pojasniti premnoge nejasnosti istega, ako postavimo kot središče vsemirja ne Zemljo, temveč Sonce. Svoja dognanja, s katerimi je v kali zavrgel Mojzes-Ptolemejeve sicer lepe, a vendar le — bajke, pa je Kopernik objavil šele preu svojo smrtjo, da bi mu ne bilo treba koncati na — carovniski grmadi.

Kopernikovemu mnenju se je pridružil Italijan **Galileo Galilei** (1564-1642). Za njegovega življenja je Holandec **Lippershey** iznašel (1608) leco (povecevalno steklo, lente). Ko je Galilei obogatil svoja prepricanja o vsemirju v obliki dvogovora med Ptolomejevim vernikom in pristasem Kopernikovih znanstvenih ugotovitev («Dialoghi ai due massimi sistemi del mondo», 1632), je moral — 68 let star! — pred posebnim inkvizicijskim sodiscem v Rimu na kolenih preklicati svoje znanstveno utemeljeno prepricanje, da se je resil vsaj smrti na grmadi, pa čeprav je ostal do svoje smrti pod najstrožjim nadzorstvom inkvizicije najprej v ječi, pozneje na lastnem domu.

Istočasno je Nemec **Johannes Kepler** (1571-1630) ugotovil tri zakone, od katerih prvi trdi, da je pot, ki jo napravijo premičnice okoli Sonca elipsa ne pa krog, kakor je menil Kopernik. Kepler je tudi spoznal, da povezuje vse ozvezdje neka sila, ki jo je sicer slutil v Soncu, ni je pa več utegnil znanstveno utemeljiti. Tudi je Kepler s svojimi raziskovanji pripomogel, da je bil daljnogled tako izpopolnjem, da ga po pravici smatramo kot izumitelja astronomskega daljnogleda.

Koperniku in Keplerju je sledil nov duhovni velikan, Anglež **Isaak Newton** (1643-1727). Z veje na zemljo padlo jabolko ga je dovedlo na misel, da mora postojati neka sila, ki je povzročila padec jabolka na zemljo. Razmerje med jabolkom in Zemljo je prenesel na razmerje med Mesecem in Zemljo in ugotovil...

(Se nadaljuje)

Pogovor stavkajočih delavcev

Na Sentjakobskem trgu za cerkvijo se je sončila velika gruča mož ter živahno debatirala. Bili so to stavkajoči industrijski delavci. Neopazno sem se jim približal z namenom, da bi prisluhnil njihovim pogovorom. Nisem imel nameha se z njimi spustiti v pogovor, ker nisem nobenega osebno poznal. Toda moj poizkus se ni posrečil, kajti takoj so se zavedli, da sem se jim pridružil s kakim posebnim namenom. In takoj so me začeli obsipavati z najrazličnejšimi vprašanji: od kod da sem, kje da delam, če morda tudi jaz stavkam in podobno. Vprašanj ni bilo ne konca, ne kraja. Skoraj sem se naveličal odgovarjati. Potegnil sem iz žepa list «Unità» in ga poskušal čitati.

Nekdo izmed gruče je tedaj polglasno rekel svojemu bližnjemu: «Ta mora biti naš. Zdi se mi, da sem ga že videl v Ljudskem domu». Drugi pa mu je odvrnil: «To, če si ga videl v Ljudskem domu še ne pomeni, da je naš, saj je baš tam resnično leglo najnevarnejših elementov, ki se pod raznovrstnimi krinkami poskušajo vrinjati med nas z namenom, da bi delali razdor med nami.»

Dasi sem poskušal še nadalje ostati tiho, mi vendar vest ni dala miru dokler ju nisem prekinil rekoč: «Govorite o menj kaj? Morda želite vedeti kdo sem?» In povedal sem jim po kaj sem prav za prav prišel na Sentjakobski trg. Povedal sem jim, da bi rad zvedel za njihovo mnenje o stavki ter kaj sodijo o titovcih, ki preko svojega radia i preko raznih njihovih publikacij rovarijo proti stavki. Ni bilo treba dvakrat staviti tega vprašanja. Skupina me je takoj obkrožila in odvezali so se jeziki. Med vsemi je bil najbolj zgovoren možicelj srednjih let. Dejal je, da je zaposlen v tovarni strojev že od svoje mladosti. Pripovedoval je:

«Vi delate v «Ljudskem domu». Vidite že kot mlad začetnik sem podpiral Cirilmetodovo družbo, ki je vzdrževala svojo šolo tam kjer je danes tiskarna titovcev. Potem je prišla prokleta doba fašizma in vsi naši prispevki so bili zaman. V zgradbi ki je bila zgrajena z našimi žulji se je šopiril raznarodovalni fašizem. Mi pa se ji nismo smeli niti približati... Za tem je prišla vojna in ono strahovito bombardiranje, katero bom pomnil, če tudi bi živel še sto let. Tedaj je bila od bomb porušena tudi Cirilmetodova šola. Za tem je prišla svoboda in začeli smo znova graditi tisto hišo. Dajali smo prispevke, delali smo prostovoljno ter vsestransko podpirali.. Tisti, ki so nas takrat vodili, so nam obljubljali «ljudski dom». Danes pa vidimo kakšen je ta ljudski dom in kdo v njem gospodari...

Prekinil sem ga, rekoč: «Oprostite prijatelj, dejal sem, da bi rad zvedel za dejansko mnenje o sedanji stavki ter o vlogi, ki jo v njej igrajo oni iz Kopra. Ni časa za to, da bi ponavljali zgodbo o ljudskem domu».

«Počakaj tovariš» mi je odvrnil možicelj, «saj bomo prišli tudi do tega». Hotel sem najprej povedati, kako so nas tisti ki danes razbijajo stavko potom koprskega radia, ogoljufali že tedaj, ko se je šlo za ljudski dom. To se pravi, da tisti ljudje ne znajo delati drugega nego goljufati delovno ljudstvo.

Vidite, oni danes neprestano govoričijo po radiu, pišejo v njihovih listih o stavki ter poudarjajo, da je stavka manifestacija italijanskega iredentizma ter «vidalijevske frakcije». Zakaj to delajo? To delajo zato, ker ne vedo, kako bi oprali svoje madeže pred jugoslovanskimi narodi, ki se vprašujejo: čemu to, da so zgubili ves ugled pri tržaških delavcih. Oni razvijajo svoje zmotne doktrine samo zato, ker so zakleti sovražniki enotnosti delavcev. Po njihovem mnenju, je nujno, da v Trstu vladata vedno mržnja in razdvojenost med delavci. Vidite, oni zagovarjajo prav iste cilje za katerimi stremijo vsi kapitalisti in imperialisti. Toda verjemite mi, naj še tako trobijo, naj dajejo svojim aktivistom in pristašem še tako mastne plače in nagrade, pri nas ne bodo nikoli več deležni nobenega zaupanja.»

«Dovolite prijatelj», sem ga spet prekinil, «kako mislite o stavki kot taki? Je-li res potrebna stavka? Ali bi se ne dalo priti do kakšnega drugačnega zaključka?

«Da potrebna je! Stavka je edino sredsvo s katerim bodo prisilili naše izkoriščevalce, da bodo klonili. Zaman so bile vse zahteve in grožnje s stavko. Delodajalci so ostali pri svoji trditvi. Uverjeni so bili, da bi do resne stavke ne moglo priti v Trstu zaradi političnih nasprotstev. Zato so upali, da bo baš razdvojenost koristila njihovim težnjam. Tokrat se pa to ni zgodilo, ker je ves delavski razred enoten v svojih zahtevah. Vsi delavci smo spoznali, da ni to nobena politična oziroma avanturistična špekulacija, ali manever gotove stranke marveč pravična zahteva po zboljšanju življenskega položaja delavcev.

Medtem se je bila skupina stavkajočih zmatno povečala in je vzbujala pozornost ne le pri tistih, ki so se sončili na Sentjakobskem trgu, marveč tudi pri «čuvarjih javnega reda» ki so se tam blizu sprehajali. Približali so se nam ter zahtevali, da se odstranimo. Nismo namreč imeli dovoljenja, da bi javno komentirali o stavki. Eh, zlata svoboda, kje si?...

In odstraniti sem se moral tudi jaz, ne da bi Sentjakobčani povedali svoje mnenje, ki bi brez dvoma tudi druge zanimalo.

Napotil sem se proti Goldonijevem trgu, kjer sem se znova pridružil skupini pogovarjajočih se delavcev. To so bili po večini mlajši ljudje, le par je bilo starejših možarkarjev, od katerih je zlasti eden bil zelo razgiban. Evo kaj sem ujel iz njegovih ust:

«Trst je lepo in bogato mesto. Ce se sprehajaš po ulicah lahko vidiš vsepovsod bogate z najrazličnejšimi dobrotami preobložene izložbe. Lahko utegneš celo misliti, da v mestu vlada pravo blagostanje. Po mestu se sprehajajo lepo oblečene parfumirane dame, da ko jih srečas, ti skoraj sapo vzame opojni vonj. Po gladkih asfaltiranih cestah neprestano drči nešteto avtomobilov, od katerih so nekateri najmodernejše vrste in brzijo popolnoma tiho, le od časa do časa zatrobijo, kot bi zaigrale orglje na cerkvenem koru.

Z raznovrstnimi dobrotami nakopičene izložbe, najmodernejše limozine, razkošni plesi po nočnih klubih so za ljudi, ki ne poznajo pravega Trsta, ki niso pravi tržačani in ga tudi nočejo poznati. Blagostanje je za ljudi, ki «zaslužijo» dnevno na desettisoče in na stotisoče lir na račun delavcev, kateri zaslužijo desetkrat stokrat, tisočkrat manj. Raj na tem svetu je za ljudi - pijavke, ki nočejo spoznati ljudi-delavcev.

Pristopi v skupine delazmožnih ljudi, mož in žena, ki se sredi dneva potiskajo ob hišne stene v preksončnih krajih mesta ter iščejo sonca, da se vsaj malo brezplačno ogrejejo; vstopi v zakotnejše ulice mesta v stare, nezdrave in vijugaste hiše, kjer ni razkošja, ne blagostanja, ne «raja», pa se koj prepričaš, da v Trstu ni blagostanja za pravi Trst, kajti Trst je velik, a blagostanje v Trstu je le za malo, malo peščico ljudi.

In zakaj bi se ne zabavali, saj imajo za to vse pogoje.

Trideset družin v Trstu «zaslužiš» (kako namreč?) na leto toliko, kot triinštirideset tisoč delavcev, tehnikov in uradnikov. Torej toliko kot vsi tisti, ki stavkajo že toliko časa. Kdo ima potemtakem prav, stavkajoči ali tisti, ki so krivi, da se stavka vrši?

Kapitalist Frigessy ima trideset milijard, Cosulich 29, Parisi 27, Stock 25, Trakakis 19, Pisani 17 in bratje Ferro 14 milijard. Koj za temi pridejo na vrsto razni Modiano, Spiropulo, Segre, Veneziani, Economo, Ara, Tripcovich, Martinolich, Hausbrandt, Salvador in drugi. Ti in drugi manjši industrijci imajo kapital nad 500 milijard. Ce bi n. pr. Frigessy ali Cosulich razdelil svoj «zaslužek» med vse prebivalce tržaškega mesta, bi torej vsak posamezen prebivalec prejel okrog 130 tisoč lir! Ce bi pa vsi magnati Trsta razdelili med tržačane svoj «zaslužek», bi vsakdo prejel več kot po en milijon in pol! Samo od interesa po 10 odst. «od zaslužka» bi vsak prebivalec mesta dobil letno približno po 170 tisoč lir!

Iz vsega tega lahko zaključujemo s tem da bi se s «zaslužkom» tridesetih veleindustrijskih družin, prav lahko preživljalo triinštirideset tisoč delavcev, tehnikov in uradnikov.

To je torej pravo lice mesta; to je resnica o Trstu!

Se bi bil govoril možakar, da bi ne bila pridrvela «Emergenza» in razpodila vse, ki so ga poslušali.

MILIVOJ DOLANC

JAZ, sin delovnega ljudstva

VALENTIN KATAJEV

10. nadaljevanje

Semjon se ni ganil z mesta, pač je grozovito zatopotal s škornji njim. Froska je naslonila glavo na lonec, nasajen na plot, in se je davila od smeha.

«Kdo je to? — je strogo vprašal Semjon.

«Mikola Ivasenkovih».

«Tisti, ki je pred vojno pasel klembovske krave?»

«Mhm».

«Lej si, saj mu takrat ni bilo več kakor trinajst let! Naj reče

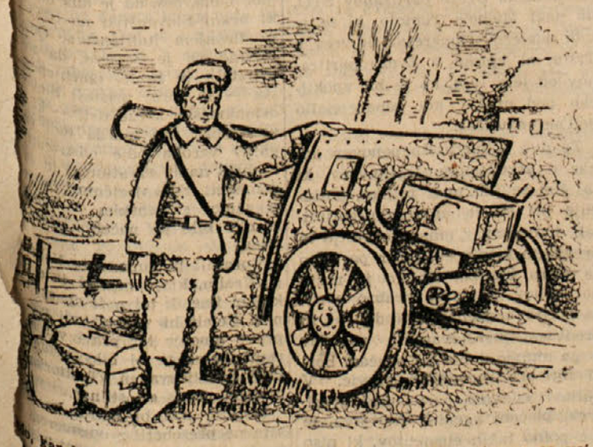

kar hoče: medtem, ko smo mi štiri leta trobili svojo, so se vsi kavci pofantili. Ali že dolgo hodiš z njim?»

«Danes prvič» — je sramežljivo reklo dekle. — «Se kakšni dve bom hodila z njim, nato bom videla, nemara se poročim» — pristavila po premisleku.

«Komu pa si ti, rdečelaska, potrebna?»

«Nisem rdečelaska».

«Kakšna pa?»

«Kostanjeva sem».

«Lej jo! Ti si pač v življenju videla že mnogo kostanja!»

«Hm, videla. Neki mornar z ladje «Alamaz» iz mesta Odese je prihajal na dopust k Remenjukovim — še dandanašnji se suče okrog Ljubke — ta je dekletom prinesel morda poldrugi ali kar dva puda kostanja».

Semjon je sédel pred hišo in zvil cigareto.

«Cuj, Frosja, sédi! Posédiva malce. Malo prej se je vrnil stari Tkačenko iz Balte. Z njim pa je na vozu sedel še nekdo drugi. Ali ga poznaš?»

«V raztrganem plašču?»

«Da».

«Tega so nedavno vzeli za hlapca».

«Videti je, da ni iz našega kraja».

«Ni. Tega je stari Tkačenko našel nekje na poti, ko se e vračal z bojišča. Ali je s Poljskega ali od koder koli. Nekaj takega kakor begunec. Je tudi vojak. Njegovo pokrajino so zasedli Nemci. Ni se imel kam vrniti.»

«Koliko je ta vojska prinesla nesreče!» — je vzdihnil Semjon.

Brat in sestra sta še malo posedela, nato pa zehaje odšla v hišo. Ze je bilo jutro. To noč nista legla.

«Primišljujem,» — je pri kosilu rekel Semjon in stresle so se mu ličnice, čelo pa se je resno namrščilo — «premišljujem ali ne bi k Tkačenku poslal svate po Sonjo. Kako pa vi mislite o tem, mati?»

Mati je brez naglice s kruhom obrisala alominjasto žlico — odkar se je Semjon vrnil, so pričeli jesti z aluminijastimi žlicami — in je prav tako brez naglice obrnila k sinu svoj podolgovati, koščeni obraz.

«Rekla bom samo «hvala bogu» in nič več,» — je odvrnila naglo in se pokrižala. «Mar bo Tkačenko sprejel naše svate?»

«Bomo videli!» — je pomembno odgovoril sin in dvignil obrvi. «Lahko se zgodi, da jih bo sprejel.»

In v Kotkovi hiši so se začele priprave.

XIV. POGLAVJE

V svate

Ko so mu ljudje povedali, da se je Kotko vrnil živ in zdrav z vojne v domačo vas, ni Tkačenko nič rekel. Kakor da se ga to ne tiče. Samo na njegovem obrazu so mečneje izstopile drobne žilice, podobne vlakencem na pivniku.

Tkačenko se je bil zadnji čas naučil molčati. Vse dni se je bavil z gospodarstvom: sam je hodil v klet, postavil je nogo po naredniško predse, gledal, kako hlapec snaži in krmi konje, sam jim je dajal topničarsko mero ječmena, zlagal je les za novo kaščo, skratka, trudil se je na vse načine okrog domačije, kakor da mora izpolniti čas, ki ga je zapravil v vojski. In vse to je delal molče, z nehlastno vztrajnostjo in tako natančno, kakor je pač natančen vojak, ki je služil čez rok.

Sele zvečer, ko je žena postavila predenj skledo sirovih štrukljev, pološčeno skodelico s smetano in posebno jedilno orodje — (Tkačenko je uredil svojo domačijo kar na oficirski način) — in ko se je sama, kakor vedno skromno prislonila k vratom, — ni več vzdržal.

«Saj človek kar ne bi verjel, kaj vse se godi,» — je rekel in naglo skomignil z rameni. — «Pa je že tako, da nekaterim ljudem na fronti ne odbije glave na mestu, in drugi spet vso vojno do zadnjega dne presede na bateriji in se vsemu samo rogajo. Ce to ni neumnu!» — Tkačenko je postrani pogledal ženo. — «Nu, pa kako je zdaj: ali si ga je Sonjka že izbila iz glave ali pa še kar sanjari?»

«Zena si je s pestjo pomela oči.

«Kdo bi se danes izpoznal, Nikanor Vasiljevič! Tak čas je prišel, da so se dekleta osamosvojila».

«Mrha!» — je na vso moč revsknil Tkačenko in s pestjo zbil skodelico z mize.

Tisti čas je Semjon iskal svate, tako imenovane «staroste», in to ni bilo preprosta reč. To je bilo treba pametno izvesti. Res: lahko je kar takole brez premisleka povabiti kogar koli za svata, toda furijasti podpraporščak se nemara še pogovarjati ne bo hotel z njim in ga ne bo pustil v hišo. Izbrati je treba veljavne može, ki bodo Tkačenku všeč.

Po navadi izbirajo svate med sorodniki ali ženinovimi prijatelji. Toda Semjonovo sorodstvo ni bilo ugledno.

Prijateljev je resda imel veliko. Toda vsi ti — namreč tisti, ki so se živi vrnili z bojišča — niso bili pripravni za kaj takega: šli so bili na vojsko kot prostaki in taki so se tudi vrnili; ko bi bil kateri izmed njih vsaj za šalo zaslužil korporalski trak!

Semjonu pa je v njegovih urejenih razmerah treba takšnih svatov, ob katerih se bo moral Tkačenko podobno obnašati.

Najmanj dva tedna si je Semjon ubijal glavo in še ni vedel, koga bi ibzral. Naposled je sklenil, da najprej zaprosi prav tistega mornarja Careva, katerega je bil spoznal na preji in s katerim se je odtlej že lepo spoprijateljil. Nadalje bo zaprosil predsednika Vaškega sovjeta, boljševika Trofima Ivanoviča Remenjuka, ampak ne tistega Remenjuka, čigar vrt meji na vrt Ivasenkovih in tudi ne tistega Remenjuka, ki je izgubil dva sina pri pešadiji — (na sploh se lahko reče, da je pol vasi samih Remenjukov) — marveč tistega Remenjuka, ki se je bil sedemnajstega leta vrnil iz dosmrtne ječe, na katero je bil obsojen, ker je nekoč ubil orožniškega narednika.

Ceprav se je mornar Carev ta čas sam pripravljal na ženitev in je hodil okoli ves zaskrbljen, vendar je brž pristal, samo da bi prijatelju storil uslugo in da ne bi zamudil priložnosti, da se poveseli na častitem svatovanju.

Semjon mu je natanko povedal vse, kar se je zgodilo med njim in Tkačenkom.

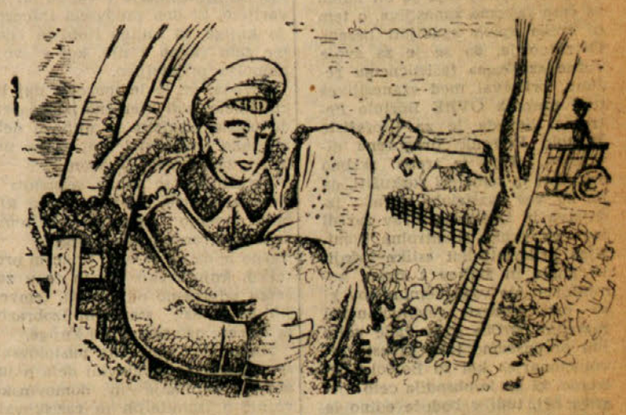

«Ej, živina! Pa kaj naj rečemo o takem govedu!» — je kar navdušeno vzklikal mornar. — «Tudi pri nas v črnomorski mornarici se je godilo tako. Veš, takšni falotje so bili med poveljujočimi, da ti ni preostalo nič drugega, kakor da ga mahneš s kopitom po glavi in pohneš v Crno morje. Vsekakor! Toda nič zato, bratec moj, bo že po naše. Opravimo ti zaroke.»

Trofim Ivanovič Remenjuk, ogromen možak brez dveh prstov na desnici, brez očesa, ki se mu je bilo izteklo in namesto katerega je imel že davno zaraslo rano, zaradi česar je bilo to strašno lice videti docela slepo, — ta Remenjuk izprva sploh ni mogel razumeti, kaj želi Semjon od njega.

TU PA TAM...

VSE JE BILO «PROSTOVOLJNO» — Ves potek in zmagoviti zaključek 20-dnevne sctavke industrijskih delavcev je za titofašiste, ki so se tokrat pokazali ne samo kot zvesti hlapci imperializma, marveč tudi tržaških magnatov — nedvomno nova in še krepkejša zaušnica. Ta zaušnica ki so jim jo krepko prisolili tržaški delavci, jih še danes peče in boli, njen odmev pa je segel tja do razkošnih soban beograjskega trinoga. Lahko si predstavljamo besnenje in rohnenje Titlerja, Krajgherja in ostalih patentiranih trinogov. Njihovi obilni vampi se kar stresajo od same jeze in divjega gneva. Vsa mobilizacija UDBe, mastno plačanih aktivistov, 20-dnevno nepretrgano lajanje koperskega radijskega ščeneta, obupni pozivi poklicnega špijona Bortola Petronio kvintali in kvintali živil, ki so jih ukradli izstradanemu prebivalstvu cone B — vse to jim ni prav nič pomagalo. Delavci so ostali enotni in strnjeni ter končno uklonili odpor tržaških verižnikov. Tudi odgovor Stavkovnega odbora, ki je odklonil ukradena živila je bil za titofašiste povsem nepričakovana zaušnica. Ta odklon jih je spravil v očividno zadrego. Kaj bo z nami, kaj bo dejal «paron» Titler, kam naj spravimo kamjone živil? — tako so se obupno spraševali nadebudni rokomavharji. In glej čudo — že jim je VU dobrohotno priskočila na pomoč in to v pravem trenutku. Carino je treba plačati, drugače ni dovoljen uvoz živil. Z naglo roko so titofašisti pograbili za to izredno priliko in se elegantno» izmazali iz zadrege. Denarja za carino ni in tako je živež romal nazaj v cono B. Prihranjena je bila žalostna «figura», da bi ti kamjoni živeža zaman čakali v Trstu na «odrešenje». Istočasno pa je ostala titofašistom lovorika «borcev proti imperializmu». Glejte — je na vse pretege vpil pobesneli Primorski VU nam dela ovire ker se borimo za delavce. Torej nismo zavezniki imperialistov. Res krasna prilika za titofašiste, da so se lahko pokazali kot «dosledni revolucionarji». Z enim zamahom so hoteli pač ujeti dve muhi. Toda vsa komedija uvoza, izvoza, carine in «ovir» je bila preveč naivna, da bi ji tržaško delavstvo nasedlo. Ker se jim je tudi to ponesrečilo so poskušali s «kvartinčkom» vina in kosilcem v coni B. Toda tudi to ni imelo zaželjenega uspeha. Titofašisti pa niso omagali, lovorjev venec «revolucionarnosti» je bilo treba na vsak način ohraniti. Odklon živil je bil pač krepka zaušnica. Ker je v coni B vse «prostovoljno» in to od prostovoljnega» stradanja pa do «prostovoljne» zbirke živil — so si titofašisti zamislili še «prostovoljne» proteste tamkajšnjega prebivalstva, ki je pod «skrbnim» nadzorstvom UDBe «prostovoljno» podpisovalo že pripravljene resolucije v katerih «protestirajo», ker niso hoteli sprejeti tržaški delavci ukradene hrane. S temi resolucijami so udbovci pač dosegli višek «prostovoljnosti».

SMRAD SE RAZSIRJA — Očividno je, da postaja špijonski smrad, ki ga širi že samo ime janičarja Bortola Petronia tako neznosen, da ga ne morejo več prenašati ne samo delovne množice, marveč niti titofašisti sami. Prav zaradi tega so bili titofašistični «kaporjoni» prisiljeni, da sežejo po raskuževalnem sredstvu, s katerim hočejo preprečiti, da bi se ta neznosni smrad še nadalje širil. V ta namen so se titofašistični gaulajterji preoblekli v togi «kontrolne komisije KP» in izdali neke vrste dolgoveznega in čvekaškega poročila, v katerem hočejo prikazati poklicnega špijona in izdajico Bortola Petronia kot... nedolžno ovčico. Ti novo pečeni «komunisti» so «ugotovili», da Bortolo ni bil špijon, ni izdal tovarišev v zaporu itd. Ce je pač zagrešil «malo napako», da je podpisal podvržni akt, ni bil kriv on marveč so bila kriva... njegova mlada leta, politična nezrelost, itd. Največja njihova laž pa je trditev, da ga KPI ni izključila. Na ta način ga hočejo torej popolnoma «oprati» in s tem razskužiti ozračje, ki smrdi po izdajalstvu in špijonaži. V svojem poročilu seveda previdno molčijo o dejstvu da je po prestani kazni, priporočil špijona Bortola ravnateljstvu Lloyda sam tržaški federale in sicer kot «zanesljivo osebo». Kdo je bil lahko za časa fašizma zanesljiv», o tem ni treba sploh zgubljati besedi. Očividno je, da se je za svoje važne «zasluge» fašističnemu režimu, prišteval med «zanesljive» tudi zaupnik OVRE Bortolo Petronio. Seveda je za titofašiste Bortolo Petronic dragocena divjačina, ki jo je treba skrbno negovati in temeljito razkužiti, da ne bo več razširjala smradu izdajstva in špijonaže. Prav zaradi tega ga skuša «kontrolna komisija» prikazati kot «sliko lažnjive gonje in žalitev s strani kominforma do vseh komunistov ki so ostali zvesti revolucionarni razredni borbi.» Prav rade volje jim prepuščamo take «zveste revolucionarje» kot so Bortolo Petronio, ki ga je obsodila celo njegova hči, tudi v bodoče edino le poklicni špijon in plačani izdajalec delavstva ter titofašistični zavedni sokrivec brezštevilnih umorov, trpinčenj in ropov na račun jugoslovanskih delavcev in kmetov. Kot takega ga bo ljudstvo tudi sodilo in obsodilo. Ko bo prišla njegova ura ne bo pomagalo nikako razkuževalno sredstvo, pa tudi če bi bilo to najfinejše znamke DDT.

DELO V MESTU IN NA VASI

19-dnevna stavka se je zaključila z zmago delavskega razreda

Enotnost je bila predpogoj za delavsko zmago

Razkroj fronte industrijcev - V nedeljo so se pričela nova pogajanja - Zaključek pogajanj v ponedeljek zjutraj Akcija solidarnosti je še vedno v teku - Plebiscitarna solidarnost podeželjskih občin - Besedilo sporazuma

Po 19-dneh težke, a odločne borbe, industrijskih delavcev se je v ponedeljek zjutraj zaključila stavka. S svojo odločnostjo in predvsem pa s svojo strnjenostjo in enotnostjo so delavci uklonili trdovraten odpor male skupine tržaških magnatov ki so skušali do zadnjega trenutka ponižati, ne samo industrijsko stroko, marveč ves tržaški delavski razred. Toda to jim ni uspelo, kljub temu da so bili deležni neomejne podpore VU, policije protidelavskega tiska,

ki so se mu seveda pridružili titofašistično časopisje, titofašistični plačani aktivisti in radio Koper.

Fronta industrijcev se je iz dneva v dan vedno bolj razkrajala. Dnevno so se množili primeri malih industrijcev, ki so sprejemali sporazum Zveze male industrije in pričeli z rednim obratovanjem svojih podjetij. Veleindustrijci so se pričeli končno le zavedati, da so vedno bolj osamljeni ter da bodo njihovi prvotni naklepi splavali po vodi. To vzdušje je torej prevladovalo v krogih tržaških magnatov, dočim pa je ostala delavska odločnost in enotnost neizpremenjena.

Tako je prišlo v nedeljo zjutraj do novih pogajanj med Zvezo industrijcev in sindikalnima organizacijama. Sestanku, ki se je vršil na sedežu VU, je prisostvoval tudi polk. Eddleman, ki je tokrat postavil povsem nove predloge, na podlagi katerih naj bi prišlo do rešitve zadeve. V primeru, da ne bi prišlo do sporazuma pa naj bi se spor predal posebni komisiji ali celo neki vrsti razsodišča. Sindikalni organizaciji sta pristali na pogajanja in to na podlagi novih predlogov. Industrijci pa so hoteli, naj bi se spor takoj predal razsodišču. Nadalje so skušali potvoriti bistvo novih predlogov in tako ustvariti nove potežkoče za dokončno rešitev spora. Po dolgotrajnih debatah in zavlačevanju veleindustrijcev je bil v ponedeljek zjutraj ob 10. uri končno podpisan sporazum. Se v zadnjem trenutku pa so skušali industrijci sabotirati uspešen zaključek zadeve in to v pogledu vajencev, ki jim niso hoteli priznati nikakega poviška.

Končno pa je prišlo do sporazuma tudi v tej točki in Stavkovni odbor je lahko proglasil konec stavke.

Plebiscitarna solidarnost

Cim so industrijski delavci, po 19-dnevni stavki ponovno nastopili delo, je bila še vedno v polnem razvoju širokopotezna akcija solidarnosti s to delovno stroko. Po vseh sektorjih, mestnih predelih in podjetjih so pooblaščenci Koordinacijskega odbora zbirali prispevke v denarju in živilih.

Kot za časa stavke tako je ljudstvo tudi po zaključku iste, prispevalo z isto vnemo in požrtvovalnostjo. Se nekaj dni po končani stavki so vedno poslovale menze za otroke stavkajočih. Siroka ljudska solidarnost je še vedno v polnem teku, ker se prebivalstvo prav dobro zaveda težkih materialnih žrtev, ki so jih morali prenašati stavkajoči.

Plebiscitarna akcija solidarnosti pa ni zajela samo mesta in okolice, marveč tudi vse štiri podeželjske občine. V tej stavki so naši kmetje dokazali svojo izredno zavest, politično zrelost in visoko razviti čut solidarnosti do delavcev v borbi. V tej stavki je prišla še posebno do izraza nerazdružljiva poveza med mestom in vasjo, med delavcem in kmetom. To je bil obenem dejanski izraz slovansko - italijanskega bratstva, ki se je v tej borbi še bolj utrdilo. Zaman so bili vsi pobesneli poskusi in provokacije titofašistov, hlapcev imperializma in tržaških verižnikov, da bi razbili to enotno delavsko - kmečko fronto.

Z neštetimi konkretnimi primeri so naši revni kmetje na vasi pokazali svojo globoko ljubezen in bratstvo do delavcev v tovarnah. Čim je bil ustanovljen osrednji Koordinacijski odbor za pomoč stavkajočim, so se pričeli ustanavljati slični odbori po vseh okrajih in vaseh. Sirom našega podeželja se je pričela širokopotezna nabiralna akcija ki je prodrla tudi v poslednjo obmejno vasico našega ozemlja.

Na **Opčinah** so požrtvovalni tovariši nabrali preko 38.000 lir in približno 4 kvintale živil. Med stavkajoče z Opčin je razdelil krajevni koordinacijski odbor 56 zavojev živil. Gostilna Ravbar Meto pa je nekaj dni razdeljevala brezplačno po 6 kosil. Borbene **Trebče** so prispevale s preko 5000 lirami in 6 kvintali živil. Na množičnem sestanku, ki je bil v dneh stavke so stavkajoči Trebenci, z visokim čutom solidarnosti odstopili ves živež in denar delavcem iz mesta. Nadalje se je zbralo okrog 60 vaščanov, ki so manifestirali po bližnjih vaseh in obenem nabirali prispevke. Tudi mala vasica **Konkonel** je dala 2075 lir. V **Velikem Repnu** so nabrali 4500 lir in nekaj živil. **Prosek** je prispeval 16.500 lir in živila, ki so bila razdeljena med revnejše družine stavkajočih v vasi. **Padriče** so dale nad 1000 lir in 2 kvintala živil. Tudi v **Grepadi** so nabrali večjo vsoto in znatno količino živil.

Koordinacijski odbor za pomoč stavkajočim v **Nabrežini** je nabral do 21. t. m. in sicer v nabrežinski in zgoniški občini skupno vsoto 126.195 lir in 351 kg živil. Odbor je razdelil denar in živila med stavkajoče iz okraja. Za to solidarnostno akcijo je razen prebivalstva prispevala tudi ogromna večina nabrežinskih trgovcev in obrtnikov. Poedine vasi pa so prispevale kakor sledi: Nabrežina - center lir 13.650, Nabrezina - kamnolom 2450 delavci zaposleni pri občinskih delih 12.300, Križ pri Trstu 13.965; Mali Repen 1900 lir in 46 kg. živil, 96 kg živil; Prečnik 5050 lir in Zgonik 6.050 lir; Salež 2600 lir in 49 kg živil; Sempolaj 800 lir, Gabrovec 5760 lir, Devin 4400 lir, Stivan 4350 lir; Praprot 2680 lir in 52 kg živil; Medjavas 2400 lir; Briščki 1650 lir, Trnovca 220 lir; Samatorca 76 kg. živil.

V tej plemeniti akciji sta dali svoj znaten doprinos tudi dolinska in miljska občina, o kateri pa nismo še prejeli podrobnejših podatkov.

Besedilo sporazuma

Objavljamo v celoti besedilo sporazuma, ki so ga dne 20. t. m. podpisale Zveza industrijcev, Zveza enotnih sindikatov ter Delavska zbornica:

1. člen — Sindikalne organizacije smatrajo s podpisom tega sporazuma urejen sedanji spor ter s spodaj navedenimi določbami proglašajo konec stavke industrijskih delavcev.

2. člen — a) Industrijska podjetja, včlanjena v Zvezi industrijcev tržaškega področja, bodo dala izredno nakazilo vsem svojim delavcem. To izredno nakazilo se določa za delovni dan in se bo izenačilo po uri normalnega pogodbenega urnika. Nakazilo znaša za: moške z nad 20 leti starosti 48 lir; ženske iste starosti 40 lir; moške od 18 do 20 let starosti 44 lir; ženske iste starosti 32 lir; moške od 16 do 18 let starosti 36 lir; ženske iste starosti 28 lir; moške pod 16 leti staristi 24 lir; ženske iste starosti 24 lir. — b) To izredno nakazilo bodo pričeli izplačevati z dnevom podpisa tega sporazuma in do dneva, ko bo stopila v veljavo italijanska pogodba, za katero so v teku pogajanja med prizadetimi organizacijami. Tega dne se nakazilo ukine ter bodo stopile v tem trenutku avtomatično v veljavo določbe navedene italijanske delovne pogodbe. — c) Ce ne bodo do 31. decembra 1950 sklenili pogodbe, ki je navedena v odstavku b), se bodo sporne stranke ponovno sestale v januarju 1951. ter preučile položaj.

3. člen — V zvezi z raznimi pogodbami določbami velja izredno nakazilo, ki je navedeno v 2. členu tudi v naslednjih primerih: dopust, splošni in medtedenski prazniki, božična nagrada, čas bolezni, nezgode na delu, nosečnost in čas poroda, nadurno delo po obstoječih določbah, odpovedni rok in odpravnina za starostne delovne dobe, ki so zapadle po 1. januarju 1945; izvzeti pa so ugodnejši pogoji, vsebovani v posebnih pogodbah.

Izrednega nakazila v smislu 2. čl. ne bodo smatrali kot določbe najvecje ugodnosti za izvajanje italijanske pogodbe.

4. člen — Zaradi stanja, ki je nastal kot posledica stavke, se sporni stranki sporazumeta, da bosta največ šest dni stavke smatrali kot predujem dopusta ter ga kot takega plačali delavcem in to na njihovo izredno zahtevo.

5. člen — Za odsek gradbene industrije bodo dopolnili sporazum posebej in to zaradi posebnega značaja te industrije.

6. člen — Morebitne ugodnejše pogoje, ki jih imajo na podlagi drugih sporazumov mala podjetja (s 60 ali manj nameščenci), bodo raztegnili na mala podjetja, ki so včlanjena v Zvezi industrijcev podpisnici tega sporazuma.

Dodatek k sporazumu z dne 20. februarja 1950.

Edini člen: Izredno nakazilo, ki ga določa 2. člen sporazuma, znaša za vajence industrijskih podjetij, ki so včlanjena v Zvezi industrijcev kakor sledi: moški od 18 do 20 let 32 lir, ženske iste starosti 29 lir; moški od 16 do 18 let 24 lir, ženske iste starosti 22 lir, moški pod 18 leti 18 lir, ženske iste starosti 16 lir.

Za to nakazilo veljajo vse določbe zgoraj navedene pogodbe.

Ali smo v dobi srednjeveške inkvizicije?

Katehet Jože Prešeren je nedavno poskusil svojo srečo, da prisili dijake slovenske trgovske šole v čase srednjeveške inkvizicije in «izobčenj». Kot profesor teologije in ker ga pokriva duhovniško oblačilo je mislil, da bo to vplivalo na mlade, še nedorasle, dijake. Hotel je potegniti dijake za seboj, da bi kot on stopili po poti klevetanja Sovjetske zveze in naprednih delavskih in demokratičnih sil, da bi se pridružili proklestvu, ki ga je poslal Vatikan proti komunistom. Zabičal je vsem, da ne smejo čitati «komunističnega tiska», ker pade sicer po njih proklestvo.

Zlagani farizej, Jože Prešeren pa se je zmotil, ko je mislil, da je nedorasle dijake mogoče terorizirati in jih terjati nazaj v srednji vek. Zmotil se je, če je mislil, da je srednjeveška ropotarnica današnja atomska bomba. Kot je atomska bomba končno naredila največji poplah prav v Združenih državah, ki so mislile z njo prestrašiti Sovjetsko zvezo, tako so dijaki odbili klevete in pretnje tega mešetarja v duhovniški obleki in ga pozvali naj izpremeni svoje mišljenje.

Tako mu je odvrnilo 32 dijakov od 34 prisotnih.

IZ BOLJUNCA:

Laž ima kratke noge

Naša vas se, bodisi na kulturnem kakor tudi na športnem polju zelo zadovoljivo razvija. Pevski zbor in dramska družina P. D. «Prešeren» sta imela že več nastopov. Pevski zbor, ki šteje preko 40 pevcev, pa pod požrtvovalnim vodstvom pevovodje tov. Draga Žerjala dobro napreduje. Na dan Sv. Stefana sta nastopila na kulturni prireditvi pevski zbor in dramska skupina. Na željo ljudstva je prosvetno društvo to prireditev ponovilo dne 8. t. m. in tudi tokrat želo obilen uspeh.

Kulturno delovanje P. D. «Prešeren» je poznano, ne samo Boljunčanom, marveč vsem okoliškim vasem. Vendar pa se je našlo neko človeče, ki piše v titofašističnem tedenskem glasilu« Ljudski tednik», da se v Boljuncu vršijo edino le sistematični plesi in da ni več pevskega zbora. V zaključku svojega lažnivega članka pa se titofašistični «dopisnik» hvali, češ da je v Boljuncu zopet na delu pevski zbor, ki je gostoval 11. decembra v Kranju. Res radovedni smo, kje obstoja ta pevski zbor, ali morda v betici titovskega dopisnika? Našim pevsem se sploh ne sanja o kakem «gostovanju v Kranju». Morda pa se je ponesrečenemu dopisniku v resnici zmešala pamet.

Vaščan

Za «Demokratično solidarnost»

Za «Pokret demokratične solidarnosti» so darovali:

Prosv. društvo iz Plavij 5400 lir. Taverna Romolo od prireditve pri Sv. Alojziju 3603; ASIZZ sekcije Redivo 800. Tri brezposelne tovarišice iz ul. Madonnina 300; Ursič Ilario 150; žene iz Kolonkovca 1 l. vina, 20 cigaretov. Nabrano med tovariši Centralnega komiteta KP. STO 12.701. Prosv. društvo Campore od prireditve 7788. Acquavita Nicolò 1000. Prosv. društvo Dugolin 1231. Kocjančič Valentino 1925. Prosv. društvo Rinaldi, nabrano s skrinjico 1052. Zanchi Giuseppe 1356. KP STO - Općine 11.185 Pettirosso Mario v počastitev spomina matere 1605. Tovarišica za delo, ki ga je izvršil tov. Cergol daruje 400 lir Slava Čebuplec - Katra iz Opčin daruje 10 klobas za politične pripornike.

Za politične pripornike so darovali: Grgič Marija 2 para klobas. Prosv. društvo Dugulin 11 zabojčkov karamel, 8 kom. mandolata, 27 jabolk, 30 pomaranč.

SLAVNOSTNA PROSLAVA 32. OBLETNICE RDEČE ARMADE

Ne dopuščajmo, da bi titovci prodali naše prebivalstvo

V četrtek zvečer je bila v Kinu ob morju slavnostna proslava 32. obletnice Sovjetske armade. Govorila sta tovarišica Marija Bernetič-Marina in tovaris Vittorio Vidali.

Dvorana Kina od morju je bila prepolna poslušalcev, ki so z zanimanjem sledili izvajanju obeh govornikov. Tov. Marina se je predvsem dotaknila velike vloge, ki jo je Rdeča armada odigrala v II. svetovni vojni in prav posebno v osvoboditvi Jugoslavije. Ožigosala je stališče titofašistov, ki skušajo zanikati vsem prav dobro znana dejstva, da je bila pomoč Rdeče armade odločilna za osvoboditev Jugoslavije izpod nacističnega in fašističnega suženjstva.

Tovariš Vidali je v svojem daljšem govoru poudaril dejstvo, da je Rdeča armada, armada delavcev in kmetov, armada junaških sovjetskih narodov, armada osvoboditeljica in armada, ki s svojo hrabrostjo in nepremagljivostjo budno čuva mir in demokracijo v svetu.

Poleg tega se je tov. Vidali dotaknil perečega vprašanja, ki je danes na dnevnem redu v Trstu. Govoril je o nesramnem barantanju Tita in De Gasperija, ki dane z vso silo prihaja na dan. Diskusija v občinskem svetu, kjer so se znašli na isti liniji titofašisti, indipendentisti, italijanski nacionalisti in belčki nam dokazuje, da hočejo na vsak način «prepričati» ljudstvo, da je najboljša rešitev tržaškega vprašanja «statu quo», t.j. priključitev področja B k Jugoslaviji, upravna in gospodarska priključitev področja A Italiji in nadaljevanje anglo-ameriške okupacije.

Nihče od naših nasprotnikov noče umika okupacijskih čet, kar predstavlja sedanji edini izhod iz sedanjega težkega stanja. Titofašisti pa so preko svojega svetovalca Dekleve in preko svojega gauleiterja, Babiča nakazali, da so pripravljeni na žrtve» in da se strinjajo z razkosanjem STO v duhu anglo-ameriških riških imperialistov zapove kupčije med Titom in De Gasperijem. Ker se dogodki razvijajo z veliko naglico niso mogli več zamolčati svojega izdajalskega stališča napram STO in so mogli v omiljenih besedah povedati da so prodali interese Slovencev na področju A, kakor so demokristjani prodali interese Italijanov v coni B.

Danes je na podlagi edinega sedaj možnega izhoda nujna ostvaritev široke ljudske fronte proti vsem sovražnikom ljudstva in imperialistom. Na tej podlagi bodo demokratične sile STO delovale.

Oba govora so prisotni pozdravili z burnim odobravanjem.

—o—

IZ NABREŽINE:

Občinsko kopališče

Pred časom so po dolgem pričakovanju odprli občinsko kopališče v Nabrežini. Vaščani so na kopališče čakali že dolgo časa, zlasti pa delavci ki še zdaleka ne zmorejo, da bi si doma postavili svoje zasebno, četudi skromno kopalnico.

Dasiravno je kopališče popolnoma novo in komaj dograjeno, se je vendar že pokazalo, da ni tako napravljeno, kot ga je bilo pričakovati. Kabine so mnogo pretesne in obenem tudi prenizke. To trdijo vsi tisti, ki se kopališča poslužujejo. Cudno je le da se tega dejstva nista zavedla župan in tehnik, ko sta izdelovala načrte in vodila vsa nadaljna dela. Morala bi si vsaj prej ogledati kakšno drugo primerno urejeno kopališče!

Torej Nabrežinci so sedaj v oziru preskrbljeni. Misliti pa je treba, da nabrežinsko občino tvorijo tudi prebivalci drugih vasi, ki tudi pričakujejo primernih kopalnic. Občinski upravi svetujemo, da bi čimprej resno mislila tudi na zgraditev sličnega — le da boljšega — kopališča tudi v Šempolaju, katero bi bilo na razpolago tudi vaščanom iz Prečnika, Praprota in Trnovice.

—o—

Ferfolja Josip - David izključen iz KP

Celica KP STO Znidaršič» je na svoji plenarni seji dne 31.1.50 po temeljitem preucevanju in natančnih ugotovitvah enoglasno sklenila, da izključi iz svoje srede Josipa Ferfoljo (Davida). Omenjeni človek ima namreč tesne stike s sovražniki Partije in je politično nevaren. Tem potom poziva vse tovariše, da pretrgajo vse vezi z njim.

—o—

Pošiljke zavojev na Češkoslovaško

V skladu z nedavno uredbo Češkoslovaškega ministrstva za finance je odobrena dostavitev, brez vsakršne carine in do konca leta '50, zavojev s težo do 6 kg., oseb in katere koli narodnosti, ki bivajo na Češkoslovaškem.

Zavoji ne smejo vsebovati luksuznih predmetov kot n. pr. nogavice naylon, zlati ali srebrni nakit in podobno Dovoljeno je pošiljanje predmetov široke potrošnje n. pr. jestvine obleke, novo ali nošeno oblačilo, potrebščine za umivanje, šivanje, toaletni pribor in slično. V zavoju sme biti 1 kg. kave, 0,25 kg. čaja, 100 gr. začimbe ali 50 gr. umetnih slaščic.

Za podrobnejša pojasnila naj se interesenti obrnejo do češkoslovaškega narodnega odbora v Trstu, ul. Valdirivo 21, II. nad. vsak dan od 9-12. ure.

LJUDSKA PROSVETA

NEKAJ NASVETOV našim knjižničarjem

Vsako prosvetno društvo ima danes že svojo večjo ali manjšo, lepše ali slabše urejeno knjižnico. Vse to je seveda odvisno od knjižničarja, ki jo vodi. Zato naj se vedno določi za knjižničarja tovariša ali tovarišico, ki ima predvsem ljubezen do knjige, ki knjigo ljubi in ceni, ter zato ravna z njo, kot s svojo najboljšo prijateljico.

Seveda, če je le mogoče, naj bo knjižničar tudi literarno naobražen, da pozna pisatelje in njihova dela ter tako lahko vrši tudi važno nalogo vzgoje med narodom.

Knjižničar se mora seznaniti s člani knjižnice. Spoznati mora njihovo stopnjo izobrazbe ter temu primerno razdeljevati knjige Važno je da ne dajemo bralcem pretežkih knjig, tako da jih že v začetku odvrnemo od branja, temveč jih le počasi, stanu in izobrazbi primerno, privedemo do knjige.

Mladini, ki rada čita pustolovske stvari, bomo nasvetovali dela o junakih revolucije in domovinske vojne, o izumiteljih in raziskovalcih in potopisna dela.

Predvsem je važno, da vsakemu bralcu knjigo, ki je po tvojem mnenju zanj primerna priljubiš. Ne smeš pa nikoli knjig usiljevati, temveč moraš bralcem pustiti prosto izbiro, katero moraš le pametno voditi.

K težjemu branju moraš voditi le postopoma. Vzbuditi moraš v bralcu zanimanje za tekoča vprašanja, gospodarskega, političnega in kulturnega značaja. Navaditi moramo bralce na resno čtivo umetniške vrednosti ter na razmišljanje in kjer je le mogoče tudi na razgovore o prečitanih knjigah.

Ko ti čitatelj vrne prečitano knjigo, pozanimaj se, ali mu je bila všeč, kaj mu ni ali kaj mu je posebno ugajalo. To je zelo važno, da spoznaš njegov okus in ga znaš v bodoče voditi v nadaljno čitanje.

V naši knjižnici ne smejo manjkati zgodovinska dela in knjige iz raznih poljudno znanstvenih področij.

Knjižnica naj bo v prosvetnih društvih na lepih in vidnih mestih, knjige razpostavljene tako, da si jih lahko vsakdo ogleda.

Posebej se je treba zanimati za one ki ne berejo in se pogovoriti z njimi posamič, približati se jim in jih pridobiti.

Najtežja in najvažnejša naloga knjižničarja pa je, da prikaže čitateljem kvaren vpliv ki ga imajo posebno na mladino razni ilustrirani časopisi, kot so: «Grand Hotel», «Liala», «Bolero», «Intimità», «Luna Park», itd. ki pripravljajo človeka k plehkosti, otopelosti in k nagnenju k seksualno kvarni pornografski čutnosti. Odvračajo ga od vsega lepega, odtujejejo ga naravi ter ubijajo v njem elementaren polet in ambicijo za prizadevanje k dobremu.

Ž. K. J.

Šport

Prvenstvo Tržaškega ozemlja:

Dreher - Costalunga, na igrišču v Boljuncu ob 9. uri; **Skedenj - Sv. Ana,** istotam ob 11. uri; **Pristaniščniki - Primorje KP,** v Trebčah ob 11. uri; **Magdalena - Rojan,** v Boljuncu ob 13. uri; **Nabrežina - Frausin,** v Nabrežini ob 15. uri; **Sv. Mark - Tovarna strojev,** v Boljuncu ob 15. uri. Počiva četa Arzenala.

Prvenstvo cone:

Primorje DZ - Magdalena B. na Proseku ob 9. uri; **Vesna - Partizani,** v Nabrežini ob 8.45; **Skoljet-Kolonja,** na Proseku ob 11. uri; **Nabrežina B - Rozandra,** v Nabrežini ob 13. uri; **Ponzianini erranti-A. Vivoda,** v Trebčah ob 13.30; **Primorje PK B - Redivo,** na Proseku ob 13.30; **Trebče - Greta,** v Trebčah ob 15. uri.

x x x

Sportni krožek Arzenala organizira jutri, 26. t. m. tretjo kolesarsko dirko črez drn in strn. Udeležba je prosta za vse dirkače katere koli kategorije. Odhod ob 10. uri iz ul. Rossetti (gostilna «alla Cavallerizza») po progi: stopnišče Bonghi, Katinara, Scala delle vacche, bazoviška cesta, mitnica, Ključ, Katinara, pokopališče, gozd Melara, trbiška avtocesta, Montagnola, povratek na katinarsko cesto, reška cesta, gostilna «ai due leoni», podvoz Kozmann, križpot ul. Rossetti.

x x x

Pod pokroviteljstvom lahkoatletskega odseka ZDTV organizira SK Sv. Ivan jutri, 26. t. m. peto in zadnjo tekmo čez drn in strn, ki bo v jutranjih urah.

Mladinci bodo tekmovali na naslednji progi (1000 metrov): K. K. Skamperle, Vrdela Timinjan, Lonjerska cesta, ul. R. Sanzio, ul. S. Cilino, prihod pred K. K. Skamperle.

Starejši pa bodo tekmovali na progi (2000 metrov): K. K. Skamperle, ul. S. Cilino, ul. Doccie, železniška postaja na Vrdeli Lonjerska cesta, Vrdela Timinjan, prihod pred K. K. Skamperle.

ITALIJANSKI PARTIZANI SO JIH RAZKRINKALI

Zveza partizanov STO je prejela od Zveze italijanskih partizanov iz Savone pismo, v katerem poroča o nekem Ennio Frascari, ki se je predstavil na takozvanem kongresu tržaških partizanov (Babičevih), kot borec divizije «Garibaldi Italia» ter kot zastopnik partizanov Savonske pokrajine, da omenjeneni ni niti vpisan v Zvezo italijanskih partizanov kot partizan in niti v frakcijo F.V.L., kar pa je še najbolj smešno, da omenjeni ni niti vpisan na anagrafskem uradu mesta Savona.

Pismo Zveze partizanov Savone tako zaključuje:

«Zveza italijanskih partizanov iz Savone zatrjuje da partizani Savone niso pooblastili nobenega delegata, ki bi jo zastopal na zgoraj omenjeni Konferenci in da Frascari ni nič drugega kot navaden prevarant».

Tudi Zveza partizanov iz Foggie je obvestila Zvezo partizanov STO, da neki Michele Tumolo, ki se je tudi udeležil «Kongresa» titovcev v Trstu, ni vpisan v Zvezo partizanov od leta 1948, ko je bil vpoklican pod orožje kot «maresciallo dell'aeronautica».

Ta dva primera sta ponoven dokaz o verodostojnosti titovcev, ki se, čim se jim nudi prilika, poslužuje pri svojih umazanih goljufijah, tudi ljudi z umazano vestjo in predvsem lažnivcev. Sicer pa je to že stara zgodba. Koliko je naših partizanov, ki so se hrabro borili za boljšo bodočnost narodov — in predvsem jugoslovanskih narodov — pa nimajo danes po končani borbi niti najosnovnejših pravic. V njihovi «slavni» partizanski zvezi, zvezi plačani agentov titovstva, je vse polno takih elementov, ki niso bili sploh partizani, niti aktivisti za časa borbe, ter elementov, ki so sredi najbolj resne borbe dezertirali in se zatekli v mesto, kjer so se čutili bolj varne. O «velikih glavah», pa zaradi katerih je padel marsikateri borec, niti ne govorimo

Resnica pride na dan prej ali slej, laž pa ima le kratke noge!

TEDENSKI KOLEDARČEK

Sobota 25 Valburga
Nedelja 26 Vikor
Ponedeljek 27 Gabrijel
Sreda 1. marca Albin
Četrtek 2 Pavel
Petek 3 Benjamin
Povprečna dolžina dneva 11 ur 6 min.

Vremenski pogovor:
Če konec svečana (februarja) ... brije dobre letine up zasije ...

Zgodovinski dnevi:
26. 2. 1943. je padel narodni ... Janko Premrl - Vojko.
1. 3. 1809. se je rodil Friderik C... pin genialni poljski skladatelj
2. 1824. se je rodil Smetana ... drich, češki narodni skladatelj

RADIO

TRST II.

Nedelja: 9 Kmetijska odd... 12.15 Od melodije do melodije; Glasba po željah; 19 Pogovor ... no; 20 Z narodno pesmijo po ... veniji; 21 Z domače knjižne po...

Ponedeljek: 13 Iz češkega gla... nega sveta; 18.30 Glasba razni... rodov; 21 Čajkovski: Simfonija 5 v e molu; 22.15 Večerne melo...

Torek: 13 Glasba po željah; Angleščina po radiu; 20 Vok... koncert tenorista Dušana Per... 21 Vzori mladini: Iz tekstilne ... dustrije; 22.08 Lahka glasba.

Sreda: 13 Iz češkega glasbe... sveta; 19 Zdravniški vedež; 21 R... govori pred mikrofonom; 22 S... fonični koncert; 23 Uspavanke

Cetrtek: 13 Slovenske nar... motive izvaja pevski duet ob sp... ljavi harmonike; 19 Slovenščina ... Slovence; 21 Radijski oder — ... Stodola: «Kralj Svetopolk» ... vinska drama v 3. dej., nato ... večerna glasba.

Petek: 13 Glasba po željah; ... Angleščina po radiu; 20.30 Trž... kulturni razgledi; 21 Mojstri ... de; 22 Mendelssohn: Koncert za v... -olino in orkester v e molu.

—o—

MOSKVA

(V srbohrvaščini) čas: 6.00 ... dol. 41.12; 48.47; 30.90; čas 16.00 ... dol. 25.08; 48.47; 49.5; 30.9; čas: ... val. dol. 25.08; 48.47; 49.5; čas: ... val. dol. 41.12; 41.12; 48.47; ... 30.96; 280.9; 377.4; čas 21.30 ... dol. 48.47; 49.5; 30.96; 280.9; ... čas: 22.30 val. dol. 41.12; 48.47; ... 30.9; 30.96; 280.9; 377.4; čas ... val. dol. 41.12; 48.47; 49.5; 30.9; ... 280.9; 377.4; čas 01.00 val. dol. ... 49.5; 30.96; 280.9; 377.4.

Razen tega vsako nedeljo ... 11.30 val. dol. 19.78; 25.08.

(V slovenščini) čas: 17.30 ... dol. 25.08; 48.47; 49.5; čas: 22... dol. 41,12; 48.47; 49.5; 30.9; ... 280.9; 377.4; čas 24.00 val. dol. ... 49.5; 30.9; 30.96; 280.9; 377... 01.30 val. dol. 48.47; 49.5; 30.9; ... 280.9; 377.4.

SOFIJA

(V srbohrvaščini) čas: 20.15 val. dol. 391; čas: 24.45 val. dol. 391.

PRAGA

(V srbohrvaščini) čas: 06.00 ... dol. 31.41; čas: 16.30 val dol. 31.41; čas: 20.30 val. dol. 49.92; čas: ... val. dol. 249.2; 298.8; 765; čas: ... val. dol. 49.92.

(V slovenščini) čas 17.00 val. dol. 31.41.

BUDIMPESTA

(V srbohrvaščini) čas: 15.15 ... dol. 495.5; čas: 18.30 val. dol. ... čas: 19.40 val. dol. 459.5; čas: ... val. dol. 288.5.

(V slovenščini) čas: 21.45 ... dol. 288.5; čas: 23.45 val. dol. ...

VARSAVA

(V srbohrvaščini) čas: 19.00 ... dol. 48.25; čas: 22.00 val. dol. 48...

BUKARESTA

(V srbohrvaščini) čas: 10.45 ... dol. 48.30; 32.04; čas: 19.30 val. ... 48.30; 32.04.

TIRANA

(V srbohrvaščini) čas: 19.45 ... dol. 38; čas: 20.45 val. dol. 38; ... 14.00 val. dol. 36.5; čas: 15.00 ... dol. 36.5.

SKADAR

(V srbohrvaščini) čas: 15.00 ... dol. 36.5.

POSLUŠAJTE RADIOODDAJNO POSTAJO JUGOSLOVANSKIH EMIGRANTOV

Ob 14. uri na val. dolžini 31.0...
Ob 16.30 uri na val. dol. 31.0...
Ob 20.00 uri na val. dol. 49.0...

Kje je dvojezičnost gospod Kralj?

List «Demokracija» se na ... moč baha, češ, da je ona edini ... ki brani Slovenstvo na STO pred ... prodiranjem italijanstva. Omem... vredno pa je dejstvo, da so ... prijatelji in bralci omenjenega ... sta — in torej pristaši Slovenske ... demokratske zveze tisti — ki se ... neznanega (ali morda tudi znan... ga!!!) vzroka boje odstraniti ... lijanski napis «Trattoria» in ga na... domestiti z dvojezičnim, če že ... s samo slovenskim — kar bi ... resnici bilo po načelih «Demokra... cije».

Vprašali bi župana iz Nabrežine ... g. Kralja, ki je nosilec liste SD... kaj bi imel k tej naši opazki ... niti. Zeleli bi vedeti tudi njegovo ... pravo mnenje ter pravi vzrok, ... radi katerega bi bilo neumestno ... vsaj dodati zraven «Trattoria» ... majhen pripis «Gostilna».

No, da nas bi morda g. Kralj ... sam ne presenetil z odgovorom ... že danes lahko povem, kaj mislim ... mi o tem. G. Kralj drži na svoji ... gostilni samo italijanski napis ... mo zaradi . . . lepšega!

Odgov. urednik DUSAN KODRIČ
Založništvo «DELA» ...
Tiska Tip. Adriatica - Rismondo 14
Dovoljenje A. I. S.